

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav románských studií

Diplomová práce

Julie Daňková

**Jazykové prostředky francouzského
politického diskurzu**

Linguistic tools in French political discourse

2013

PhDr. Hana Loucká, Csc.

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala vedoucí mé diplomové práce PhDr Haně Loucké, CSc. za odborné vedení, cenné rady, výstižné připomínky a čas, který mi věnovala po celou dobu psaní mé diplomové práce.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 1.6.července 2013

Julie Daňková

Abstrakt

Cílem této práce je přispět k poznání jazykových prostředků typických pro francouzský politický diskurz na základě analýzy vybraných politických projevů bývalého francouzského prezidenta Nicolase Sarkozyho. Práce se snaží postihnout, jak změna konkrétní politické situace dokáže u konkrétního autora ovlivnit komunikativní strategie, diskurzivní postupy a následně výběr jazykových prostředků vzhledem k adresátovi v konkrétní komunikativní situaci a ke komunikativnímu záměru.

V první části je práce zaměřena na oblast rétoriky a stylistiky, které přispívají k typologickému vymezení textů spadajících do oblasti francouzského politického diskurzu. Druhá část práce je založena na analýze tří zásadních politických projevů Nicolase Sarkozyho.

Abstract

The aim of this thesis is to contribute to the knowledge of linguistic tools typical for French political discourse. The thesis is based on an analysis of selected political speeches of former French President Nicolas Sarkozy. It tries to capture how a change in a specific political situation of a particular author can affect communicative strategies, discursive practices, and then select the linguistic tools due to the addressee in a particular communicative situation and the communicative intention.

The first part of the thesis is focused on the rhetoric and stylistics, which contribute to the typological definition of texts falling within the French political discourse. The second part is based on an analysis of three essential political speeches Nicolas Sarkozy.

Klíčová slova

politický diskurz, politický projev, jazykové prostředky, komunikativní situace, komunikativní záměr, komunikativní strategie, autor, adresát, stylistický rozbor, specifika funkčního stylu, lexikum

Key Words

political discourse, political speech, linguistic tools, communicative situation, communicative intention, communicative strategy, author, addressee, stylistic analysis, specifics of functional style, lexicon

Obsah

1.Úvod.....	9
2.Obecná charakteristika francouzských politických projevů.....	11
2.1.Politika a textová lingvistika.....	11
2.2.Vymezení funkčního stylu jazykové oblasti politických projevů.....	12
2.3.Současná rétorika.....	15
2.4.Pragmatické podmínky vzniku textu.....	16
2.4.1.Socio-kulturní rámec politických projevů Nicolase Sarkozyho.....	17
2.4.1.1.Nicolas Sarkozy jako mluvčí.....	17
2.4.1.2.Adresát, místo a dobové okolnosti politických projevů.....	20
2.4.2.Kompozice a výběr jazykových prostředků i postupů uzpůsobených adresátům projevů.....	23
2.4.2.1.Diskurzivní uspořádání a kompozice textu.....	23
2.4.2.2.Jazykové prostředky textů politických projevů.....	25
3.Rozbor tří projevů Nicolase Sarkozyho.....	26
3.1.Texte - Cérémonie d'installation.....	26
3.1.1.Socio-kulturní kontext.....	26
3.1.2.Komunikativní záměr.....	27
3.1.3.Komunikativní strategie.....	27
3.1.4.Odraz komunikativní strategie a komunikativního záměru v textové kompozici.....	29
3.1.5.Odraz komunikativní strategie a komunikativního záměru v rétorických postupech.....	31
3.1.6.Další rétorické postupy.....	35
3.1.6.1.Opakování.....	35
3.1.6.2.Metatextové prvky.....	37
3.1.6.3.Řečnické tropy.....	37
3.1.7.Výběr jazykových prostředků.....	38
3.1.7.1.Morfo-syntaktické prostředky.....	38
A)Ukazatelé subjektivity mluvčího.....	38
B)Prostředky sloužící zpřehlednění obsahu a snazší orientaci v mluveném / poslouchaném projevu.....	44
C)Větná stavba.....	45

3.1.7.2.Lexikální jazykové prostředky.....	48
A)Prostředky autorského hodnocení.....	48
B)Antonyma tvořená prefixem.....	48
3.2.Texte - Allocution devant les salariés de l'entreprise Yoplait.....	49
3.2.1.Socio-kulturní kontext.....	49
3.2.2.Komunikativní záměr.....	50
3.2.3.Komunikativní strategie.....	50
3.2.4.Odraz komunikativní strategie a komunikativního záměru v textové kompozici.....	52
3.2.5.Odraz komunikativní strategie a komunikativního záměru v rétorických postupech.....	54
3.2.6.Další rétorické postupy.....	57
3.2.6.1.Metatextové prvky.....	57
3.2.6.2.Řečnické tropy.....	57
3.2.6.3.Opakování.....	59
3.2.6.4.Řečnické otázky.....	60
3.2.7.Výběr jazykových prostředků.....	61
3.2.7.1.Morfo-syntaktické jazykové prostředky.....	62
A)Ukazatelé subjektivity mluvčího.....	62
B)Prostředky sloužící zpřehlednění obsahu a snazší orientaci v mluveném/poslouchaném projevu.....	69
C)Větná stavba.....	71
3.2.7.2.Lexikální jazykové prostředky.....	75
A)Prostředky autorského hodnocení.....	75
B)Lexikum z veřejné oblasti pracovního trhu.....	76
C)Termíny.....	76
3.3.Texte - Discours de Grenoble	78
3.3.1.Socio-kulturní kontext.....	78
3.3.2.Komunikativní záměr.....	79
3.3.3.Komunikativní strategie.....	79
3.3.4.Odraz komunikativní strategie a komunikativního záměru v textové kompozici.....	80
3.3.5.Odraz komunikativní strategie a komunikativního záměru v rétorických postupech.....	84

3.3.6.Další rétorické postupy.....	87
3.3.6.1.Řečnické tropy.....	87
3.3.6.2.Přímá řeč.....	89
3.3.6.3.Opakování a výčet.....	89
3.3.6.4.Metatextové prvky.....	90
3.3.6.5.Řečnické otázky.....	90
3.3.7.Výběr jazykových prostředků.....	91
3.3.7.1.Morfo-syntaktické jazykové prostředky.....	91
A)Ukazatelé subjektivity mluvčího.....	91
B)Prostředky sloužící zpřehlednění obsahu a snazší orientaci v mluveném projevu.....	105
C)Větná stavba.....	109
3.3.7.2.Lexikální jazykové prostředky.....	113
A)Autorské hodnocení.....	113
B)Lexikum vztahující se k oblasti zločinnosti a potírání zločinnosti	113
C)Lexikum vztahující se k morálním hodnotám.....	114
D)Termíny.....	114
4.Závěr.....	116
5.Résumé.....	119
Bibliografie.....	122
Příloha I.....	124
Příloha II.....	127
Příloha III.....	130

1. Úvod

V této práci se budeme zabývat funkčním stylem jazykové oblasti francouzského politického diskurzu. I když se na první pohled zdá, že politika jako věda nemá s jazykovědou nic společného, v této práci ukážeme, že veškerá politická komunikace s voliči a politické působení na voliče probíhají právě prostřednictvím jazyka. Jak uvádí politolog Mayaffre (2012: 19), politika je jednou z mála oblastí tvůrčích činností člověka, kde mluvit znamená také činit. Konkrétně si velký význam jazyka pro politiku ukážeme na třech projevech francouzského politika Nicolase Sarkozyho, který v letech 2007 až 2012 zastával funkci prezidenta francouzské republiky.

Jako studentka oboru politologie jsem ráda, že mohu propojit své politologické znalosti s vědomostmi z oblasti lingvistiky a sledovat funkčnost jazykových prostředků v konkrétních politických projevech. Na základě jejich prozkoumání se pokusíme o zobecnění jazykových prostředků typických pro jazykovou oblast politických projevů. S vědomím toho, že na základě ukázek projevů jednoho politika nelze popsat politický projev jako samostatný funkční styl je cílem naší práce přispět alespoň k bližšímu poznání této jazykové oblasti a jejímu typologickému vymezení.

V první části bude tato práce popisovat komunikativní oblast francouzského politického diskurzu, typologické vymezení textů v rámci dané oblasti a obecnou charakteristiku výběru jazykových prostředků vzhledem k pragmatickým podmínkám výstavby textu, komunikativnímu záměru, komunikativním strategiím a diskurzivním postupům.

Obsahem druhé části bude rozbor politického diskurzu konkrétního autora v rámci užitých jazykových prostředků s cílem zjistit, jak změna konkrétní politické situace dokáže u konkrétního autora ovlivnit komunikativní strategie, diskurzivní postupy a následně výběr jazykových prostředků vzhledem k adresátovi v konkrétní komunikativní situaci a ke komunikativnímu záměru.

Metodologicky vyjdeme z práce českých lingvistů, kteří vymezili funkční styly. Charakteristické znaky politických projevů budeme nejprve hledat v díle Jana Chloupka, dále kolektivu autorek Marie Čechové, Marie Krčmové a Evy Minářové a v díle romanisty Jana Šabršuly.

Při zohlednění výběru jazykových prostředků vzhledem k adresátovi v konkrétní komunikativní situaci a ke komunikativnímu záměru budeme přihlížet k pracím Dominika Maingueneaua, Jean-Michela Adama, Patricka Charaudeaua a romanistky Hany Loucké. Historické okolnosti připomeneme díky dobovému tisku a práci Damona Mayaffre mapující projev Nicolase Sarkozyho mezi léty 2007 a 2012.

2. Obecná charakteristika francouzských politických projevů

2.1. Politika a textová lingvistika

Politika pochází z řeckého výrazu politiké, což znamená umění řídit stát. V širokém slova smyslu je úkolem politiky a tedy i politika přivést lidi s odlišnými názory a zájmy k dosažení kolektivních rozhodnutí, jež jsou pak pro ně závazná. K základním politickým postupům patří přesvědčování, vyjednávání a dosahování konečného rozhodnutí. Přesvědčování spočívá v prezentaci argumentů podporujících vlastní názor a vyvracejících argumenty odpůrců. Vyjednávání zahrnuje navíc vstřícný postoj k některým požadavkům odpůrců a uznání těchto požadavků výměnou za ústupky odpůrců v jiné věci (ŽALOUDEK 2004: 358). Z toho vyplývá, že jedním z nejdůležitějších prostředků politického jednání je pro každého politika jazyk, díky kterému lze přesvědčování, vyjednávání a dosahování rozhodnutí uskutečňovat.

Pro politika je proto klíčové, aby uměl s jazykem obratně zacházet. Jazyk je *„systémem znaků sloužící k výměně a vyrovnávání obsahů lidského vědomí, to jest k dorozumívání a myšlení, jinak též množina promluv uskutečněných, probíhajících, nebo potenciálních, řídících se stejnými strukturálními zákonitostmi“* (CHLOUPEK 1991: 13).

Na základě jazyka může politik uskutečňovat komunikaci jak se svými podporovateli, tak se svými odpůrci. Jazykové vyjadřování k úkolu sdělování se děje v jazykových projevech. A jazykový projev je pak *„aktuální užití jazyka tvořící určitý celek“* (ŠABRŠULA 1970: 9) a označuje se také jako diskurz.

V této práci budeme pracovat s pojmem diskurz jako synonymem pro aktualizovaný jazykový projev.

Diskurz je tedy uspořádání aktualizovaných jazykových jednotek, přičemž toto uspořádání odpovídá komunikativní situaci a komunikativnímu záměru konkrétního mluvčího. Jak jsme již uvedli, záměrem politika je přesvědčit ostatní k přijetí určitého rozhodnutí. Pro dosažení svého komunikativního záměru si musí

volit komunikativní strategie a diskurzivní postupy. Diskurzivní uspořádání se projevuje hierarchizací obsahu textu. Text tedy budeme chápat jako manifestaci diskurzu.

V naší práci budeme pracovat se třemi texty, konkrétně třemi politickými projevy bývalého francouzského prezidenta Nicolase Sarkozyho z různých období jeho vlády. Jak jsme naznačili v úvodu, politik, zvláště pak prezident jako nejvyšší politický představitel politického systému páte francouzské republiky provádí politiku už tím, že promlouvá k lidem, jimž vládne. Takže podle Mayaffre musí být prezidentův diskurz sám o sobě považován za akt vlády. „*Le discours présidentiel doit être considéré, en lui-même, pour lui-même, comme un acte politique de gouvernance, et l'essentiel de l'action politique de Sarkozy peut être confondu à juste titre avec son discours.*“ (MAYAFFRE 2012: 19)

2.2. Vymezení funkčního stylu jazykové oblasti politických projevů

Jednou z cest, jak postihnout obecné charakteristiky politického projevu je hledat v typologii českých stylistů. Ti našli pro jazyk, který má charakteristický vnější jednotný ráz pojem funkční jazykový styl. Je to „*způsob cílevědomého výběru a uspořádání jazykových prostředků, který se uplatňuje při genezi textu; v hotovém komunikátu se pak projevuje jako princip organizace jazykových jednotek, které z částí a jednotlivostí tvoří jednotu vyhovující komunikačnímu záměru autora*“ (CHLOUPEK 1991: 15). Abychom co nejlépe postihli jazykové prostředky, které jsou vlastní projevům politiků, budeme hledat jejich typologické vymezení mezi ustavenými jazykovými funkčními styly.

Politické jazykové projevy mají ve francouzštině své specifické postavení. Nejvýrazněji se v nich propojují znaky stylu publicistického, protože projev je zaměřen na formování vědomí adresátů a působení na veřejné mínění. Dále stylu řečnického, neboť politické projevy mají svůj původ v klasické rétorice. Okrajově se může projevit i funkční styl odborný. A to v případě, kdy je obsahem projevu specifické odborné téma, například bezpečnostní či fiskální politika. Nejprůzračnější pro jazykovou oblast politických projevů je tedy funkční styl publicistický a řečnický.

Publicistický styl:

Podle Chloupeka představuje zobecněné a nadřazené označení pro všechny typy jazykových projevů, které „vedle své funkce sdělné, informativní, komunikativní plní ještě funkci ovlivňovací, přesvědčovací a získávací.“ (CHLOUPEK 1991: 201) Právě tři posledně jmenované funkce jsou hlavní cíle politických projevů. Marie Čechová a kolektiv autorek Současné stylistiky připomíná, že do stylu publicistického lze dnes zařadit i dílčí stylovou oblast reklamy (ČECHOVÁ a kol 2008: 245). I její prvky můžeme v dnešních politických projevech nalézt. Publicistický styl je charakterizován snahou o maximální srozumitelnost sdělení pro adresáty nejrůznějšího sociálního zařazení, věku a vzdělání. Na rozdíl od rétoriky, která vznikla v antickém Řecku, kdy se řečník obracel pouze k sobě intelektuálně rovným posluchačům, politické projevy jsou určeny všem sociálním vrstvám společnosti. Tomu by měly odpovídat i užití jazykové prostředky, které by měly pomoci k maximální srozumitelnosti, sémantické jednoznačnosti a přesvědčivosti projevů. Nejčastěji se s publicistickým stylem setkáme v tisku, televizi či rozhlase.

Přesvědčovací neboli persvazivní funkce je pojítkem mezi funkčním stylem publicistickým a řečnickým a tato funkce je charakteristická také pro politické projevy. Zatímco Chloupek řečnický styl nepojímá jako samostatnou kategorii ale zahrnuje jej pod styl publicistický, jiné stylistiky pro něj vymezují samostatnou kategorii (ČECHOVÁ a kol. 2008).

Řečnický styl:

Jde v něm především o zapůsobení na posluchače, tedy kontakt mluvčího s adresátem. Cílem tohoto kontaktu je „vědomá snaha tvůrce sdělení na příjemce zapůsobit, přimět ho k zaujetí týchž postojů a názorů, které produktor vyjadřuje“ (ČECHOVÁ a kol. 2008: 284). Politik vždy přizpůsobuje svůj projev adresátům tak, aby je přesvědčil o jeho obsahu. Výběr jazykových prostředků je velmi důležitý pro to, zda se cíl řečnického stylu – persvazi – podaří naplnit. Důležitým znakem řečnického stylu je, že řečník se obrací ke kolektivu lidí, jejichž názory a postoje hodlá svým vystoupením ovlivnit. Adresát proto ovlivňuje i výběr jazykových prostředků mluvčího. Příznačné také je, že na vystoupení musí být řečník na rozdíl od stylu publicistického připraven. Na rozdíl od publicistického stylu mluveného je pro rétoriku klíčová fyzická přítomnost mluvčího. Správný

řečnický projev by měl být jasný, srozumitelný, přiměřený situaci, působivý, účinný, působící jak na intelekt posluchače, tak na jeho city. (ČECHOVÁ a kol. 2008: 285).

Aristoteles definuje tři základní charakteristiky (AMOSSY 2010: 13)¹, které musí projev řečníka obsahovat – logos, étos a patos. Působení na city neboli patos se dosahuje taktéž výběrem jazykových prostředků. Mluvčí musí nalézt a vhodně použít takové jazykové prostředky, které navodí zdání dialogu s mlčícím naslouchajícím kolektivním partnerem. Logos neboli stylistická a logická hodnota řečnickova vystoupení je s rétorikou spojován nejčastěji. Jde o to, jakým způsobem umí řečník uspořádat své argumenty, tedy jakým způsobem postupuje ve své úvaze. Neméně důležitý význam má v projevech politiků étos. Étos tedy řečníkův charakter, znalosti, zkušenosti a mravnost v praxi znamená obraz, který o sobě samém řečník prostřednictvím promluvy utváří v očích svého publika. Zvolenou představu o sobě samém vytváří pomocí diskurzu. Taková představa tedy nemusí odpovídat tomu, jakou osobností mluvčí ve skutečnosti je. To, kým se snaží být v momentě promluvy, přirozeně nedává posluchačům najevo explicitně, ale implicitně ve svém způsobu vyjadřování (AMOSSY 2010: 13). Do výsledného étosu politiků se promítají dvě složky. Jednak předem daný neboli prediskurzivní étos – tedy představa, kterou si publikum s daným politikem spojuje v každém okamžiku, kdy se objeví v televizi či na shromáždění. A za druhé diskurzivní étos, tedy obraz, který si politik pro publikum vytváří v momentě promluvy (AMOSSY 2010: 13). Politikové jsou si dobře vědomi toho, jaký obraz si o nich vytváří publikum, před které předstupují. O předem danou představu se na začátku projevu obvykle opírají buď proto, aby v ní publikum utvrdili nebo naopak, aby ji během projevu změnili. Jean-Michel Adam (ADAM 1999: 140) takto ukazuje, jak si na veřejnosti málo známý Charles de Gaulle v roce 1940 vytvořil důvěryhodný étos bojovníka za svobodnou Francii v momentě, kdy k posluchačům londýnského rozhlasu pronášel svoji „výzvu z 18. června“. Charles de Gaulle si tak připravil půdu, na které se v poválečné Francii mohl stát jedním z rozhodujících politických činitelů a získat podporu veřejnosti. Jen díky důvěře,

¹ Amossy odkazuje na Aristotelovu Rétoriku Les preuves inhérentes au discours sont de trois sortes: les unes résident dans le caractère moral de l'orateur; d'autres dans la disposition de l'auditoire; d'autres enfin dans le discours lui-même, lorsqu'il est démonstratif, ou qu'il paraît l'être (Aristote 1991: 83).

kteřou k němu veřejnost měla, se později, v roce 1958, stal prvním prezidentem páté republiky a prosadil zásadní kameny režimu, který ve Francii přetrvává dodnes. Étos má tedy pro politický diskurz velký význam. Jak uvádí Mayaffre, teprve diskurz je místem, kde se utváří obraz řečníka a řečník může díky němu zároveň posílit význam a sílu své osobnosti. „*Argumenter et convaincre pour un locuteur n'est possible que s'il jouit d'une image de soi positive (crédibilité, sincérité, autorité, bon sens, etc.). En boucle, le discours peut être défini comme le lieu où se construit l'image de l'orateur, et l'image de l'orateur est considérée comme la condition de la bonne réception du discours. A l'origine du discours (un „je“ prend la parole) et à la fin (un „je“ se trouve renforcé par la parole), l'ethos discursif est capital dans la compréhension du fonctionnement du langage politique.*“ (MAYAFFRE 2012: 287)

Pro moderní rétoriku a teorii masové komunikace je projekce obrazu autora do veřejného diskurzu prvořadým úkolem, jemuž jsou k dispozici nejrůznější média a profesionální agentury poskytující údaje o publiku a o proměnách veřejného mínění (KRAUS 2010: 204).

2.3. Současná rétorika

V 16. století přestala být rétorika chápána jako nástroj k přesvědčování druhého, ale spíš jako umění dobře se vyjádřit. I později se strukturalisté o rétoriku zajímali jako o užití jazyka zaměřené na estetiku. Až Chaim Perelman (AMOSSY 2010: 15) se začal opět zaměřovat na moc mluvy v určitém společenském prostředí. Spolu s Lucií Olbrechts-Tytecovou (AMOSSY 2010: 15) ji definovali jako diskurzivní techniky umožňující vyvolat v posluchači pocit ztotožnění s tezemi, které jim mluvčí předkládá, a kterým posluchači dobrovolně naslouchají. Tato změna pohledu na rétoriku je velmi podstatná, protože klade důraz na komunikační dimenzi každé argumentace. Aby mluvčí mohl svým jazykovým projevem jednat, musí jej přizpůsobit těm, kteří mu naslouchají.

Mluvčí si musí uvědomit vyznání, hodnoty, názory těch, kteří ho poslouchají. To znamená, že si musí vytyčit dominantní názory a nezpochybnitelná přesvědčení, které jsou součástí kultury jeho posluchačů a o ty opřít svou argumentaci takovým způsobem, aby na konci přivedl své posluchače k tomu, že se přimknou k jeho více či méně kontroverzní tezi. Musí začít na bodech, na

kterých se všichni shodnou. To jsou předpoklady úspěšné argumentace, které umožňují nastolit myšlenkovou jednotu tím, že vsadí na společné hodnoty a pořadí hodnot. Ten vzájemný vliv jednoho na druhého – mluvčího na své publikum a naopak v dynamice diskurzu se záměrem přesvědčit tak představuje jeden z klíčových záměrů nové - současné rétoriky (AMOSSY 2010: 15-17).

Z funkcí, které připisujeme diskurzu, by k charakteristickým funkcím rétoriky patřila funkce informovat, poučovat, zdůvodňovat, získávat, bavit, pohnout, dojmout, popichovat nálady publika, utvrzovat, velebit, utěšovat, vzývat, vzdávat díky (KRAUS 2010: 14). Dominantní funkcí zůstává funkce přesvědčovací.

Stejně jako literatura či poezie má i rétorika své žánry. Antická rétorika rozlišuje tři: Poradní řeči, kam spadala závažná politická témata jako například správa státu či vedení válek. V těchto projevech se většinou řešila budoucnost. Soudní řeči, které se používali při soudech, a jejich náplní bylo především, co se jak událo. Demonstrativní řeči, jejichž obsahem byla naopak méně závažná témata, sloužily jako prezentace řečnickova stylového umění. Tyto projevy se vztahují k přítomnosti.

Současné politické projevy bychom mohli charakterizovat jako řeči na pomezí prvního a třetího typu.

2.4. Pragmatické podmínky vzniku textu

Pokud chceme prozkoumat diskurz politických projevů, nestačí jen zkoumat jejich jazykovou rovinu, ale i společensko-politický kontext, jak na to upozornil už pražský lingvistický kroužek. Tak argumentuje i francouzský lingvista Dominique Maingueneau (MAINGUENEAU 1994), který tvrdí, že síla jazyka se uplatňuje pouze v kontextu. Nepůjde nám jen o analýzu textu, která se zabývá lingvistickými jednotkami, které text uspořádávají v celek. Jde nám o vystihnutí diskurzu, tedy konkrétního uspořádání aktualizovaných jazykových jednotek vzhledem ke komunikativnímu záměru, komunikativní situaci a žánru (LOUCKÁ 2005: 12). Při tom se bez studia textu neobejdeme, jelikož diskurz se projevuje textem. „*L'organisation discursive se manifeste par le texte.*“ (LOUCKÁ 2005: 12).

V první fázi tedy musíme definovat pragmatické okolnosti vzniku tří projevů francouzského politika, tedy stanovit konkrétní komunikativní situaci, v níž projevy vznikly. K tomu je důležité vědět, komu je projev určen, kdy a kde jej autor pronesl. Dále s jakým záměrem, co je předmětem projevu, jaké jazykové prostředky používá a jak je v rámci svého projevu uspořádal. V naší práci pracujeme s psanými texty Sarkozyho projevů.

2.4.1. Socio-kulturní rámec politických projevů Nicolase Sarkozyho

2.4.1.1. Nicolas Sarkozy jako mluvčí

Politik Nicolas Sarkozy se narodil v roce 1955. Vystudoval práva na univerzitě Paris X Nanterre a Institutu politických studií v Paříži (Institut d'Études Politiques de Paris). Na rozdíl od většiny politiků, kteří stanuli v nejvyšších státních funkcích, nevystudoval prestižní školu ENA (École nationale d'administration), která ve Francii platí za nutný začátek úspěšné politické dráhy a studovali zde například bývalí prezidenti Jacques Chirac a Valéry Giscard d'Estaing. Toto vybočení je pro charakteristiku Sarkozyho politického diskursu podstatné. ENA formuje i jazykový projev budoucích politiků. Jelikož ji vystudovala většina veřejných činitelů, jimž veřejnost prostřednictvím médií denně naslouchá, Sarkozy získává obraz politika změny.

V politice se začal angažovat již za studií, kdy byl členem Unie mladých pro pokrok (Union des jeunes pour le progrès). Ve svých devatenácti letech vstoupil do strany Unie demokratů pro Republiku (Union des démocrates pour la République). O dva roky později vstoupil do Sdružení pro republiku (Rassemblement pour la République), které ve Francii představovalo gaullistickou pracivovou stranu. V roce 2002 se tato strana rozšířila o další pravicové proudy a přejmenovala se na Unii pro lidové hnutí (Union pour un mouvement populaire). Pod tímto názvem existuje dodnes.

Od roku 1983 do roku 2002 byl Sarkozy starostou Neuilly-sur-Seine, okrajové čtvrti velké Paříže s velmi dobře situovanou populací.

Ve vládě Edouarda Balladura, který jako pravicový premiér kohabitoval s levicovým prezidentem Françoisem Mitterrandem mezi léty 1993 a 1995, zastával Sarkozy post ministra pro rozpočet a mluvčího vlády. Později rovněž zastával funkci ministra komunikace, ale nejvíce se do společenského a politického života ve Francii zapsal jako ministr vnitra, od roku 2002 do roku 2004. Od roku 2005 do března 2007 zastával funkci státního ministra, ministra vnitra a územního plánování. V této pozici si vybudoval obraz rozhodného a akceschopného ministra, který Francouze po aféře zapalování aut na předměstích (v roce 2005) nejlépe ochrání proti bezpečnostním rizikům soudobé společnosti. Svou politikou nulové tolerance proti agresorům si získal velkou popularitu u francouzské veřejnosti. Podle agentury Ipsos měl tehdy podporu 68 procent veřejnosti.² Z toho důvodu zakládá Nicolas Sarkozy svůj obraz na bezpečnostní tematice, kterou řešil, když byl oblíbeným ministrem vnitra. To se projeví i na jeho slovníku. „*Comme Nicolas Sarkozy construit son image sur son passé de ministre de l'Intérieur, il entend fonder une bonne part de sa légitimité politique de président dans sa capacité à protéger le Français contre le crime.*“ (MAYAFFRE 2012: 77). Právě jako ministr vnitra začal svou prezidentskou kampaň a v květnu 2007 se stal šestým prezidentem páté francouzské republiky. Ve druhém kole zvítězil nad socialistickou kandidátkou Ségolène Royale se ziskem 53,06 procent hlasů.

Styl jeho prezidentování znamenal v dějinách páté republiky skutečný zlom oproti vládě jeho předchůdců. Už jako ministr vnitra vzbudil svým ostrým slovníkem mnohé kontroverze. Například 20. června 2005 v Courneuve prohlásil: „*Les voyous vont disparaître. Je mettrai les effectifs qu'il faut, mais on nettoiera la Cité des 4000*“³ Jeho legislativní návrhy se dotýkaly především zpřísnění pobytu přistěhovalců a podmínek pro udělení trvalého pobytu, zvýšení trestních sankcí, prevence proti delikventům. Jako ministři se mu je většinou prosadit nepodařilo, ale tyto návrhy mu pomáhaly vytvářet image politika, jehož tématem číslo jedna je bezpečnost. S tím vykročil do úřadu prezidenta. Jenže zároveň vykročil i s jedním velkým handicapem. A to s pověstí prezidenta „bling-bling“, čili snoba, který zastává zájmy bohatých. K této image přispělo nejenom dřívější

2 <http://www.ipsos.fr/node/52020>

3 Le Monde, 21 juin 2005

starostování v Neuilly, ale též večere v pařížské luxusní restauraci u příležitosti oslavy svého zvolení, dovolená na luxusní jachtě, styky s významnými lidmi ze světa byznysu a podobně.

Politický styl charakterizující Nicolase Sarkozyho stojí na propojení zdánlivě nesmiřitelných stanovisek. Politický voluntarismus, tedy filozofické a psychologické přesvědčení pokládající za základ veškerého bytí vůli, s konzervativní pozicí v sociálních otázkách. Na jedné straně slibuje změnu, na druhé konzervatismus. Na jedné straně hlásá větší zásahy státu do chodu ekonomiky i společnosti, na druhé je zastáncem politiky *laisser-faire*.

Uchází se o úřad jako člen vládní strany, tedy stejné strany, z které pochází i jeho předchůdce v prezidentském křesle Jacques Chirac. Ten je již značně neoblíbený, takže se od něj musí nějakým způsobem odlišit, vymezit se, ale zároveň tak, aby nepopíral politický diskurz, kterého je sám jako ministr vnitra součástí. Proto má u něj diskurz zásadní roli, jedině prostřednictvím diskurzu dokáže tato stanoviska propojit a přesvědčit o svém politickém programu také voliče. „*Seul, le langage ne peut rien; le langage doit être porté, voire incarné, pour être efficient.*“ (MAYAFFRE 2012: 18)

Nicolas Sarkozy se vždy hrdě hlásil k pravici. Zatímco jeho předchůdce Jacques Chirac představoval v rámci francouzské pravice neogaullistický politický proud, Nicolas Sarkozy patřil ke konzervativnímu politickému proudu. Jsou mu proto vlastní konzervativní hodnoty jako autorita, vůle, práce spojená s obohacováním, poslušnost, rodina, zásluhy, vlast, národ, kontrola imigrace, bezpečnost, disciplína a další (MAYAFFRE 2012: 15). V ekonomice je spíše zastáncem redukce sociálního státu spojeného s přerozdělováním sociálních dávek a vyšším zdaněním bohatých. A přece během své volební kampaně Sarkozy sliboval, že jeho cílem je reformovat současnou společnost a nikoliv ji zachovat, jak by se na konzervativního politika slušelo. V jeho slovníku se často vyskytují výrazy „*révolutionner*“, „*changement radical*“ a „*rupture*“. Oproti stárnoucímu a apatickému Jacquesovi Chiracovi se chtěl vymezit především svým aktivismem a energií, kterou se v politických debatách projevoval.

Tato dvojí image ovlivnila i jeho vystupování v prezidentském úřadu, které v této práci nahlédneme díky třem ukázkám Sarkozyho politických projevů. Pro každý z nich je kromě společného mluvčího charakteristický i kód projevu. Jde o

oralizovaný text, který byl původně psaný, ale určený k hlasitému přednesu na veřejnosti. Tyto faktory můžeme považovat za invariantní charakteristiky všech tří textů. Ostatní faktory už představují proměnné.

2.4.1.2. Adresát, místo a dobové okolnosti politických projevů

1. Projev - slavnostní převzetí úřadu prezidenta republiky, 16. 5. 2007

Nicolas Sarkozy 6. května 2007 zvítězil nad kandidátkou levice Ségolène Royal se ziskem 53,06 procent hlasů. Celkem jej v cestě do prezidentského úřadu podpořilo 18 983 138 Francouzů. Budeme pracovat s projevem, který Sarkozy přednáší ve chvíli, kdy se ujímá funkce prezidenta, tedy o deset dní později.

V okamžiku proslovu poprvé nemluví kandidát na prezidenta Nicolas Sarkozy, ale v roli mluvčího je již prezident Nicolas Sarkozy. Obrací se k celému národu prostřednictvím televizních obrazovek, které jeho projev zprostředkovávají. Svoji řeč neadresuje jen těm, kteří mu dali svůj hlas, ale všem 63,4 milionům Francouzů⁴. V psané podobě čítá projev dvě a půl strany formátu A4. Tento projev je obsahem přílohy I.

Projev byl přednesen v sídle francouzského prezidenta v Elysejském paláci v Paříži. Jde o projev velmi oficiální a do detailu připravený, proto Sarkozy stojí u řečnického pultu a je obklopen novináři, fotografy a svými blízkými spolupracovníky a podporovateli. Naprostá většina adresátů jeho projevu proto není v daném místě fyzicky přítomna.

Projev je vyvrcholením slavnostního dne, během kterého předal bývalý prezident Jacques Chirac Nicolasovi Sarkozymu prezidentský úřad. Pokud budeme chtít zasadit do širšího kontextu chvíli, kdy slavnostní projev nový prezident pronáší, musíme si uvědomit, v jaké fázi se francouzská společnost v roce 2007 nachází a naznačit příčiny volebního úspěchu pravicového kandidáta. V čele Francie stál až do roku 2007 dlouhých 12 let pravicový prezident Jacques Chirac. Francouzi jsou proto připraveni na změnu, kterou čekají od Nicolase Sarkozyho. Ten jako kandidát obratně zaujal a v poslední fázi kampaně i zcela ovládl mediální prostor (PEROTTINO 2005). Po celou dobu kampaně navíc deklaroval, že je připraven být velmi aktivním prezidentem, který provede potřebné reformy. Ty rozpracoval už jako ministr vnitra a na počátku svého

4 http://www.insee.fr/fr/themes/document.asp?ref_id=ip1170#inter1

pětiletého prezidentského mandátu je plně odhodlán je prosadit. Svoji sebejistotu a vůli k reformám musí dát tímto projevem Francouzům jasně najevo. Francouzský volební kalendář je totiž postaven tak, že po jarních prezidentských volbách se odehrávají volby do dolní komory parlamentu – Národního shromáždění. K tomu, aby prezident republiky mohl prosazovat své reformy a zákony, potřebuje, aby v Národním shromáždění zvítězila strana, která prezidenta podporuje. Už během tohoto projevu proto musí Nicolas Sarkozy voliče přesvědčit, že jedině jeho plány Francii prospějí a proto musí uspět i ve volbách legislativních. V projevu proto musí zopakovat všechny své sliby.

2. Projev - projev před zaměstnanci podniku Yoplait, 13. 5. 2008

Nicolas Sarkozy po prohlídce výroby jogurtů přednesl projev tematicky zaměřený na vysvětlení ekonomických reforem, které prosazuje.⁵ Psaná podoba projevu čítá dvě a půl strany formátu A4. Tento projev je obsahem přílohy II. Prezident republiky oblékl stejně jako zaměstnanci bílý plášť a uvnitř továrny promlouvá od mikrofonu k zaměstnancům. Tito adresáti jeho projevu jej obklopují a jsou během jeho řeči fyzicky přítomní. Adresáty prezidentova projevu ale jistě nejsou pouze zaměstnanci firmy Yoplait, jelikož jsou v místě přítomni i kamery a zástupci tisku. V projevu vysvětluje, jak lze podle něj modernizovat francouzské hospodářství a jeho slova jsou určena všem zaměstnancům bez ohledu na to, zda se jedná o výrobu jogurtů či automobilů.

Továrna se nachází na předměstí Vienne v departementu Isère, který se rozprostírá na jihovýchod od Lyonu. Prezidenta doprovázejí ekonomičtí členové vlády⁶, Hervé Novelli a Luc Chatel. Sarkozy přijel ujistit místní pracovníky, že se stále snaží o vyšší růst francouzské ekonomiky a lepší kupní sílu Francouzů. Vysvětluje jim, že klíčem ke zlepšení situace je jeho zákon o modernizaci hospodářství, který právě předkládá do parlamentu. Pokud tento projev zasadíme do dobového kontextu, musíme zmínit, že na podzim roku 2007 odstartovala ve Spojených státech amerických finanční krize, která se v roce 2008 začíná naplno projevovat i v Evropě. Nicolas Sarkozy navíc již od ledna 2008 ztrácí v průzkumech veřejnou podporu. Na jaře jeho strana prohrála obecní a kantonální

5 Le Figaro: Sarkozy : le pouvoir d'achat, «ce n'est pas foutu», 13.5.2008

6 <http://www.legifrance.gouv.fr>: LOI n° 2008-776 du 4 août 2008 de modernisation de l'économie

volby. Před zaměstnanci Yoplait tedy předstoupil i se svými dvěma spolupracovníky - státním tajemníkem Hervé Novellim, který má ve vládě premiéra François Fillona na starosti agendu obchodu, řemesel, malých a středních podniků, turismu a služeb. A státním tajemníkem Luc Chatelem, do jehož agendy spadá spotřeba, turismus a průmysl. Oba dva jsou hlavními autory zákona o modernizaci francouzského hospodářství, který do podniku Yoplait přijeli prezentovat. Hlavním cílem zákona je vytvořit konkurenčnější prostředí, posílit kupní sílu a zvýšit ekonomický růst.

3. Projev - projev v Grenoblu, 30. 7. 2010

Mluvčí Nicolas Sarkozy se zde obrací na fyzicky přítomné publikum a zprostředkovaně i na ty občany, ke kterým se projev dostane prostřednictvím rozhlasu, televizních obrazovek či novin. Přímo v sále oslovuje politické činitele na celostátní, regionální i komunální úrovni: ministryni spravedlnosti, ministra vnitra, členy parlamentu, prefekta, starostu Grenoblu a předsedu Conseil Général. Ti stojí vedle něj na podiu. Protože obsah projevu přináší zásadní informace o nových nařízeních, jež mají zvýšit bezpečnost v ulicích, adresátem projevu jsou všichni obyvatelé Francie.

Projev přednesl v dopoledních hodinách na prefektuře departementu Isère se sídlem v Grenoblu. Proslovu předcházely dvě události, při kterých se do ozbrojeného sporu dostali násilníci a příslušníci policie a četníků. Došlo ke zranění policisty, ale také k zastřelení dvou pachatelů. To pobouřilo blízké obětí, kteří následně napadli četníky. Nicolas Sarkozy se okamžitě postavil na stranu pořádkových sil a rozhodl vyměnit prefekta departementu Isère Alberta Dupuy za Erica Le Douarona. Při jeho uvedení do funkce do Grenoblu přijel Nicolas Sarkozy a pronesl zásadní projev na téma bezpečnosti, vzdělávání, národnosti a imigrace. Projev trval 33 minut⁷ a v psané podobě čítá sedm a půl strany formátu A4. Tento projev je obsahem přílohy III.

Socio-kulturní okolnosti projevů zmiňujeme, jelikož mluvčí musí vždy svůj diskurz přizpůsobit pragmatickým podmínkám, ve kterých jej prezentuje - adresátům, místu a době, kdy mluví. Důležitým aspektem tohoto projevu je, že starosta Grenoblu Michel Destot i předseda Conseil Général

⁷ http://www.dailymotion.com/video/xf0ih7_nicolas-sarkozy-discours-de-grenobl_news#.US92PnbJAxA

departementu Isère, André Vallini, jsou členy Socialistické strany. Jelikož jde o hlavní opoziční stranu Sarkozyho domovské politické strany UMP (Union pour un mouvement populaire), musí jim svůj diskurz přizpůsobit. Proto jej zakládá na tématu sjednocení: *rassembler*.

Publikum také můžeme rozdělit na homogenní či různorodé společenství lidí. Zde se jedná o publikum různorodé a mluvčí se musí pokusit najít určitého společného jmenovatele (AMOSSY 2010: 49). Proto prezident republiky ve svém vystoupení připomíná národní identitu a hodnoty a přizpůsobuje svému publiku komunikativní strategie.

Když má mluvčí před sebou různorodé obecnstvo jako v případě projevu v Grenoblu, kdy se mluvčí obrací jak na funkcionáře obranných složek státu, tak na obyvatele, je dobré: 1. rozřadit skupiny adresátů, kterým je projev určen podle oslovení, osobních zájmen, sdílených zkušeností 2. uspořádat projev podle témat, která jsou určena jednotlivým skupinám od nejdůležitějších po nejméně důležité. 3. pokusit se je sblížit mezi sebou, sjednotit je (AMOSSY 2010: 53).

2.4.2. Kompozice a výběr jazykových prostředků i postupů uzpůsobených adresátům projevů

2.4.2.1. Diskurzivní uspořádání a kompozice textu

Politické projevy patří do oblasti politické komunikace. Komunikativním záměrem každého politického projevu je snaha o formování myšlenek svého publika. Pro tento záměr přijímají politikové komunikativní strategii, díky které navazují s adresátem vztah. Strategie je odvozená od komunikativní smlouvy, kterou mluvčí definuje své komunikativní chování vzhledem k adresátovi. Zahrnuje úvodní formule pozdravu či závěrečné fráze.

Kompozicí textu je realizován způsob diskurzivního uspořádání. Kompozice textu je hierarchizace obsahu textu prostřednictvím sekvencí, z nichž jeden typ je obvykle dominantní.

Sekvencí rozumíme jednotku kompozice konstituovanou sledem výpovědí na základě koherenčních vztahů a vyjadřujících konkrétní komunikativní funkci. Například narativní, popisnou, a tak dále. Rozdělení textů na jednotlivé sekvence popsal lingvista Jean-Michel Adam, který považoval klasické rozdělování textů na

„typy textů“ za mylné. „*L'unité „texte“ est trop complexe et trop heterogene pour presenter des regularités linguistiquement observable et codifiables, du moins a ce niveau de complexité*“ (ADAM 1999: 82).

J.M.Adam v práci z roku 1999 rozlišuje pět typů sekvencí: narativní, popisná, argumentativní, explikativní, dialogická (ADAM 1999: 65-66). Ještě v roce 1985 však J. M. Adam rozlišoval dále sekvence informativní a injunktivní; injunktivní posléze zařadil mezi sekvence popisné. V každém textu je ale nezbytné určit typ sekvence, která v textu dominuje. Všechny tři ukázky politických projevů rozebírané v této práci, rozvíjejí především argumentaci. Jejich hlavním cílem je totiž přesvědčit, a tomu nejlépe odpovídá argumentační způsob uspořádání diskurzu. Teorii Jeana-Michela Adama doplníme klasickým rozdělením monologických projevů na jednotlivé řečnické části.

Politické projevy jsou projevy monologickými. Při rozdělení argumentace monologických projevů budeme vycházet z J. Krause (2010: 79), který argumentaci rozděluje na šest částí.

1) V úvodu podle J. Krause (2010: 79) autor vymezuje téma řeči, podává charakteristiku své osoby a svého vztahu k tématu a k publiku. Popřípadě se mluvčí odvolává na některé pretextové informace, které vyplývají například ze zkušenostního komplexu čtenáře nebo posluchače. „*Čtenář či posluchač si především díky úvodu utváří svůj názor na autora textu i na zpracovávané téma a formuluje pro sebe otázky, na něž by následující fáze projevu měly poskytnout odpověď. Pomůckou pro stylizaci úvodu je velký počet ustálených obrátů (obecných míst) charakterizujících autora, okolnosti vzniku textu, důležitost, nebo naopak nicotnost tématu a podobně* (KRAUS 2010: 79).“

2) Druhou část tvoří podle J. Krause (2010: 79) vylíčení tématu. Nebo také podání důležitých informací, které řečník považuje z hlediska posouzení obsahu řeči ze strany auditoria za relevantní.

3) Třetí část, ve které si mluvčí rozvrhne téma má dle J. Krause (2010: 79) dvě funkce - seznámit publikum se strukturou řeči a rozdělit složky tématu na ty, u kterých řečník očekává převažující shodu stanovisek, a na ty, které by podle jeho názoru měly představovat jádro sporu. V mluvené komunikaci tuto funkci splňuje intonace a metatextové orientační výrazy (přejdeme nyní k dalšímu bodu, vraťme se ještě jednou k naší úvodní poznámce, takže si stručně shrneme).

4) Čtvrtá část je podle J. Krause (2010: 79) jádrem argumentace neboli zdůvodnění řečnickova stanoviska.

5) Obsahem páté části je podle J. Krause (2010: 79) vyvrácení argumentace protistrany.

6) Závěr je pak dle J. Krause (2010: 79) místem, kde dochází ke shrnutí tématu popřípadě nějaký apel na publikum.

2.4.2.2. Jazykové prostředky textů politických projevů

U každého zkoumaného projevu budeme hledat charakteristické jazykové prostředky, které nám pomohou určit typologické vymezení francouzských politických projevů.

Zaměříme se na prostředky morfo-syntaktické, lexikální a v rámci jejich rozboru budeme též upozorňovat na jejich funkce přispívající k textové koherenci. Problematika textové koherence v samostatném oddíle by přesáhla rámeček této práce.

Vzhledem k persvazivní funkci politických projevů můžeme předeslat, že zásadní roli ve výběru jazykových prostředků bude hrát požadavek na jejich objasňující funkci v textu.

V lexikální rovině se v politických projevech odrazí například užití termínů či výrazů, které patří do obecně sdílených znalostí. Politický projev se projevuje také syntaxí, a to například uvolněnými větnými členy, opakováním, syntaktickým paralelismem či relativními vedlejšími větami. Důležitou roli hrají i prostředky posilující textovou koherenci a přispívající ke srozumitelnosti.

3. Rozbor tří projevů Nicolase Sarkozyho

Texty projevů jsou umístěny v příloze pevně připojené na konci práce; pro snadnější sledování textu má čtenář také možnost použít volně vloženou přílohu s texty na zadní straně desek práce. Přílohy jsou označeny římskými číslicemi I, II a III.

3.1. Texte - Cérémonie d'installation

3.1.1. Socio-kulturní kontext

Dne 6. května 2007 ve Francii proběhlo druhé kolo prezidentských voleb. Jako vítěz z nich vyšel pravicový kandidát Nicolas Sarkozy, který získal 53,06 % hlasů, tedy 18 983 138 hlasů. 16. května přijel v 11 hodin do Elysejského paláce, kde jej přijal odstupující prezident Jacques Chirac, aby mu oficiálně předal svůj úřad. Po slavnostním předání přednesl Nicolas Sarkozy svůj první projev jako prezident republiky.

Projev byl přednesen ve slavnostním sále Elysejského paláce poté, co předseda Ústavní rady vyhlásil oficiální výsledky prezidentských voleb a Nicolas Sarkozy svým podpisem stvrdil protokol o svém zvolení do funkce prezidenta. V sále mu přímo naslouchali nejvyšší státní představitelé a první projev šestého prezidenta páté republiky živě přenášela televize. Proto adresátem tohoto projevu nebyli jen posluchači v sále, ale Sarkozy se obracel na všechny obyvatele Francie bez ohledu na jejich ekonomicko-sociální a demografické charakteristiky.

Většina adresátů projevu nebyla fyzicky přítomna. Na jeho řeč proto nemohou reagovat, jde o monologický projev. Obsahem prvního projevu prezidenta Nicolase Sarkozyho je připomenutí bohaté historie velké a silné Francie a jejího lidu. Dále výčet cílů, které hodlá francouzskému lidu jako prezident splnit. Tím nastoluje i témata svého prezidentského mandátu. Uzavírá ujištěním, že Francouze v jejich očekáváních nezklame a bude sloužit své zemi.

3.1.2. Komunikativní záměr

Poté, co Nicolas Sarkozy vyhrál volby, faktem zůstává, že více než 46 procent voličů mu nedalo svůj hlas a i přes rekordně vysokou účast (83,97 % oprávněných zapsaných voličů) se někteří Francouzi ke druhému kolu voleb nedostavili. Jeho komunikativním záměrem je proto oslovit všechny Francouze a začít formovat myšlenky svého publika.

Záměrem projevu je přesvědčit Francouze o tom, že právě on je pro příštích pět let nejvyšší politickou autoritou v zemi: (2) *En ce jour où je prends officiellement mes fonctions de Président de la République française*. A z této pozice je to právě on, kdo splní jejich touhy a očekávání: (23) *Le peuple m'a confié un mandat. Je le remplirai*.

Sebeprezentace Nicolase Sarkozyho jako silného, schopného a chápajícího vůdce s cílem získat přízeň všech občanů je komunikativním záměrem mluvčího.

3.1.3. Komunikativní strategie

K tomu, aby Sarkozy dosáhl svého komunikativního záměru, musí zvolit odpovídající strategii. Za prvé chce oslovit všechny Francouze, a proto volí oslovení „Mesdames et Messieurs“, jež nevyzdvihuje žádnou skupinu obyvatel. Za druhé potřebuje, aby jej Francouzi přestali vnímat jako pravcového politika kandidujícího na prezidentskou funkci, ale již jako prezidenta všech. Proto připomíná jména všech prezidentů francouzské páté republiky, aby bylo publiku jasné, po bok jakých osobností se řadí s cílem získat tak stejnou míru autority, jakou mají bývalí prezidenti v očích Francouzů. Argumentační diskurz je stavěn na bodech shody, na premisách, o kterých mluvčí ví, že jsou společné všemu publiku. Proto po připomenutí francouzských prezidentů evokuje velikost a bohatou historii francouzského lidu a Francie. Již v tomto výčtu se ale Sarkozy začíná profilovat jako osobnost. U každého prezidenta, na kterého vzpomíná, totiž vyzdvihuje čin, kterým se podle něj nejvíce zapsal do dějin Francie. A pokaždé jde o skutky, které tvoří součást Sarkozyho politické vize a jež během volební kampaně slíbil jako prezident rozvíjet:

Generála de Gaulla připomíná Sarkozy jako zachránce republiky, který dal Francii suverenitu, důstojnost a autoritu:

(4) Je pense au Général De Gaulle qui sauva deux fois la République, qui rendit à la France sa souveraineté et à l'Etat sa dignité et son autorité.

George Pompidou a Valéry Giscard d'Estaing připomíná Sarkozy jako nositele modernity:

(5) Je pense à Georges Pompidou et Valéry Giscard d'Estaing qui, chacun à leur manière, firent tant pour que la France entrât de plain-pied dans la modernité.

Françoise Mitterrand připomíná Sarkozy jako prezidenta, který z Francie učinil republiku pro všechny Francouze:

(6) Je pense à François Mitterrand, qui sut préserver les institutions et incarner l'alternance politique à un moment où elle devenait nécessaire pour que la République soit à tous les Français.

Jacques Chirac připomíná Sarkozy jako prezidenta, který šířil univerzální hodnoty Francie ve světě:

(7) Je pense à Jacques Chirac, qui pendant douze ans a ouvert pour la paix et fait rayonner dans le monde les valeurs universelles de la France.

Tento celek tvoří jednotlivé argumenty, kterými Sarkozy odpovídá na to, čím byli francouzští prezidenti podle něj pro Francii největším přínosem. Tento celek ale zároveň funguje jako jeden velký argument pro podpoření autority Nicolase Sarkozyho jako prezidenta.

Od vzpomínek na minulost přechází k emocionálnímu navázání kontaktu s publikem:

(9) Mais en cet instant si solennel, ma pensée va d'abord au peuple français qui est un grand peuple, qui a une grande histoire et qui s'est levé pour dire sa foi en la démocratie, pour dire qu'il ne voulait plus subir.

Jeho komunikativní strategií je nechat v této části prostor pro patos, který je součástí každého řečnického projevu a má zapůsobit na city posluchačů:

(9) ...pour dire qu'il ne voulait plus subir

(11) Je pense avec émotion à cette attente...

(12) Je pense avec gravité au mandat.

(12) ...je n'ai pas le droit de décevoir

Zároveň připomíná, že volební kampaň už skončila, nyní jim vše slibuje z daleko mocnější pozice prezidenta:

(11) ...la campagne qui vient de s'achever.

Další komunikativní strategií je vytvoření dialogičnosti jeho monologického projevu. Nejprve prezentuje repliku, ve které vyjmenovává požadavky, jež současná Francie má a v pasáži navazující na tyto obecné požadavky konkrétněji odpovídá s tím, že jedině on je jako prezident může splnit a také splní. V závěru proslovu je jeho komunikativní strategií upozadit svoji osobu a dát do popředí jednotu, sílu a velikost Francie a francouzského lidu.

3.1.4. Odraz komunikativní strategie a komunikativního záměru v textové kompozici.

Kompoziční postupy odpovídají dominantní funkci politických projevů, tedy funkci získávací a přesvědčovací. Ta se v textu projevuje diskurzivním uspořádáním argumentačním. I když je text primárně psaný, je určený k mluvenému projevu. Navíc mluvčí nepočítá s tím, že na jeho argumenty budou adresáti přímo reagovat. Tyto dvě okolnosti zakládají požadavek na jednoduchou a jasnou konstrukci textu. Z hlediska kompozičního plánu, který jsme představili v první části práce můžeme říci, že v tomto projevu lze najít všech šest částí klasického monologického projevu.

V úvodu Nicolas Sarkozy vymezuje téma své řeči, kterým je informace, že se stává prezidentem francouzské republiky:

(2) En ce jour où je prends officiellement mes fonctions de Président de la République française.

Z pokračování této věty můžeme vyčíst charakteristiku své osoby, která spočívá v naprosté oddanosti své zemi. Podle vlastních slov totiž v tomto nejdůležitějším momentu své politické kariéry myslí právě na Francii. Vymezuje tu za prvé svůj vztah k publiku - nic pro něj není důležitější než Francie, protože na ni myslí v nejdůležitější životní chvíli. Za druhé zde definuje i svůj vztah k tématu projevu - svým zvolením do čela státu chápe jako svůj prvořadý úkol postarat se o to, aby Francie za jeho vedení ve světě neztratila svou silnou pozici.

Ve druhé části (3-7) Nicolas Sarkozy přistupuje k vylíčení hlavního tématu svého projevu. Aby dosáhl svého komunikativního cíle, musí své posluchače získat pro téma, o kterém mluví. A aby je pro dané téma získal, musí si být stoprocentně jistý, že jej publikum pochopilo přesně tak, jak on potřebuje. Jak jsme uvedli, hlavním tématem je jeho zvolení do funkce prezidenta. Proto v této části adresátům svého projevu vyloží skutečnou váhu této informace. Volí k tomu výčet dosavadních prezidentů páté republiky i s přínosem, kterým se podle něj do dějin Francie zapsali.

Třetí část (9-12) ve třech odstavcích shrnuje, o čem bude Nicolas Sarkozy ve svém projevu mluvit s dobře patrnou strategií:

a) Prosadit změnu - nutnost změny oznamuje oceněním velikosti francouzského lidu, který vždy uměl překonat s odvahou překážky a najít v sobě sílu ke změně.

b) Kampaň skončila - Nicolas Sarkozy nyní miní dodržet svůj slib v podobě lepší budoucnosti pro Francouze.

c) Francouzi mu k lepší budoucnosti a změně dali mandát a on je nemíní zklamat.

Ve čtvrté části (13-22) najdeme jádro celé argumentace. Tu začíná nejprve na obecné rovině. Anaforickou konstrukcí (13) *Exigence de* zde vždy podává tezi a ve vedlejších větách příčinných podává argument, kterým svou tezi vysvětluje.

Kratší částí 23 připomíná, že jako prezident má moc a sílu změnit ve Francii vše, co země v dané dobové situaci potřebuje. Následuje pokračování argumentace (24 - 28), tentokrát již konkrétnější, kde prezentuje kroky, které hodlá učinit, aby Francie lepší budoucnosti dosáhla.

(24-28) Je défendrai l'indépendance et l'identité de la France....Je ferai de la défense des droits de l'homme et de la lutte contre le réchauffement climatique les priorités de l'action diplomatique de la France dans le monde.

Argumentace (13-22) a druhá argumentační část (24 - 28) mají dialogický charakter a na pozadí argumentaci podpírá ještě kontrastní časová rovina. Zatímco v první části argumentace líčí současný špatný stav francouzské společnosti vyplývající z minulosti, ve druhé části hovoří o pozitivní budoucnosti.

V páté části (29-32) vyvrací případnou argumentaci jeho protivníků. Počítá s tím, že mu budou vytýkat, že jako pravicový politik se bude zajímat především o obyvatele sympatizující s tímto politickým proudem. Proto se zde přímo obrací na posluchače.

(30) Chacun d'entre vous à la place qui est la sienne dans l'Etat et chaque citoyen à celle qui est la sienne dans la société ont vocation à y contribuer.

Tím předem případné kritiky jeho zaujatosti varuje, že si je vědom, že se zvolením do čela státu se také dostal do role nadstranického obhájce zájmu všech Francouzů:

(31) ...il n'y a pas de camp...

(32) A tous ceux qui veulent servir leur pays, je dis que je suis prêt à travailler avec eux...

(33) Le 6 mai il n'y a eu qu'une seule victoire, celle de la France...

(34) Le 6 mai il n'y qu'un seul vainqueur, le peuple français...

Poslední část (35-36) je shrnutím tématu, apelem na publikum a uzavírá ji zvolání.

(36) Vive la République! Vive la France!

3.1.5. Odraz komunikativní strategie a komunikativního záměru v rétorických postupech

Přesvědčovací funkce Sarkozyho projevu má z hlediska rétorických postupů tři hlavní složky: logos, étos a patos.

Úvod řeči vychází z rétorického konceptu nazvaného étos. Jeho funkcí je přesvědčit a získat publikum pomocí obrazu, který řečník svou řečí o sobě vytváří. V tomto projevu se Nicolas Sarkozy musí zaměřit na konstruování svého étosu, tedy obrazu, který o něm publikum má v momentě promluvy. Uvedli jsme, že jeho komunikativním záměrem je, aby přesvědčil Francouze o své autoritě vyplývající z jeho prezidentské funkce. Během tohoto komunikativního aktu se tedy musí proměnit ze stranického politika, ministra vnitra a prezidentského kandidáta Nicolase Sarkozyho na šestého prezidenta páté republiky, který se svými schopnostmi a ambicemi vyrovná všem svým předchůdcům.

Nejprve v úvodu podává obraz Francie, který podle něj sdílí i jeho publikum:

(2) *...ce vieux pays qui a traversé tant d'épreuves et qui s'est toujours relevé, qui a toujours parlé pour tous les hommes.*

Tyto výrazy charakterizující Francii jako nezníčitelnou zemi s dlouholetou tradicí zde vystupují jako takzvaná obecná místa (toposy) odkazující k mívěním, jež podle mluvčího převažují v myslech publika, ke kterému se obrací. Funkcí obecných míst je organizovat a předjímat další vývoj diskurzu. Tím, že se autor odrazí od představy, o které ví, že ji jeho publikum sdílí s ním, připraví si prostor pro akceptaci nové teze, jež na nezpochybnitelnou společnou představu obvykle naváže. Zde si tím připraví prostor pro uvedení své teze: od dnešního dne bude Francii reprezentovat on. Kataforicky anticipuje:

(3) *Je pense à tous les Présidents de la Ve République qui m'ont précédé.*

Jde o další posílení étosu – sebezprezentace jako prezidenta republiky. Od pasáže 9 se mluvčí přesouvá k rétorickému konceptu nazvaného patos. Jeho úkolem je přesvědčit a získat posluchače pomocí citového pohnutí, které v nich svou řečí mluvčí vyvolá. Pro vyvolání emocí v publiku Nicolas Sarkozy nejprve vyzdvihuje velikost francouzského lidu:

(9) *Mais en cet instant si solennel, ma pensée va d'abord au peuple français qui est un grand peuple, qui a une grande histoire et qui s'est levé pour dire sa foi en la démocratie, pour dire qu'il ne voulait plus subir.*

Myslí na něj v hyperbolicky vyjádřeném významném momentu:

(9) *...en cet instant si solennel...*

Patos podtrhává explicitně emocionálním slovesem *subir*. Emocionalitu s jistým stupněm naléhavosti zdůrazňuje potom syntaktický paralelismus s opakováním vstupního základního větného syntagmatu:

(11) *Je pense avec émotion...* (12) *Je pense avec gravité...*

Koncept patosu mluvčímu umožnil, aby jej publikum přijalo jako chápajícího vůdce. Tím si řečník připravil půdu pro to, aby až do pasáže číslo 22 sám vyjádřil největší problémy, které aktuálně trápí obyvatele Francie a proč je třeba je vyřešit.

K patosu se mluvčí vrací v závěru argumentační části textu a také na konci textu:

(14) *Exigence de respecter la parole donnée...*

(15) *Exigence de réhabiliter les valeurs du travail...*

(16) *Exigence de tolérance et d'ouvertures...*

(17) Exigence de changement...

(18) Exigence de sécurité et de protection...

(19) Exigence d'ordre et d'autorité...

(22) Exigence de rompre avec les comportements du passé...

(35) Eh bien, à cette France qui veut continuer à vivre, à ce peuple qui ne veut pas renoncer, qui méritent notre amour et notre respect, je veux dire ma détermination à ne pas les décevoir.

Od pasáže číslo 13 rozvíjí třetí řečnický koncept - logos, který odpovídá postupům argumentační logiky. V Sarkozyho prvním projevu v roli prezidenta republiky můžeme najít vícero úvahových postupů:

a) Vysvětlení sylogismem je úvahový postup, kdy na rozdíl od dedukce stojí na prvním místě důsledek, který vyplývá z následně uvedených příčin (CHARAUDEAU 1992: 796-797). Základní strukturou logického odvozování je sylogismus. Jde o „*sled tří výroků obsahujících závěr, který za jistých podmínek nutně vyplývá z výroků ostatních... Závěr sylogismu neobsahuje v porovnání s premisami informaci novou, pouze informaci ukrytou v premisách explicitně formuluje.*“ (KRAUS 2010: 69)

(13) Exigence de rassembler les Français parce que la France n'est forte que lorsqu'elle est unie...

(14) Exigence de respecter la parole donnée et de tenir les engagements parce que jamais la confiance n'a été aussi ébranlée, aussi fragile. Exigence morale parce que jamais la crise des valeurs n'a été aussi profonde, parce que jamais le besoin de retrouver des repères n'a été aussi fort.

(15) Exigence de réhabiliter les valeurs du travail, de l'effort, du mérite, du respect, parce que ces valeurs sont le fondement de la dignité de la personne humaine et la condition du progrès social.

(16) Exigence de tolérance et d'ouverture parce que jamais l'intolérance et le sectarisme n'ont été aussi destructeurs, parce que jamais il n'a été aussi nécessaire que toutes les femmes et tous les hommes de bonne volonté mettent en commun leurs talents, leurs intelligences, leurs idées pour imaginer l'avenir.

(17) Exigences de changement parce que jamais l'immobilisme n'a été aussi dangereux pour la France que dans ce monde...

(18) *Exigence de sécurité et de protection parce qu'il n'a jamais été aussi nécessaire de lutter contre la peur de l'avenir...*

(19) *Exigence d'ordre et d'autorité parce nous avons trop cédé au désordre et à la violence...*

(20) *Exigence de résultat parce que les Français en ont assez que dans leur vie quotidienne rien ne s'améliore jamais...*

(21) *Exigence de justice parce que depuis bien longtemps autant de Français n'ont pas éprouvé un sentiment aussi fort d'injustice...*

Požadavky Francouzů, které zde vyjmenovává, prezentuje tak, aby jejich vyřešení působilo velmi naléhavě. Zároveň těmito požadavky opakuje své předvolební sliby. Naposledy se tu připomíná jako kandidát Nicolas Sarkozy, protože záhy z této role vystoupí. Zatímco jako kandidát mohl pouze formulovat sliby, jako prezident bude již moci měnit sliby v činy.

b) Následuje dedukce sylogismem, což je úvahový postup, který se opírá o tvrzení vyjádřené v první větě tak, aby toto tvrzení vyústilo ve větě druhé v závěr vyjádřený jakožto důsledek tvrzení uvedeného ve větě první (CHARAUDEAU 1992: 794-795). První tvrzení je příčinnou druhého:

(23) *Le peuple m'a confié un mandat. Je le remplirai.*

Touto větou mluvčí explicitně ohlašuje změnu z pasivního komentátora k aktivnímu činiteli. Na problémy, které pojmenoval v první části argumentace, teď odpovídá aktivními verbálními konstrukcemi s činitelským subjektem *JE*:

(24) *Je défendrai l'indépendance et l'identité de la France.*

Odpovídá na požadavek sjednotit všechny Francouze.

(25) *Je veillerai au respect de l'autorité de l'Etat et à son impartialité.*

Odpovídá tím na požadavek pořádku, autority, tolerance, otevřenosti.

(26) *Je m'efforcerai de construire une République fondée sur des droits réels et une démocratie irréprochable.*

Odpovídá na požadavek spravedlnosti, bezpečnosti, ochrany, respektu daného slova.

c) Z úvahových postupů argumentace v textu nalezneme takzvanou restriktivní přípustku. Jde o úvahový postup, kdy připouštíme počáteční tezi, ale pochybujeme, že by sama o sobě mohla vyústit k očekávanému závěru

(CHARAUDEAU 1992: 799-800). Tento úvahový postup Nicolas Sarkozy využívá s pomocí konektoru adverbialní spojky *mais* a konektoru *Mais* pro korekci prvního tvrzení:

(33)...*la France qui ne veut pas mourir, qui veut de l'ordre **mais** qui veut aussi le mouvement, qui veut le progrès **mais** qui veut la fraternité, qui veut l'efficacité **mais** qui veut la justice, qui veut l'identité **mais** qui veut l'ouverture.*

(7-9) *Je pense à Jacques Chirac, qui... **Mais** en cet instant si solennel, ma pensée va d'abord au peuple français qui a toujours su surmonter les épreuves avec courage et trouver en lui la force de transformer le monde.*

3.1.6. Další rétorické postupy

3.1.6.1. Opakování

Figury založené na opakování slov, víceslovných spojení nebo syntaktických struktur považuje J. Kraus za důležité prostředky stylistické aktualizace textu (KRAUS 2010: 98). Opakování pomáhá posluchačům sledovat myšlenkovou strukturu projevu a udržuje tím jejich pozornost.

a) Opakování podmětneho *JE* na začátku výpovědních celků

Opakováním podmětneho *JE* v základním větném syntagmatu *Je pense* v kombinaci se slovesem *penser* v přítomném čase mluvčí zdůrazňuje svou pozici v komunikativním aktu: zdůrazňuje aktuální okamžik vypovídání – uvedení do prezidentského úřadu. (3 -12)

(3) *Je pense à tous les Présidents de la Ve République...*

(4) *Je pense au Général De Gaulle...*

(5) *Je pense à Georges Pompidou et à Valéry Giscard d'Estaing...*

(6) *Je pense à François Mitterrand...*

(7) *Je pense à Jacques Chirac...*

(10) *Je pense au peuple français...*

(11) *Je pense avec émotion à cette attente,...*

(12) *Je pense avec gravité au mandat...*

Opakováním podmětneho *JE* se slovesem vyjadřujícím činnost v budoucím čase mluvčí zdůrazňuje své přísliby do budoucna (24-28)

- (24) *Je défendrai l'indépendance...*
 (25) *Je veillerai au respect...*
 (26) *Je m'efforcerai de construire...*
 (27) *Je me batterai pour une Europe...*
 (28) *Je ferai de la défense des droits de l'homme...*

b) Opakování uvolněného větného členu s cílem zdůraznění jednotlivých myšlenek a gradace.

(13-15, 22) *Exigence de + infinitiv* – sloveso zde vyjadřuje činnost.

(15-21) *Exigence de + substantivum* - jméno zde vyjadřuje stálé vlastnosti a potřeby lidu: *tolérance, ovetue, sécurité, protection, ordre, autorité...*

c) opakování prezentativu *il y a* vyjadřujícím nejprve absolutní zápor a posléze v protikladu zdůrazněnou restrikcí:

(31) *...il n'y a pas de camp . Il n'y a que les bonnes volontés... Il n'y a que les compétences ...*

V kombinaci s opakováním příslovečného určení času v čele věty 33 *Le 6 mai* - datum zvolení Sarkozyho prezidentem – vyjadřuje opakování prezentativu s restriktivní funkcí důraz kladený na jediného vítěze voleb-francouzský lid (v rématické pozici prostřednictvím postpozice za neosobní konstrukci prezentativu).

(33) *Le 6 mai il n'y a eu qu'une seule victoire, celle de la France...*

(34) *Le 6 mai il n'y a eu qu'un seul vainqueur, le peuple français ...*

d) opakování příčinného *parce que* v sylogismech (13,19,20), v sousedství příslovečného určení *jamais* zdůrazněného pozicí v čele věty

(13) *Exigence de rassembler les Français parce que la France n'est forte que lorsqu'elle est unie et qu'aujourd'hui elle a besoin d'être forte pour relever les défis auxquels elle est confrontée.*

(14) *Exigence de respecter la parole donnée et de tenir les engagements parce que jamais la confiance n'a été aussi ébranlée, aussi fragile. Exigence de morale parce que jamais la crise des valeurs n'a été aussi profonde, parce que jamais le besoin de retrouver des repères n'a été aussi fort.*

Další ukázky viz 15,16,17,18,22

e) opakování vedlejších vět vztahných v rámci souvětých celků (2,4,9) ústící v syntaktický paralelismus nesoucí rys naléhavosti

(2) *En ce jour où je prends officiellement mes fonctions de Président de la République française, je pense à la France, ce vieux pays **qui** a traversé tant d'épreuves et **qui** s'est toujours relevé, **qui** a toujours parlé pour tous les hommes et que j'ai désormais la lourde tâche de représenter aux yeux du monde.*

(3) *Je pense à tous les Présidents de la Ve République **qui** m'ont précédé.*

Další ukázky viz 5,6,7,8,9,11

g) opakování syntagmatu *le peuple français* v ukázkách 9,10,12,23, pojmenování *les Français* v ukázkách 6,13,20,23, *la France* v ukázkách 7,24,28,31,33,35, *la République* v ukázkách 2,3,4,6,26,36

3.1.6.2. Metatextové prvky

Metatextové prvky slouží pro jasnější vyjádření myšlenky a navíc vyvolávají dojem polyfoničnosti textu, který v důsledku vyvolává efekt dialogičnosti monologu.

(31) ***Je veux dire** ma conviction qu'au service de la France il n'y a pas de camp.*

Tato věta je součástí páté části 29-32, kde argumentuje proti svým případným odpůrcům, kteří by ho chtěli nařknout ze zaujatosti. Tím, že metatextový výraz vyvolává dojem dialogičnosti, můžeme říci, že zde svým případným odpůrcům vlastně odpovídá.

(32) *A tous ceux qui veulent servir leur pays, **je dis que** je suis prêt à travailler avec eux...* Zde má metatextový výraz spíše funkci zdůrazňující.

(35) *... **je veux dire** ma détermination à ne pas les décevoir.*

3.1.6.3. Řečnické tropy

Personifikace

Personifikací mluvčí připisuje lidské vlastnosti neživým věcem:

(2) *...je pense à la France, ce vieux pays **qui a traversé** tant d'épreuves et **qui s'est toujours relevé**, **qui a toujours parlé** pour tous les hommes et que j'ai désormais la lourde tâche de représenter aux yeux du monde.*

(9) *...ma pensée **va d'abord** au peuple français...*

(18) *Exigence de sécurité et de protection parce qu'il n'a jamais été aussi nécessaire de lutter contre la peur de l'avenir et contre ce sentiment de vulnérabilité qui **découragent** l'initiative et la prise de risque.*

(33) *Le 6 mai il n'y a eu qu'une seule victoire, celle de la France qui ne veut pas **mourir**...*

(35) *Eh bien, à cette France qui veut continuer à **vivre**...*

3.1.7. Výběh jazykových prostředků

Výběh jazykových prostředků odráží nejenom komunikativní záměr a komunikativní strategii, ale především celou komunikační situaci.

3.1.7.1. Morfo-syntaktické prostředky

A) Ukazatelé subjektivity mluvčího

1. Osobní zájmena 1. a 2. osoby – odkazování k mluvčímu/adresátovi

- Zájmeno osobní podmětové *JE* – 1.osoba jednotného čísla

Tímto zájmenem mluvčí v politickém projevu odkazuje k sobě do situace vně textu (exoforické odkazování) a zároveň vyjadřuje aktuálním přítomem slovesa *penser* své místo v aktuálním okamžiku prezidentské instalace.

(2) *...je pense à la France...*

(3) *Je pense à tous les Présidents de la Ve République...*

Další ukázky viz 4,5,6,7,8,10,11,12

V kombinaci se slovesy v budoucím čase vyjadřuje příslib budoucích změn vzhledem aktuálnímu momentu vyprávění:

(23) *Le peuple m'a confié un mandat. Je le remplirai. Je le remplirai scrupuleusement,...*

(24) *Je défendrai l'indépendance et l'identité de la France. (24)*

(25) *Je veillerai au respect de l'autorité de l'Etat et à son impartialité.*

Další ukázky viz. 26,27,28

- Zájmena 1.osoby předmětná

(12, 23) *...le peuple m'a confié...*

(23) *Je le remplirai scrupuleusement, avec la volonté d'être digne de la confiance que m'ont manifestée les Français.*

- Zájmena 2.os.odkazující od mluvčího k adresátovi

(30) *Chacun d'entre vous à la place qui est la sienne ...*

2. Zájmena 3. osoby množného čísla a substantiva – nepřímé odkazování k adresátovi

(32) ***A tous ceux qui** veulent servir **leur** pays je dis que je suis prêt à travailler avec eux et que je ne **leur** demanderai pas de renier **leurs** convictions..... **A eux** de décider ..., comment **ils** veulent servir la France*

(16) *Exigence de tolérance et d'ouverture parce que jamais l'intolérance et le sectarisme n'ont été aussi destructeurs, parce que jamais il n'a été aussi nécessaire que tous les femmes et tous les hommes de bonne volonté mettent en commun **leurs** talents, **leurs** intelligences, **leurs** idées pour imaginer l'avenir.*

(20) *Exigence de résultat parce que les Français en ont assez que dans **leur** vie quotidienne rien ne s'améliore jamais, parce que les Français en ont assez que **leur** vie soit toujours plus lourde, toujours plus dure, parce que les Français en ont assez des sacrifices qu'on **leur** impose sans aucun résultat.*

V následující ukázce se mluvčí obrací k adresátům prostřednictvím substantiva:

(35) *... à cette France qui veut continuer à vivre, à ce peuple qui ne veut pas renoncer, qui mérite notre amour et notre respect, je veux dire ma détermination...*

V těchto příkladech jsme zaznamenali pokaždé také přítomnost alokutivních spojení: *je dis (32), je veux dire (35).*

Neutralizace osoby (subjektivity mluvčího) zájmenem ON

Vedle zájmených ukazatelů subjektivity mluvčího se však v projevu také třikrát vyskytuje zájmeno ON. A to ve funkci zájmena on odkazujícího k těm druhým (rozuměno předchůdcům Sarkozyho vlády), kterým mluvčí připisuje spíše negativní konotace:

(20) *... parce que les Français en ont assez des sacrifices qu'on leur impose sans aucun résultat.*

(34) *Le 6 mai il n'y a eu qu'un seul vainqueur, le peuple français qui ne veut pas renoncer, qui ne veut pas se laisser enfermer dans l'immobilisme et dans le conservatisme, qui ne veut plus que l'on décide à sa place, que l'on pense à sa place.*

3. Posesivní determinanty 1. osoby

(2) ...**mes** fonctions...

(9) ...**ma** pensée va d'abord ...

(31) ...**ma** conviction...

(35) *Eh bien à cette France qui veut continuer à ce peuple qui ne veut pas renoncer, qui méritent **notre** amour et **notre** respect, je veux dire **ma** détermination à ne pas les décevoir.*

Zde máme vzácný případ plurálu autorského *notre*.

4. Základní slovesné časy vytvářející rámec vypovídání vzhledem k aktuálnímu momentu vypovídání

- Prézent aktuální – doplněn též příslovečnými určeními odkazujícími k aktuálnímu okamžiku

(2) *En ce jour où je **prends** officiellement mes fonctions de Président de la République française, je **pense** à la France...*

Stejně užití přítomného času se v textu vyskytuje všude tam, kde se objevuje spojení *je pense*. Další ukázky viz 2,3,4,5,6,7,8,10,11,12.

Nicolas Sarkozy vyjadřuje, na co myslí právě v okamžiku, kdy poprvé k národu promlouvá jako prezident.

(9) *Mais en cet instant si solennel, ma pensée **va** d'abord au peuple français...*

(32) *A tous ceux qui veulent servir leur pays, je **dis** que je **suis** prêt à travailler avec eux...*

- Minulý čas (Passé composé)

(2)... *je pense à la France, ce vieux pays qui **a traversé** tant d'épreuves et qui **s'est** toujours **relevé**, qui **a** toujours **parlé** pour tous les hommes et que j'ai désormais la lourde tâche de représenter aux yeux du monde.*

(3) *Je pense à tous les Présidents de la Ve République qui **m'ont précédé**.*

(10) *...ma pensée va d'abord au peuple français qui est un grand peuple, qui a une grande*

histoire et qui s'est levé pour dire sa foi en démocratie,...

(11) Je pense avec émotion à cette attente, ... à ce besoin de croire à un avenir meilleur qui se sont exprimés si fortement durant la campagne qui vient de s'achever.

Zde je také blížká minulost vyjádřená časem passé récent.

(12) Je pense avec gravité au mandat que le peuple français m'a confié et ...

(14-18)...parce que jamais la confiance n'a été aussi ébranlée, aussi fragile. Exigence morale parce que jamais la crise des valeurs n'a été aussi profonde, parce que jamais le besoin de retrouver des repères n'a été aussi fort...parce que jamais l'intolérance et le sectarisme n'ont été aussi destructeurs, parce que jamais il n'a été aussi nécessaire que...parce que jamais l'immobilisme n'a été aussi dangereux pour la France...parce qu'il n'a jamais été aussi nécessaire de lutter contre la peur...

(19) Exigence d'ordre et d'autorité que nous avons trop cédé au désordre...

(21) Exigence de justice parce que depuis bien longtemps autant de Français n'ont pas éprouvé un sentiment aussi fort d'injustice,...

(23) Le peuple m'a confié un mandat. Je le remplirai. Je le remplirai scrupuleusement, avec la volonté d'être digne de la confiance que m'ont manifesté les Français.

• Budoucí čas (Futur simple)

(24) Je défendrai l'indépendance et l'identité de la France.

(25) Je veillerai au respect de l'autorité de l'Etat et à son impartialité.

(26) Je m'efforcerai de construire une République fondée sur des droits réels et une démocratie irréprochable.

(27) Je me battraï pour une Europe qui protège,...

(28) Je ferai de la défense des droits de l'homme et de la lutte contre le réchauffement climatique les priorités de l'action diplomatique de la France dans le monde.

Akt závazného slibu posiluje sémantický obsah sloves v jednoduchém futuru. Všechna se týkají lexikální oblasti boje.⁸ Tuto skutečnost můžeme vysvětlit Sarkozyho snahou vytvořit představu, že za sliby se bude velmi aktivně zasazovat. Budoucí čas také vyjadřuje, že děj, který se uskuteční bude od přítomného okamžiku trvat déle. Proto vysvětlení:

(29) *La tâche sera difficile et elle devra s'inscrire dans la durée.*

Vedle základních časů však v textu figurují

- Prézens deskriptivní vyjadřující obecnou platnost, trvalou vlastnost, zejména ve větách vztažných

(9) *Mais en cet instant si solennel, ma pensée va d'abord au peuple français qui est un grand peuple, qui a une grande histoire...*

(13) *Exigence de rassembler les Français parce que la France n'est forte que lorsqu'elle est unie ...*

(18) *...et contre ce sentiment de vulnérabilité qui découragent l'initiative et la prise de risque.*

(19) *...nous avons trop cédé au désordre et à la violence, qui sont d'abord préjudiciables aux plus vulnérables et aux plus humbles.*

(30) *Chacun d'entre vous à la place qui est la sienne dans l'Etat et chaque citoyen à celle qui est la sienne dans la société ont vocation à y contribuer.*

(33) *Le 6 mai il n'y a eu qu'une seule victoire, celle de la France qui ne veut pas mourir, qui veut l'ordre mais qui veut aussi le mouvement, qui veut le progrès mais qui veut la fraternité, qui veut l'efficacité mais qui veut la justice, qui veut l'identité mais qui veut l'ouverture.*

(34) *Le 6 mai il n'y a eu qu'un seul vainqueur, le peuple français qui ne veut pas renoncer, qui ne veut pas se laisser enfermer dans l'immobilisme et dans le conservatisme, qui ne veut plus que l'on décide à sa place, que l'on pense à sa place.*

- Passé simple v opozici k passé composé:

⁸ MAYAFFRE, Damon. *Nicolas Sarkozy: Mesure & démesure du discours (2007-2012)*. Paris: Presses de Sciences Po, 2012, s. 15: Ideologie Nicolase Sarkozyho v sobě koncentruje bojovný/aktivistický způsob, konzervativní hodnoty schopné zachovat přirozený a sociální řád věcí.

(4) Je pense au Général de Gaulle qui **sauva** deux fois la République, qui **rendit** à la France sa souveraineté et à l'Etat sa dignité et son autorité.

(5) Je pense à Georges Pompidou et à Valéry Giscard d'Estaing qui, chacun à leur manière, **firent** tant pour que la France **entrât** de plain-pied dans la modernité.

(6) Je pense à François Mitterrand, qui **sut** préserver les institutions et incarner l'alternance politique à un moment où elle devenait nécessaire pour que la République soit à tous les Français.

Užitím passé simple mluvčí odkazuje do historického vyprávěcího plánu. Tím zvýrazňuje zásluhy předcházejících prezidentů, již nežijících velikánů páté republiky, zatímco u žijícího J.Chiraca používá passé composé; tím vyjadřuje činnosti vztahující se ještě stále k momentu vyprávění.

(7) Je pense à Jacques Chirac, qui pendant douze ans **a oeuvré** pour la paix et **fait** rayonner dans le monde les valeurs universelles de la France. Je pense au rôle qui **a été** le sien pour faire prendre conscience à tous les hommes ...

5. Příslovce odkazující k času vyprávění

- Časový indikátor ve spojení s demonstrativním determinativem odkazujícím do situace

(2) *En ce jour ou je prends...*

(9) *en cet instant si solennel ...*

- Adverbia odkazující k momentu vyprávění (do aktuální situace)

(13) *aujourd'hui*

(21) *depuis bien longtemps ...*

6. Slovesná modalita

- Konjunktiv

Přítomnost konjunktivu ve vedlejší větě podmětné je dána výrazem vyjadřující nutnost *il est nécessaire que*:

(16) *...parce que jamais il n'a été aussi nécessaire que toutes les femmes et tous les hommes de bonne volonté **mettent** en commun leurs talents, leurs intelligences, leurs idées pour imaginer l'avenir.*

Konjunktiv v následujících ukázkách svědčí o stylistické volbě mluvčího:

(20) *Exigence de résultat parce que les Français en ont assez que dans leur vie quotidienne rien ne s'améliore jamais, parce que les Français en ont assez que leur vie **soit** toujours plus lourde, toujours plus dure, parce que les Français en ont assez des sacrifices qu'on leur **impose** sans aucun résultat.*

Závěrečné věty zvolací pak obsahují imperativní konjunktiv.

(36) *Vive la République! Vive la France!*

B) Prostředky sloužící zpřehlednění obsahu a snazší orientaci v mluveném / poslouchaném projevu

1. Demonstrativní determinant

- S funkcí endoforickou – převážně anaforickou:

(2) *..., je pense à la France, ce vieux pays qui a traversé tant d'épreuves et qui s'est toujours relevé, qui a toujours parlé pour tous les hommes et que j'ai désormais la lourde tâche de représenter aux yeux du monde.*

(9) *Mais en cet instant si solennel, ma pensée va d'abord au peuple français qui est un grand peuple, qui a une grande histoire et qui s'est levé pour dire sa foi en la démocratie, pour dire qu'il ne voulait plus subir.*

... (11) *Je pense avec émotion à cette attente, à cette espérance, à ce besoin de croire à un avenir meilleur qui se sont exprimés si fortement durant la campagne qui vient de s'achever.*

(12) *Je pense avec gravité au mandat que le peuple français m'a confié et à cette exigence si forte qu'il porte en lui et que je n'ai pas le droit de décevoir.*

(18) *Exigence de sécurité et de protection parce qu'il n'a jamais été aussi nécessaire de lutter contre la peur de l'avenir et contre ce sentiment de vulnérabilité qui découragent l'initiative et la prise de risque.*

(33) *Le 6 mai il n'y a eu qu'une seule victoire, celle de la France qui ne veut pas mourir, qui*

... (34) *Le 6 mai il n'y a eu qu'un seul vainqueur, **le peuple français** qui ne veut pas renoncer, qui*

(35) *Eh bien, à cette France qui veut continuer à vivre, à **ce** peuple qui ne veut pas renoncer...*

- Demonstrativní determinant odkazující do momentu vyprávění s funkcí exoforickou:

(2) *En ce jour où je prends officiellement mes fonctions de Président de la République français...*

(9) *Mais en cet instant si solennel, ma pensée va d'abord au peuple français...*

Demonstrativní determinanty *ce* a *cet* odkazují k 16. květnu 2007, tedy dnu, kdy se Nicolas Sarkozy oficiálně stal prezidentem republiky.

2. Demonstrativní zájmeno ceux qui / celle qui uvozující relativní větu

(30) *Chacun d'entre vous à la place qui est la sienne dans l'Etat et chaque citoyen à celle qui est la sienne dans la société ont vocation à y contribuer.*

(31) *...Il n'y a que les bonnes volontés de ceux qui aiment leur pays. Il n'y a que les compétences, les idées et les convictions de ceux qui sont animés par la passion de l'intérêt général.*

(32) *A tous ceux qui veulent servir leur pays, ...*

C) Větná stavba

1. Rozvinutá souvětí

V tomto projevu převažují rozvinutá souvětí umožňující snadnější orientaci adresáta v poslouchaném projevu.

- Souvětěné celky podřadící s opakujícími se relativními větami:

Relativní věty se v tomto politickém projevu vyskytují velmi výrazně, neboť mluvčímu umožňují ozřejmit své úvahy tím, že zprůhledňují větnou strukturu. Každá nová myšlenka řečníka tak může být přesněji definována právě relativní větou. Relativní věty jsou k větě hlavní připojeny pomocí vztahných zájmen *qui*, *que*, *dont*, a dalších. Ta se vztahují k antedecentu v podobě jména nebo přídavného jména, který předchází.

(2) *... je pense à la France, ce vieux pays **qui a traversé tant d'épreuves et qui s'est toujours relevé, qui a toujours parlé pour tous les hommes et que j'ai désormais la lourde tâche de représenter aux yeux du monde.***

V tomto případě jde o čtyři vedlejší věty vztahné, které všechny rozvíjejí předmět myšlenek Nicolase Sarkozyho: *la France, ce vieux pays*. Nicolas Sarkozy ji využívá pro zprůhlednění svého projevu v každé jeho části.

- Příčinné vedlejší věty s opakující se spojku **parce que** umožňující navodit očekávané vysvětlení:

(13) Exigence de rassembler les Français **parce que** la France n'est forte que lorsqu'elle est unie...

(14) Exigence de respecter la parole donnée et de tenir les engagements **parce que** jamais la confiance n'a été aussi ébranlée...Exigence morale **parce que** jamais la crise des valeurs n'a été aussi profonde, **parce que** jamais le besoin de retrouver des repères n'a été aussi fort.

2. Několikanásobné větné členy

Několikanásobné větné členy umožňující myšlenkovou gradaci:

(11) *Je pense avec émotion à cette attente, à cette espérance, à ce besoin de croire à un avenir meilleur qui se sont exprimés si fortement durant la campagne qui vient de s'achever.*

Tato ukázka řetězení vedlejších relativních vět zároveň umožňuje adresátovi snazší orientaci v poslouchaném projevu.

Příčinná souvětí vysvětlují prezidentovy záměry:

(15) *Exigence de réhabiliter les valeurs du travail, de l'effort, du mérite, du respect, parce que valeurs sont le fondement de la dignité de la personne humaine et la condition du progrès social.*

(16) *Exigence de tolérance et d'ouverture parce que jamais l'intolérance et le sectarisme n'ont été aussi destructeurs, parce que jamais il n'a été aussi nécessaire que tous les femmes et tous les hommes de bonne volonté mettent en commun leurs talents, leurs intelligences, leurs idées pour imaginer l'avenir.*

(18) *Exigence de sécurité et de protection parce qu'il n'a jamais été aussi nécessaire de lutter contre la peur de l'avenir et contre ce sentiment de vulnérabilité qui découragent l'initiative et la prise de risque.*

3. Syntaktická modalita

- Konstrukce vyjadřující restrikcí

(31) *Il n'y a que les bonnes volontés de ceux qui aiment leur pays. Il n'y a que les compétences, les idées et les convictions de ceux qui sont animés par la passion de l'intérêt général.*

(33) *Le 6 mai il n'y a eu qu'une seule victoire,...*

(34) *Le 6 mai il n'y a eu qu'un seul vainqueur,...*

- Věty zvolací v konstrukci s konjunktivem

(36) *Vive la République! Vive la France!*

- Uvolněné větné členy sloužící zdůraznění:

a) anaforickým opakováním téhož výrazu *Exigence de* z předchozího kontextu:

Všechny příklady 13- 22 se odkazují k předmětnému vyjádření *à cette exigence*

(12) *Je pense avec gravité au mandat que le peuple français m'a confié et à cette **exigence** si forte qu'il porte en lui et que je n'ai pas le droit de décevoir.*

(13) *Exigence de rassembler...*

(14) *Exigence de respecter...Exigence morale...*

(15) *Exigence de réhabiliter...*

(22) *Exigence de rompre avec les comportements du passé,...*

V části 13-15 a poté znovu ve větě 22 tvoří syntagma spolu s nominálním tvarem slovesa – s infinitivem. Ve větách 16-21 tvoří syntagma s podstatným jménem.

(16) *Exigence de tolérance...*

(17) *Exigence de changement...*

(18) *Exigence de sécurité...*

(19) *Exigence d'ordre et d'autorité...*

(20) *Exigence de résultat...*

(21) *Exigence de justice...*

Z hlediska kompozice celého projevu dodává střídání sekvencí s dominujícími slovesy, sekvencí s dominujícími substantivy a přídavnými jmény textu dynamičnost. Pro výše uvedenou část projevu je příznačný vysoký podíl podstatných jmen a přídavných jmen, tedy kategorií, v nichž se soustřeďuje věcný význam textu, na úkor sloves jako nositelů dějové dynamiky. Naopak v části 3 - 12 a 28-36 převládají slovesa.

b) lexikální hyperonymickou anaforou s ukazovacím determinantem odkazujícím do předchozího kontextu

(2) *En ce jour,...., je pense à la France, ce vieux pays qui a traversé tant d'épreuves...*

3.1.7.2. Lexikální jazykové prostředky

A) Prostředky autorského hodnocení

Autorský subjekt se v politických projevech prosazuje velmi výrazně. K tomu má celou řadu jazykových prostředků. Nejčastějšími prostředky jsou kvalifikační adjektiva a adverbia.

(9) *Mais en cet instant **si solennel**, ma pensée va d'abord au peuple français qui est un **grand** peuple,...*

(11) *Je pense avec émotion à cette attente...qui se sont exprimés **si fortement** durant la campagne qui vient de s'achever.*

(14) *...parce que jamais la confiance n'a été **aussi ébranlée, aussi fragile**. Exigence morale parce que jamais la crise des valeurs n'a été **aussi profonde**, parce que jamais le besoin de retrouver des repères n'a été **aussi fort**.*

(16) *...parce que jamais l'intolérance et le sectarisme n'ont été **aussi destructeurs**,...*

(17) *...parce que jamais l'immobilisme n'a été **aussi dangereux** pour la France que dans ce monde en pleine mutation où chacun s'efforce de changer plus vite que les autres, où tout retard peut être **fatal** et devient vite **irratrapable**.*

(19) *...parce que nous avons trop cédé au désordre et à la violence, qui sont d'abord **préjudiciables** aux plus vulnérables et aux plus humbles.*

(23) *Le peuple m'a confié un mandat. Je le remplirai. Je le remplirai **scrupuleusement**,...*

Adverbia *aussi* (14,16,17) a *si* (9,11), která předcházejí adjektiva či adverbia zde mají zdůrazňovací funkci.

B) Antonyma tvořená prefixem

Zajímavým jevem prvního projevu Nicolase Sarkozyho jsou paralelní antonymní konstrukce, které se většinou objevují v rámci jedné věty. Jsou to jazykové prostředky pro vyjádření kontrastu. V tomto případě fungují jako prostředky umocňující potřeby Francie v kontrastu se stavem, jaký v ní panuje nyní:

(16) Exigence de **tolérance** et d'**ouverture** parce que jamais **l'intolérance** et le **sectarisme** n'ont été aussi destructeurs,...

(17) Exigence de **changement** parce que jamais **l'immobilisme** n'a été aussi dangereux pour la France que dans ce monde en pleine mutation...

(19) Exigence de **l'ordre** et d'**autorité** parce que nous avons trop cédé au **désordre** et à la violence...

(21) Exigence de **justice** parce que depuis bien longtemps autant de Français n'ont pas éprouvé un sentiment aussi fort d'**injustice**,...

3.2. Texte - Allocution devant les salariés de l'entreprise

Yoplait

3.2.1. Socio-kulturní kontext

Dne 13. května 2008 promluvil prezident Nicolas Sarkozy k zaměstnancům továrny Yoplait na předměstí města Vienne. Bezprostředními posluchači projevu jsou místní zaměstnanci, jak pracovníci ve výrobě, tak jejich vedení. Nicolas Sarkozy k nim promlouvá přímo ve výrobní hale podniku. Vzhledem k přítomnosti kamer a tisku se Nicolas Sarkozy se svým projevem zároveň obrací na potenciální diváky televizních zpráv a čtenáře novin. S diváky jakožto adresáty musí mluvit počítat, jelikož tématem projevu jsou ekonomické reformy. A právě v roce 2008 Evropa zažívá počátek finanční krize, tudíž ekonomické plány politiků jsou hlavním tématem, které občany a jejich potenciální voliče zajímá. Z ekonomických témat u Nicolase Sarkozyho vždy dominovalo téma práce. Pravděpodobně díky tomuto tématu vyhrál v květnu 2007, jelikož se mu jím podařilo oslovit i levicové voliče. V prvním kole, kde celkově získal 31%, se na jeho zisku podíleli z 20 % dělníci a z 27% zaměstnanci (MAYAFFRE 2012: 68). Projev je opět monologem Nicolase Sarkozyho. Dále budeme studovat jeho dvou a půl stránkový psaný záznam.

3.2.2. Komunikativní záměr

Nicolas Sarkozy si během volební kampaně i prvního roku ve funkci prezidenta budoval obraz prezidenta-reformátora, který změní Francii. Rok po volbách nastal čas, aby slibované reformy začal plnit. Proto Nicolas Sarkozy navštěvuje regiony a významné asociace a firmy, aby jim své reformy vysvětlil a přesvědčil je o jejich správnosti.

Komunikativním záměrem jeho projevu před zaměstnanci továrny Yoplait ve Vienne je přesvědčit obyčejné Francouze o tom, že současné nastavení pracovních podmínek je neefektivní a brzdí francouzský ekonomický růst. Proto je třeba přijmout zákon o modernizaci ekonomiky, který vystihuje volební slogan Nicolase Sarkozyho „*Travailler plus pour gagner plus*“.

Komunikativním záměrem je také prezentovat se v očích veřejnosti jako ekonomický expert. Věří, že si tak jako prezident ekonom v době ekonomické krize získá přízeň veřejnosti.

3.2.3. Komunikativní strategie

Pro dosažení cíle komunikativního záměru volí Nicolas Sarkozy komunikativní strategii, která vyplývá z komunikativní smlouvy mezi ním a posluchači. Ta je definovaná monologickým projevem. Začíná obecným oslovením *Mesdames, Messieurs (0)*, ve kterém mluví o profesi mlékařů a navazuje tak se svými posluchači bližší vztah. Na konci i na začátku projevu děkuje zaměstnancům za přijetí, čímž dává najevo, že si jich váží. Od této komunikativní smlouvy se odvíjí i komunikativní strategie. Nejprve tedy své publikum přesvědčí o tom, že před nimi stojí chápající politik, kterému jde o blaho zaměstnanců a poté rozvíjí svou argumentaci.

Do komunikativní strategie patří také poukázání na fyzickou přítomnost dvou ekonomických ministrů jeho vlády - Hervé Novelliho a Luca Chatela. Vyjadřuje to, že pro Sarkozyho je představení zákona o modernizaci ekonomiky zdejším zaměstnancům velmi důležité.

(5) Je suis venu avec Hervé Novelli et Luc Chatel pour présenter la loi de modernisation de notre économie qui vous concerne.

V projevu se velmi často objevují čísla, odborné ekonomické termíny i výrazy specifické pro francouzský trh práce, například pětatřicetihodinová pracovní doba. To odpovídá komunikativnímu záměru získat si obraz ekonomického experta. Proto prezentuje také své úspěchy v oblasti zaměstnanosti vycházející z jeho ekonomických znalostí.

(71) Avec 7,5% de chômeurs, nous avons atteint le meilleur résultat depuis vingt-cinq ans.

Svou strategii staví také na znovu nastolování otázek, na jejichž odpovědích přitom panuje všeobecný souhlas – z jejich samé podstaty. Znovu tak nastoluje debatu o věcech, na kterých panuje jednohlasná shoda a tím zpochybňuje jejich očividnost a pravdivost a staví se pak do role jejich prvního obránce:

(43-45) Mais pourquoi empêcher les gens de travailler? Pourquoi dévaloriser le travail? Ce qui compte, c'est de laisser le choix aux gens.

(54-57) Il n'y a aucune raison que certaines grandes marques, concurrentes de la vôtre, vendent leurs yaourts plus cher en France que dans d'autres pays de la Communauté. Pourquoi? Au nom de quoi? Il n'y a aucune raison quand les coûts sont les mêmes.

Jak jsme napsali výše, vzhledem k přítomnosti kamer a tisku Nicolas Sarkozy využívá prostoru, který pro ekonomická témata získal a obrací se nejen na zaměstnance mlékárny, ale i francouzské zaměstnance obecně. Svůj záměr oslovit co největší okruh lidí promítl do své komunikativní strategie. V projevu často aktualizuje svůj vztah k publiku, které je v místě projevu fyzicky přítomné, ale zároveň v projevu dává najevo, že mluví i k ostatním profesím:

(27) Qu'il y ait des augmentations de prix parce qu'il y a des augmentations de matière première, je le comprends et je ne reviendrai pas sur le prix du lait. Mais on peut aussi parler des matières grasses et des céréales.

O problémech se zvyšováním výkupních cen mléka zřejmě mluvil se zaměstnanci mlékárny v průběhu návštěvy, před svým projevem. Proto se již k tomuto tématu nechce vracet. Ale zmiňuje i další sektory, které jsou v problémech, čímž rozšiřuje okruh adresátů svého projevu.

(33)...vous êtes salariés mais consommateurs aussi, et quand vous allez faire vos courses, vous voyez bien que cela augmente.

Své fyzicky přítomné posluchače staví do role spotřebitelů. Tím opět rozšiřuje svůj okruh adresátů projevu na širokou sociální vrstvu střední třídy Francouzů.

3.2.4. Odraz komunikativní strategie a komunikativního záměru v textové kompozici

Kompoziční plán odpovídá komunikativnímu záměru a komunikativní strategii mluvčího. V úvodu mluvčí vymezuje svůj vztah k publiku anekdotickou narážkou:

(2) Depuis le temps que je consomme des yaourts, il était temps que je voie comment on les fabrique.

Takový neobvyklý začátek, který chce mezi autorem a příjemcem textu navodit pocit vzájemného porozumění, nazývají učebnice rétoriky insinuace (KRAUS 2010: 79-80). Záměrem mluvčího je, aby úvod svou neobvyklostí posluchače překvapil a zaujal. Pro získání pozornosti přidává i nezbytné polichocení svého publika, kterým k němu také navazuje vztah:

(3) Je dois dire que j'ai été très impressionné par le savoir-faire des équipes de Yoplait, par les machines et les investissements que vous avez réalisés ici.

V další části (4-14) mluvčí líčí téma svého projevu, nový zákon o modernizaci francouzské ekonomiky, a vymezuje vztah posluchačů k němu:

(5) Je suis venu avec Hervé Novelli et Luc Chatel pour présenter la loi de modernisation de notre économie qui vous concerne.

Také zde podává informace, které jsou podle mluvčího důležité pro to, aby posluchači posoudili jeho návrh tak, jak mluvčí potřebuje. Jeho cílem je, aby se Francouzi na pětatřicetihodinový pracovní týden dívali tak, že omezil lidi v možnosti pracovat. A aby posluchači přijali tezi, že jde o velkou ekonomickou chybu, jelikož Francouzi si méně vydělávají, což jim v dnešní situaci, zvyšování cen, nestačí. A neprospívá to ani ekonomickému růstu Francie.

V pasáži 15-44 postupně prezentuje svoji vizi ekonomické reformy. V každém bodu prezentuje tezi, argument a podpůrný příklad, analogii či citaci pro podpoření svého argumentu. První návrh (15-23) spočívá v liberalizaci pracovních podmínek s cílem zvýšit ekonomický růst. Tím, že by Francouzi mohli pracovat více hodin v týdnu, by si víc vydělali a tím oživilo ekonomiku. První argument shrnuje do svého volebního sloganu *Travailler plus pour gagner plus* (ukázka 19).

Druhé opatření (24-33) míní podpořit kupní sílu Francouzů, a to tím, že zákon o modernizaci ekonomiky podpoří konkurenční boj mezi společnostmi, které prodávají ve Francii. Následuje krátké shrnutí (34-35) těchto dvou návrhů, které obsahuje zákon o modernizaci ekonomiky. V následujícím odstavci (36-44) Sarkozy slibuje ještě jednu změnu. Zvýšení takzvané hmotné zainteresovanosti, tedy vytvoření více pracovních možností tak, aby pracovalo daleko více lidí – především padesátníci.

Vzhledem k tomu, že jde o monolog, do následujících odstavců mluvčí zakomponoval argumenty vyvracející případné námitky protistrany. V první části (45-57) vyvrací názor, že velké značky a korporace zlevní produkty:

(50-51) Je dis qu'il ne faut pas avoir peur. Avec la concurrence, les prix doivent baisser.

Ve druhé části (58-67) upozorňuje, že zákon pak neznevýhodní malé a střední podniky, jelikož pro ně chystá výjimku.

Od pasáže 78 zobecňuje problém zaměstnanosti do základního cíle každého francouzského politika – zabránit francouzským firmám v delokalizaci, motivovat je, aby udržely továrny na území Francie a zajistily tak práci pro Francouze. Argumentuje tím, že není třeba více zdaňovat bohaté, jelikož to je motivuje udržet jejich kapitál ve Francii. Zároveň tím mluvčí vyvrací argument svých kritiků. Je totiž vnímán jako pravicový politik, který strání bohatým.

V závěru mluvčí apeluje na své posluchače prohlášením, kterým dává najevo, že i jako prezident si je dobře vědom životních těžkostí pracujících:

(87) Je voudrais vous dire que j'ai parfaitement conscience que la vie de chacun d'entre vous n'est pas facile.

Mluvčí zde také shrnuje téma svého projevu ujištěním posluchačů, že jeho kroky povedou k vyplácení adekvátní mzdy těm, kteří těžce pracují:

(88) J'essaie de moderniser le pays pour en faire un pays où ceux qui travaillent, qui se donnent du mal en auront la juste récompense.

Projev končí poděkováním posluchačů za setkání.

3.2.5. Odras komunikativní strategie a komunikativního záměru v rétorických postupech

Pro prezidenty ve funkci je důležité neustálé získávání sympatií ze strany veřejnosti. „*Prezident musí mít image člověka, jemuž leží na srdci problémy obyčejných lidí, člověka, kterému nebudou lhostejné jejich životní strasti*“ (W.JABŁOŃSKI 2006: 36)⁹. I v tomto projevu se tak Sarkozy nejprve zaměřuje na budování svého étosu. Potřebuje, aby jej publikum přijalo jako chápajícího politika, který mu chce svými reformními kroky vylepšit životní podmínky, o jejichž strastech dobře ví. V úvodu se stylizuje do role obyčejného Francouze, který má stejné zvyky jako běžní lidé. Zmínkou o tom, že i on jí jogurty sestupuje v očích svého publika ze sféry vysoké politické funkce mezi běžný lid. Díky tomuto obrazu, který v očích publika získal, může vyložit své návrhy s tím, že nejlépe ví, co lidé jako jsou zaměstnanci a dělníci potřebují. Dále v textu se ale vrací do étosu prezidenta republiky, aby zdůraznil, že jedině on může ze své nynější pozice odhalit chybné fungování systému nákupních řetězců a změnit jej:

(31) *Quand je suis devenu Président de la République, je retrouve ce système des marges arrière auquel personne ne comprend rien.*

(47) *J'ai été élu pour changer les choses et pour obtenir des résultats.*

K vytvoření autority a étosu šéfa přispívá spojení podmětného *Je* a slovesa *vouloir*:

(17) *C'est la raison pour laquelle j'ai voulu que vous puissiez faire des heures supplémentaires.*

(37) *Grosso modo, les entreprises françaises distribuent 5 milliards par an d'intéressement, je voudrais que l'on passe à 15 milliards.*

(52) *Je veux de la transparence aussi.*

(87) *Je voudrais vous dire que j'ai parfaitement conscience que la vie de chacun d'entre vous n'est pas facile.*

V této ukázce Sarkozy hovoří o svém úkolu modernizovat zemi. Proto dává na srozuměnou svou blízkost a pochopení pro životy běžných Francouzů. Aby si byli jistí, že při reformách vedoucí k modernizaci na ně bude brát zřetel.

⁹ Autor se tak vyjadřuje o politických systémech, kde je prezident dominantní např v USA nebo ve Francii pokud zde nenastane období kohabitace, což za Sarkozyho nenastalo.

Étos chápajícího politika mluvčí podpírá rétorickým konceptem patosu, jehož záměrem je vyvolat emoční spřízněnost se svým publikem:

(3) *Je dois dire que j'ai été très impressionné par le savoir-faire des équipes de Yoplait, par les machines et les investissements que vous avez réalisés ici.*

Patos prezidenta ochránce:

(49-50) *Dans les grandes surfaces, chez les grandes marques, certaines craintes s'expriment. Je dis qu'il ne faut pas avoir peur.*

Patos politika chápajícího nelehkou situaci zaměstnanců podniku, v okamžiku, kdy procházel zásadní proměnou dopadající na životy zaměstnanců:

(74-76) *Yoplait en 2002 était dans une situation très difficile. Il y en a peut-être certains d'entre vous qui étaient là. Des restructurations très douloureuses ont été faites et des investissements très lourds ont été consentis.*

(87) *Je voudrais vous dire que j'ai parfaitement conscience que la vie de chacun d'entre vous n'est pas facile.*

Druhému projevu Nicolase Sarkozyho dominuje řečnický koncept logos. Tedy především postupy argumentační logiky, jejichž účinek na publikum je podpořen předešlými řečnickými koncepty.

Úvahové postupy charakteristické pro argumentační diskurz:

a) Dedukce sylogismem:

(12-13) *...Et on a investi beaucoup d'argent pour que les gens travaillent moins en faisant partir des gens en préretraite. **Alors** les Français ne comprennent rien.*

(62-63) *Plus il y aura de richesses créées dans notre pays, plus il y aura d'emplois. Plus il y aura d'emplois, plus il y aura de pouvoir d'achat, plus cela améliorera le commerce local, plus cela permettra à chacun d'élever son niveau de vie.*

b) Podmínečná dedukce:

(48) *Mais si en travaillant plus, vous augmentez vos salaires et que les prix continuent à augmenter, votre pouvoir d'achat va diminuer.*

(64) *Si on réduit le travail, on réduit la création de richesse.*

(66-67) *La France est l'un des pays qui a le plus de jeunes au chômage et le plus de quinquas qui ne travaillent pas. Quand on met un quinquas au chômage, on ne crée pas un emploi pour un jeune.*

c) Dedukce založená na kalkulaci:

(29-30) *...je regarde à Vienne, 50% des hypermarchés appartiennent à la même enseigne. La concurrence est **donc** assez relative!*

d) Vysvětlení sylogismem:

(4) *Inutile de vous le dire: bien sûr qu'il faut que notre pays garde ses usines – j'ai eu l'occasion souvent d'en parler – **parce que** ce sont nos emplois.*

(21) *...il n'y pas de soustraction **puisque'elles** sont défiscalisées.*

(27) *...il faut laisser les gens travailler **parce qu'ils** auront plus de revenus, ils pourront davantage consommer, ils créeront des richesses.*

e) Podmínečné vysvětlení:

(26) *Qu'il y ait des augmentations de prix parce qu'il y a des augmentations de matière première, je le comprends...*

f) Argument autoritou:

Argument autoritou spočívá v citování či parafrázování slov osobnosti, která je daným publikem považovaná za relevantní autoritu.

Nicolas Sarkozy se odkazuje na tehdejšího předsedu Finanční komise Národního shromáždění Didier Migauda. Později, v roce 2010 se Migaud dokonce stane předsedou Účetního dvora. Záměrem mluvčího je přesvědčit publikum o správnosti svého návrhu tím, že jej kladně hodnotí i ekonomická autorita. Tím, že dává najevo, že se s ekonomickými odborníky stýká, zároveň posiluje svoji image ekonomického experta. Migaud je navíc členem socialistické strany a Nicolas Sarkozy jej zde připomíná, aby dokázal, že s jeho opatřeními souhlasí i levicová opozice. Tedy, že jeho návrhy jsou nadstranické a jejich záměrem není přilepšit určité společenské skupině:

(22) *Comme le dirait mon ami Didier Migaud, cela marche.*

Mluvčí argumentuje také evokací jednoho z fiskálních opatření tehdejšího španělského premiéra José Luise Rodrigueze Zapatera, který byl zastáncem zrušení dané pro bohaté. Nicolas Sarkozy Zapaterův krok připomíná pro obhajobu svého názoru, že bohatí by se ve Francii více již zdaňovat neměli. Španělského premiéra si vybral záměrně, jelikož Zapatero je socialista, a ke zdanění bohatých se většinou uchylují právě socialistické strany. Sarkozy tím chce říci, že pokud zdanění bohatých odmítla španělská socialistická vláda, není pro to důvod ani ve Francii a není v tom nic antisociálního:

(80) Vous avez vu que le Premier ministre socialiste espagnol, M.Zapatero, a décidé de supprimer l'impôt sur la fortune.

h) Argument analogii:

Argumentativní funkci může mít také analogie neboli inference. Znamená to argumentovat pomocí usuzování z jednoho jednotlivého případu na jednotlivý případ jiný (KRAUS 2010: 69).

Součástí komunikativní strategie Nicolase Sarkozyho je přirovnávat své ekonomické reformy k situaci, ke které má jeho publikum vztah. K tomu používá také analogii. Přirovnává situaci továrny v roce 2002, kdy si musela projít bolestivými změnami, ale dnes opět vydělává s dnešní situací, která pod jeho vedením čeká všechny zaměstnance. Tedy reforma – analogicky restrukturalizace, která proběhla v továrně – po které bude následovat zlepšení situace.

(74-77) Yoplait en 2002 était dans une situation très difficile. Il y en a peut-être certains d'entre vous qui étaient là. Des restructurations très douloureuses ont été faites et des investissements très lourds ont été consentis. Aujourd'hui, vous êtes de nouveau profitables et il est normal que vous en receviez le bénéfice.

3.2.6. Další rétorické postupy

3.2.6.1. Metatextové prvky

Metatextovými výrazy mluvčí komentuje svůj výběr slov, aby tak lépe podtrhl jejich důležitost (KRAUS 2010: 106).

(3) Je dois dire que j'ai été très impressionné...

(50) Je dis qu'il ne faut pas avoir peur.

(79) Je le dis comme je le pense, je préfère les gens qui investissent...

(87) Je voudrais vous dire que j'ai parfaitement conscience que...

(84) ...je veux encore vous dire merci pour cette matinée d'échange.

3.2.6.2. Řečnické tropy

Hyperboly

Realizované hodnotícím adjektivem či adverbium:

(14) ... avec cette idée absurde...

(20) ...une idée **invraisemblable**.

(76) ... restructurations très **douloureuses**...investissements très **lourds**...

(87) ... j'ai **parfaitement** conscience que...

Paralepse

Paralepse je řečnická figura spočívající v řečnickově prohlášení, že o nějaké věci nechce mluvit, dosáhne však toho, že na ni naopak upozorní.

(4) *Inutile de vous le dire:...*

(85) *Je n'ai rien contre les 'veuves écossaises' et les fonds de pension. Mais ce n'est pas la même chose que d'avoir quelqu'un qui aime la ville...*

(29-30) *Je n'ai rien contre personne, mais je regarde à Vienne, 50% des hypermarchés appartiennent à la même enseigne. La concurrence est donc assez relative!*

Elipsa

(16) *La croissance française* (růst francouzské ekonomiky)

(9) *Les 35 heures* (zákon o pětatřicetihodinovém pracovním týdnu z roku 2000)

Případy v ukázkách 40, 66 a 67 lze považovat za eliptická vyjádření termínu z ukázky (39) ...*35% des plus de plus de cinquante-cinq ans...*:

(40) ...*quand on est quinquagénaire...*

(66) *La France est l'un des pays qui a... le plus de quinquas...*

(67) *Quand on met un quinqua au chômage...*

Metafora

Metaforou řečník přenáší význam na základě vnější podobnosti:

(73) *Les trois manettes*

Eufemismus

Eufemismem mluvčí zmírňuje danou skutečnost. V tomto případě ji zmírňuje záporným vyjádřením:

(87) *Je voudrais vous dire que j'ai parfaitement conscience que la vie de chacun d'entre vous n'est pas facile.*

3.2.6.3. Opakování

Ve druhém projevu Nicolase Sarkozyho slouží opakování především jako prostředek, kterým se neustále vrací k ústřednímu tématu svého projevu – zaměstnanosti. Toto téma je v projevu připomínáno Sarkozyho předvolebním sloganem „Travailler plus pour gagner plus“. Slogan symbolizoval Sarkozyho kritiku pětatřicetihodinového pracovního týdne, který ve Francii zavedla od roku 2000 levicová vláda Lionela Jospina. Sarkozyho cílem bylo liberalizovat pracovní trh tak, aby zaměstnanci mohli pracovat dodatečné hodiny, z kterých by nemuseli odvádět daň z příjmů.¹⁰

Slogan je důležitý prvek volebního i politického marketingu (JABŁOŃSKI 2006) Tradiční doménou sloganu je reklama. Do domény politiky se rozšířila spolu s tím, jak politika přestávala být záležitostí elit, a politikové potřebovali oslovovat široké lidové vrstvy. Vytváří se vždy tak, aby se vztahoval k diskurzu, který je součástí lidového povědomí (CHARAUDEAU 1992: 92). Slogan zde vyvolává refrénový efekt, a ač je z hlediska pojmenovávání redundantní, z hlediska funkčního přispívá k zajištění koheze textu. Syntaktický účinek sloganu je založen na opakování, ale oproti prvnímu studovanému projevu Sarkozyho se tentokrát jedná o opakování s variacemi.

(19) *Mais si vous voulez **travailler plus pour gagner plus** et faire des heures supplémentaires, pourquoi vous en empêcher?*

(23) *La meilleure preuve que cela marche, c'est qu'au lieu de mettre de l'argent pour que les gens travaillent moins, **on met de l'argent pour que les gens travaillent plus.***

Zde můžeme pozorovat též syntaktický paralelismus.

(34) *Donc d'un côté on veut libérer la possibilité de **travailler davantage pour gagner davantage** et de l'autre...*

(48) *Mais si **en travaillant plus, vous augmentez vos salaires** et ...*

(72) *...il faut **laisser les gens travailler parce qu'ils auront plus de revenus**,...*

¹⁰ Největší odborová organizace CGT Sarkozyho kritizovala, že je to provokace vůči velkému množství nezaměstnaných lidí ve Francii. Pozdější důsledky krize ukáží, že sehnat práci opravdu nebude lehké, natož travailler plus pour gagner plus.

3.2.6.4. Řečnické otázky

Řečnické otázky jsou jedním z charakteristických prvků monologických rétorických projevů. Autor projevu je pokládá jako klasické otázky, ale neočekává na ně odpověď ze strany posluchačů. Těmto otázkám tak „řečnický záměr přisuzuje odpověď, která nemá alternativu a již lze proto plným právem vypustit“ (KRAUS 2010: 11). Řečnické otázky mají funkci námitek, odmítnutí něčeho návrhu nebo tvrzení, výtky či negace vlastního tvrzení (KRAUS 2010: 11). Tento prostředek slouží k oživení, k získání či k obnovení pozornosti posluchače. Můžeme vysledovat i případy, kdy na sebe navazují dvě řečnické otázky, což dodává projevu expresivitu.

(14+15) Pourquoi les fait-on partir en préretraite alors qu'il faut cotiser plus longtemps pour nos retraites, en les faisant travailler moins avec les 35 heures et avec cette idée absurde que le partage du temps de travail est une solution? Qu'est-ce qu'on essaie de faire?

(42+43) Mais pourquoi empêcher les gens de travailler? Pourquoi dévaloriser le travail?

(55+56) Pourquoi? Au nom de quoi?

Řečnické otázky se podílí na tom, že monologický projev vyznívá jako dialog s posluchači nebo s názory skutečného či fiktivního oponenta (předjímání oponentových argumentů je řečnická figura zvaná prolepsis). Řečnické otázky tak přispívají k polyfoničnosti (vícehlasí) textu. Monologický projev tak působí otevřeně vůči názorům publika a vyvolává zdání interakce.

Mluvčímu pomáhají k dosažení jeho komunikativního záměru tím, že otázky a jejich pořadí si určuje autor sám. Témata tedy nenastoluje jeho oponent ani moderátor, ale řečník sám. Mluvčí tak vlastně anticipuje protiargumenty (prolepsis) případných oponentů a tím, že je vyslovuje sám řečník, případnou argumentaci oponentů víc oslabují, než posilují.

Řečnické otázky jsou prostředkem jeho komunikativní strategie spočívající ve znovu nastolování otázek, na jejichž odpovědích přitom panuje všeobecný souhlas. Tím se mluvčí dostává do role jejich prvního obránce.

Také v řečnických otázkách můžeme zaznamenat proniknutí reklamních a marketingových prostředků do politiky. V době, kdy politikům pomáhají reklamní agentury, můžeme podle Mayaffre (2012: 241) mluvit nejen o rétorické manipulaci, ale jednoduše i o tradičním marketingovém postupu, který spočívá ve vytvoření očekávání před tím, než mluvčí řečník nabídne řešení pro daný problém.

(16) Je suis venu avec Hervé Novelli et Luc Chatel pour présenter la loi de modernisation de notre économie qui vous concerne. Qu'est-ce qu'on essaie d'arranger?

(13-14) Alors les Français ne comprennent rien. Pourquoi les fait-on partir en préretraite, alors qu'il faut cotiser plus longtemps pour nos retraites, en les faisant travailler moins avec les 35 heures et avec cette idée absurde que le partage du temps de travail est une solution?

(15) Qu'est-ce qu'on essaie de faire?

(19) Mais si vous voulez travailler plus pour gagner plus et faire des heures supplémentaires, pourquoi vous en empêcher?

(42,43) Mais pourquoi empêcher les gens de travailler? Pourquoi dévaloriser le travail?

(54-57) Il n'y a aucune raison que certaines grandes marques, concurrentes de la vôtre, vendent leurs yaourts plus cher en France que dans d'autres pays de la Communauté. Pourquoi? Au nom de quoi? Il n'y a aucune raison quand les coûts sont les mêmes.

(80-81) Vous avez vu que le Premier ministre socialiste espagnol, M.Zapatero, a décidé de supprimer l'impôt sur la fortune. Pourquoi?

Vidíme nadužívání tázacího příčinného výrazu *pourquoi*. Jeho užití Sarkozymu nejlépe umožňuje vysvětlit jeho stanoviska odpovědí začínající příčinným výrazem *parce que*.

3.2.7. Výběr jazykových prostředků

Výběr jazykových prostředků odráží nejenom komunikativní záměr a komunikativní strategii, ale především celou komunikační situaci.

3.2.7.1. Morfo-syntaktické jazykové prostředky

A) Ukazatelé subjektivity mluvčího

1. Osobní zájmena 1. a 2. osoby – odkazování k mluvčímu/adresátovi

- Zájmeno osobní podmětové *JE*

Tímto zájmenem mluvčí odkazuje k sobě do situace vně textu (exoforické odkazování)

V kombinaci se slovesem v přítomném čase potvrzuje své místo v aktuálním okamžiku vyprávění.

(3) *Je dois dire que j'ai été très impressionné par le savoir-faire des équipes de Yoplait...*

(26) *Qu'il y ait des augmentations de prix parce qu'il y a des augmentations des matières premières, je le comprends et je ne reviendrai pas sur le prix du lait.*

(45) *J'attache beaucoup de prix à cette loi sur la modernisation de l'économie.*

(89) *Avant de terminer par une dégustation, je veux encore vous dire merci pour cette matinée d'échange.*

V kombinaci s passé composé se podmětové *JE* obvykle vztahuje

a) k převzetí prezidentské funkce:

(31) *Quand je suis devenu Président de la République, je retrouve ce système des marges arrières auquel personne ne comprend rien.*

b) k minulosti vztahující se bezprostředně k momentu vyprávění:

(5) *Je suis venu avec Hervé NOVELLI et Luc CHATEL pour présenter la loi de modernisation de notre économie qui vous concerne.*

c) k aktivitám souvisejícím s ekonomickým diskurzem minulosti i současnosti:

(4) *Inutile de vous le dire: bien sûr qu'il faut que notre pays garde ses usines – j'ai eu l'occasion souvent d'en parler – parce que ce sont nos emplois.*

- Zájmeno druhé osoby *VOUS*

Toto zájmeno odkazuje od mluvčího k adresátovi. Signalizuje subjektivitu mluvčího a to především navozením interakce mezi mluvčím a adresátem:

(4) Inutile de vous le dire: bien sûr qu'il faut que notre pays garde ses usines – j'ai eu l'occasion souvent d'en parler – parce que ce sont nos emplois.

(5) Je suis venu avec Hervé NOVELLI et Luc CHATEL pour présenter la loi de modernisation de notre économie qui vous concerne.

(39) Vous vous rendez compte qu'il y a 35% des plus de cinquante-cinq ans qui travaillent seulement...

Podmětným vous činí mluvčí ze zaměstnaneckého publika aktivního činitele:

(3)... les investissements que vous avez réalisés ici

(19) Mais si vous voulez travailler ... pourquoi vous en empêcher?

(38) Vous voyez qu'avec cela, on va essayer d'accroître la masse de travail des gens pour qu'il y ait plus de gens qui travaillent.

(48) Mais en travaillant plus, vous augmentez vos salaires...

(83) Vous avez trouvé avec le management un fond d'investissement.

Neutralizace osoby (subjektivity mluvčího) zájmenem ON

Vedle zájmených ukazatelů subjektivity mluvčího je však v celém projevu pozoruhodné využití zájmena ON, jež autor zcela funkčně nadužívá v různých funkcích:

a) On ve funkci zahrnující činitele nastupující vlády a její snahy

(15) Qu'est-ce qu'on essaie de faire?

(38) Vous voyez qu'avec cela, on va essayer d'accroître la masse de travail des gens pour qu'il y ait plus de gens qui travaillent.

b) On ve funkci všeobecně zahrnující vládu, občany i zaměstnance Yoplait

(11) On se retrouve avec des salariés français qui voient les prix qui augmentent, c'est...

(24) Et on a le problème du pouvoir d'achat avec les prix qui augmentent.

(25) On ne peut pas être dans un pays où les produits frais par exemple...sont vendus plus chers que dans les autres pays de la communauté européenne.

(40) Quand on est quinquagénaire, on est encore jeune.

c) On ve funkci mluvčího diskutujícího se zaměstnanci

(27) Mais on peut aussi parler des matières grasses et des céréales.

d) On odkazující k těm druhým (rozuměj předchůdcům Sarkozyho vlády)

(7) Ce qui ne va pas, c'est que l'on a dévalorisé le travail.

(8) On s'est donné beaucoup de mal pour empêcher les gens de travailler.

(12) Et on a investi beaucoup d'argent pour que les gens travaillent moins en faisant partir des gens en préretraite.

(14) Pourquoi les fait-on partir en préretraite alors qu'il faut cotiser plus longtemps pour nos retraites, en les faisant travailler moins avec les 35 heures et avec cette idée absurde que le partage du temps de travail est une solution?

(67) Quand on met un quinquà au chômage, on ne crée pas un emploi pour un jeune.

2. Posesivní determinanty 1. a 2. osoby

Střídání determinantů *notre – votre*, popřípadě ještě v kombinaci s osobními zájmeny 1. a 2. osoby zvýrazňuje interaktivitu a kontakt mluvčího se shromážděnými zaměstnanci.

a) *Notre* zahrnující mluvčího, zaměstnance i ostatní občany Francie:

(4) Inutile de vous le dire: bien sûr qu'il faut que notre pays garde ses usines – j'ai eu l'occasion souvent d'en parler – parce que ce sont nos emplois.

(5) Je suis venu avec Hervé NOVELLI et Luc CHATEL pour présenter la loi de modernisation de notre économie qui vous concerne.

(25) On ne peut pas être dans un pays où les produits frais par exemple, pour des raisons qui ne tiennent en rien à votre travail mais à l'organisation structurelle de notre système de distribution, sont vendus plus chers que dans les autres pays de la communauté européenne.

(68) Il faut augmenter la capacité de notre pays à produire des richesses, à avoir de la croissance.

b) *Notre* odkazující k Sarkozyho vládě a jejím snahám:

(28) Notre idée, c'est de mettre davantage de concurrents pour que les prix baissent...

3. Základní slovesné časy vytvářející rámec vypovídání vzhledem k aktuálnímu momentu vypovídání

- Prézens aktuální vztahující se k momentu vypovídání

(13) Alors les Français ne comprennent rien.

(34) Donc d'un côté on veut libérer la possibilité de travailler davantage pour gagner davantage et de l'autre on veut mettre davantage de concurrence pour permettre d'avoir des prix qui baissent et vous rendre du pouvoir d'achat.

(66) La France est l'un des pays qui a le plus de jeunes au chômage, on ne crée pas un emploi pour un jeune.

(79) Je le dis comme je le pense, je préfère les gens qui investissent dans les entreprises pour que l'on garde nos entreprises et nos usines en France...

(85) Je n'ai rien contre les „veuves écossaises“ et les fonds de pension.

• Minulý čas – Passé composé

a) Passé composé odkazující k minulým činnostem zaměstnanců továrny

YOPLAIT:

(3) Je dois dire que j'ai été très impressionné par le savoir-faire des équipes de Yoplait, par les machines et les investissements que vous avez réalisés ici.

b) Odkazující k činnostem předchozí vlády:

(7) Ce qui ne va pas, c'est que l'on a dévalorisé le travail.

(9) Les 35 heures ont été une erreur économique et ont pesé sur les salaires.

(65) Le partage du temps de travail n'a rien réglé.

c) Odkazující k nedávným činnostem mluvčího, souvisejícím i s volbou prezidenta

(4) Inutile de vous le dire: bien sûr qu'il faut que notre pays garde ses usines – j'ai eu l'occasion souvent d'en parler...

(5) Je suis venu avec Hervé NOVELLI et Luc CHATEL pour présenter la loi de modernisation...

(47) J'ai été élu pour changer les choses et pour obtenir des résultats.

V následující ukázce mluvčí připomíná převzetí prezidentské funkce užitím passé composé v kombinaci s présentem narativním, který má drammatizovat situaci zastaralého systému, kde nikdo ničemu nerozumí:

(31-32) Quand je suis devenu Président de la République, je retrouve ce système des marges arrière auquel personne ne comprend rien. Une idée aussi simple que la possibilité pour un producteur ou un fournisseur et un distributeur de négocier leur prix ou leur tarif, cela n'existait pas.

Použitý čas imparfait v této ukázce vyjadřuje stav, který právě trval, když Sarkozy nastoupil do funkce. Ke konfrontaci situace před a po zvolení prezidentem volí mluvčí Nicolas Sarkozy celou škálu prostředků:

(74) Yoplait en 2002 était dans une situation très difficile. (75) Il y en a peut-être certains d'entre vous qui étaient là. (76) Des restructurations très douloureuses ont été faites et des investissements très lourds ont été consentis. (77) Aujourd'hui, vous êtes de nouveau profitables et il est normal que vous en receviez le bénéfice.

Neutěšenou situaci v Yoplait v roce 2002 navozuje užitím času imparfait (74 *était*). Užitím času imparfait také připomene shromážděným zaměstnancům, že někteří tento stav v Yoplait zažili (75 *étaient*). Potom teprve uvede na scénu užitím passé composé důležité a bolestivé události kolem restrukturací provedených minulou vládou (76 *ont été faites, ont été consentis*). A tuto minulost konfrontuje se slibnou současností a následnou budoucností signalizovanou adverbiem *aujourd'hui*, slovesem v přítomném čase a též výběrem interaktivního oslovení a výběrem lexika (77).

Passé composé dále mluvčí používá v pasážích, kde dává publiku příklady ze zahraničí. Pomocí přítomného času mluvčí ukazuje kauzální vztah mezi určitými rozhodnutími v ekonomických oblastech a současném stavu ekonomiky:

*(69-71) Il n'y a pas un pays qui **a fait** comme nous, pas un seul, et pourtant il y a douze pays en Europe qui ont le plein emploi. Ces pays **ont libéré** les possibilités pour les gens de travailler. Avec 7,5% de chômeurs, nous avons atteint le meilleur résultat depuis vingt-cinq ans.*

*(80-82) Vous **avez vu** que le Premier ministre socialiste espagnol, M.Zapatero, a décidé de supprimer l'impôt sur la fortune. Pourquoi? Ce n'est pas pour faire plaisir aux riches, mais parce que l'économie espagnole a besoin de l'argent de ceux qui en ont pour se développer.*

- Budoucí čas

Tímto časem mluvčí odkazuje k budoucím krokům vlády nutným pro zlepšení ekonomické situace. Vysvětluje jím, jak se situace změní poté, kdy opatření vstoupí v platnost. Futurum tak zde plní funkci formulace slibů:

(36) *Puis il y a une troisième opportunité (mais je l'évoque simplement), qui est celle que l'on fera avant l'été, qui **passera** au Parlement début septembre, c'est l'intéressement.*

(72) *L'objectif est d'atteindre 5% et pour cela il faut laisser les gens travailler parce qu'il **auront** plus de revenus, ils **pourront** davantage consommer, ils **créeront** des richesses.*

(38) *Vous voyez qu'avec cela, on **va essayer** d'accroître la masse de travail...*

(53) *Avec cette concurrence, cette modernisation de l'économie française, nous **allons essayer** de faire comme ailleurs en Europe.*

(60) *Pour les PME, la loi va leur réserver 15% de la commande publique en matière de marchés technologiques.*

4. Příslovce odkazující k času a místu vypovídání

Příslovce odkazující k času a místu vypovídání (jakožto ukazatelé subjektivity mluvčího)

(3) *Je dois dire que j'ai été très impressionné par le savoir-faire, ... et les investissements que vous avez réalisés ici.*

Příslovcem *ici* mluvčí odkazuje do situace, tedy k továrně Yoplait, kde zaměstnanci pracují.

(33) *Il n'y a pas de raison que l'on ait des prix plus chers ici qu'en Europe...*

Příslovcem *ici* mluvčí odkazuje k Francii.

(75) *Il y en a peut-être certains d'entre vous qui étaient là.*

Příslovce *là* odkazuje k místu vypovídání, tedy k továrně Yoplait v roce 2002.

(77) *Aujourd'hui, vous êtes de nouveau profitables et il est normal que vous en receviez le bénéfice.*

Příslovce *aujourd'hui* odkazuje k momentu vypovídání.

(21) *Et maintenant sur la feuille de paie de ceux qui font des heures supplémentaires, il y a des soustractions sur le salaire mensuel...*

Příslovce *maintenant* odkazuje k momentu vypovídání.

5. Slovesná modalita jako ukazatel subjektivity mluvčího

- Modální slovesa

Sloveso *devoir* vyjadřující nutnost ekonomických změn:

(51) *Avec la concurrence, les prix doivent baisser.*

Sloveso *pouvoir*

(25) *On ne peut pas être dans un pays où les produits frais par exemple...sont vendus plus chers que dans les autres pays de la communauté.*

(27) *On peut aussi parler des matières grasses et des céréales.*

(35) *Je ne vois pas comment on pourrait faire autrement.*

Sloveso *vouloir* vyjadřující cíle Sarkozyho politiky:

(34) *D'un côté on veut libérer la possibilité de travailler davantage pour gagner davantage et de l'autre on veut mettre davantage de concurrence pour permettre d'avoir des prix qui baissent...*

(37) *Grosso modo, les entreprises françaises distribuent 5 milliards par an d'intéressement, je voudrais que l'on passe à 15 milliards.*

(52) *Je veux de la transparence aussi.*

(87) *Je voudrais vous dire que j'ai parfaitement conscience que la vie de chacun d'entre vous n'est pas facile.*

(89) *Avant de terminer par une dégustation, je veux encore vous dire merci pour cette matinée d'échange*

Slovesné způsoby – konjunktiv

V Sarkozyho druhém projevu se setkáme s případy užití konjunktivu vynucených přítomností spojky či výrazu, který vyžaduje slovesný tento způsob konjunktivu. V některých případech jej mluvčí nepoužívá mechanicky, ale sám jej volí jako alternativní vyjádření indikativu či kondicionálu. V tomto případě je cílem mluvčího odlišit modalitu slovesa od oznamovacího způsobu nebo se mluvčí rozhodne pro konjunktiv jako pro pouhou stylistickou variantu oznamovacího nebo podmiňovacího způsobu. Z hlediska sémantického plánu totiž konjunktiv obsahuje určitý psychický postoj mluvčího vzhledem ke své promluvě. Aktualizuje text tak, že v něm projevuje svůj cit, vůli či úsudek.

Následující výrazy vyžadují gramatické užití konjunktivu:

(2) *Depuis le temps que je consomme des yaourts, **il était le temps que** je voie comment on les fabrique!*

(4) *Inutile de vous le dire: bien sûr qu'**il faut que** notre pays garde ses usines...*

(12) *Et on a investi beaucoup d'argent **pour que** les gens travaillent moins en faisant partir des gens en préretraite.*

Další ukázky viz. 23, 28, 38

(17) *C'est la raison pour laquelle j'ai voulu que vous puissiez faire des heures supplémentaires.*

Naopak v následující větě je konjunktiv užít z rozhodnutí mluvčího:

Spojka *que* nahrazuje spojku *si*. Autor tak konjunktiv volí jako alternativní vyjádření podmiňovacího způsobu v podmínkové větě:

(26) *Qu'il y ait des augmentations de prix parce qu'il y a des augmentations de matière première, je le comprends et je ne reviendrai pas sur le prix du lait.*

Pokud jsou slovesa vyjadřující úvahu nebo slovesa deklarativní v záporném tvaru, mluvčí v takovém případě uplatní konjunktiv ve vedlejší větě:

(33) *Il n'y a pas de raison que l'on ait des prix plus chers ici qu'en Europe...*

Il est normal que vyjadřuje subjektivní postoj mluvčího a tento výraz proto může uvádět konjunktiv:

(77) *Aujourd'hui, vous êtes de nouveau profitable et il est normal que vous en receviez le bénéfice.*

B) Prostředky sloužící zpřehlednění obsahu a snazší orientaci v mluveném/poslouchaném projevu

Demonstrativní determinant

S funkcí endoforickou – převážně anaforickou:

(5) *Je suis venu avec Hervé NOVELLI et Luc CHATEL pour présenter la loi de modernisation de notre économie qui vous concerne.* (45) *J'attache beaucoup de prix à cette loi sur la modernisation de l'économie.*

(51) *Avec **la concurrence**, les prix doivent baisser.* (45) *J'attache beaucoup de prix à cette loi sur la modernisation de l'économie.* (53) *Avec **cette concurrence**, cette modernisation de l'économie française, nous allons essayer de faire comme ailleurs en Europe.*

Zde mluvčí pro přehlednost anaforizuje antecedent opakováním výrazu v kombinaci s demonstrativním determinantem, zde zejména opakuje příslovečné určení zdůrazněné též postavením na začátku větné struktury.

Ukazovací zájmena *cela, ce*

Ukazovací zájmena s funkcí endoforickou - převážně anaforickou.

Důrazová forma *cela*:

(21) Et maintenant sur la feuille de paie de ceux qui font des heures supplémentaires, il y a des soustractions sur le salaire mensuel et pour les heures supplémentaires, il n'y a pas de soustraction puisqu'elles sont défiscalisées. (22) Comme le dirait mon ami Didier MIGAUD, **cela** marche. (23) La meilleure preuve que **cela** marche, c'est qu'au lieu de mettre de l'argent pour que les gens travaillent moins, on met de l'argent pour que les gens travaillent plus. (28) Notre idée, c'est de mettre davantage de concurrents pour que les prix baissent et que **cela** vous rende du pouvoir d'achat.

(32) Une idée aussi simple que la possibilité pour un producteur ou un fournisseur et un distributeur de négocier leur prix ou tarif, **cela** n'existait pas.

(37) Grosso modo, les entreprises françaises distribuent 5 milliards par an d'intéressement, je voudrais que l'on passe à 15 milliards. (38) Vous voyez qu'avec **cela**, on va essayer d'accroître la masse de travail des gens pour qu'il y ait plus travaillent seulement,...

Forma zájmena *ce* funguje anaforicky:

a) jako součást (re)prezentativu odkazujícího demonstrativní složkou k antecedentu do předešlého kontextu a zároveň přinášejícího o něm novou informaci:

(36) Puis, il y a **une troisième opportunité** (mais je l'évoque simplement), qui est celle que l'on fera avant l'été, qui passera au Parlement début septembre, c'est intéressement.

(11) On se retrouve avec **des salariés français qui voient les prix qui augmentent**, c'est vrai, et pas toujours pour des bonnes raisons,...

b) jako součást konstrukce dislokující vlevo tematizovaný element anaforizovaný posléze ve větě konstrukci podmětným substitutem *ce*. Tato konstrukce segmentuje obsah výpovědi pro zpřehlednění a též pro zdůraznění obou částí větného celku:

(28) Notre idée, c'est de mettre davantage de concurrents pour que les prix baissent et que **cela** vous rende du pouvoir d'achat.

(61) L'objectif, c'est d'augmenter la possibilité de créer des richesses de notre pays.

c) jako součást analytické konstrukce *ce qui/que ... c'est* segmentující nový obsah výpovědi

(7) *Ce qui ne va pas, c'est que l'on a dévalorisé le travail.*

(44) *Ce qui compte, c'est de laisser le choix aux gens.*

Část *ce qui/que* anticipuje podmět/předmět rématizovaný částí uvozenou *c'est*.

d) součást konstrukce *c'est que* + slovesný predikát

Tato konstrukce je frekventovaná v mluveném projevu. Její funkcí je navazovat a uvozovat nový obsah.

(23) *La meilleure preuve que cela marche, c'est qu'au lieu de mettre de l'argent pour que les gens travaillent moins, on met de l'argent pour que les gens travaillent plus.*

e) jako součást prezentativní konstrukce *Voilà ce qui/que...*

Zde s funkcí shrnující:

(58-59) *Voilà donc ce que la loi doit essayer de modifier. Cela n'empêche pas de protéger les petits commerçants, de protéger aussi le secteur agricole, de protéger enfin les PME.*

Demonstrativní zájmeno celui qui uvozující relativní větu

(41) *Ceux qui veulent partir à la retraite et liquider leur retraite peuvent le faire.*

(73) *Les trois manettes que nous voulons utiliser sont donc les heures supplémentaires pour ceux qui en font,...*

(82) *...l'économie espagnole a besoin de l'argent de ceux qui en ont pour se développer.*

(88) *J'essaie de moderniser le pays pour en faire un pays où ceux qui travaillent, ...*

C) Větná stavba

1. Negace

Charakteristickým jazykovým prostředkem Nicolase Sarkozyho jsou slovesná vyjádření v záporném tvaru. Negativní forma výpovědi znamená, že obsah výpovědi podle mluvčího neodpovídá skutečnosti. V takovém případě je zápor

čistě deskriptivní. Sarkozy však negativní tvar používá pro vyjádření odmítavého stanoviska k určitému tvrzení. Vypovídá to o tom, že Nicolas Sarkozy se častěji proti něčemu vymezuje či něco popírá spíše, než aby pozitivně ohlašoval.

(7) *Ce qui **ne** va **pas**, c'est que l'on a dévalorisé le travail.*

Další ukázky viz 25,32,33,35,50,59,69,82

(10) *Il **n'y** a **plus** de discussion sur les salaires.*

(13) *Alors les Français **ne** comprennent **rien**.*

Další ukázky viz 29,65

(54) *Il **n'y** a **aucune** raison que certaines grandes marques, concurrentes de la vôtre, vendent leurs yaourts plus cher en France que dans d'autres pays de la Communauté.*

Další ukázka viz 57

2. Polovětné konstrukce jako prostředky větné kondenzace

V prvním i ve druhém projevu můžeme pozorovat, že pro projevy Nicolase Sarkozyho jsou typické poměrně dlouhé a složité větné celky. Zároveň se ale drží principu jasnosti a explikativnosti a proto se snaží o co největší sevřenost a těsnot vyjádření. K tomu používá i takzvané polovětné konstrukce, které jsou důležitým prostředkem syntaktické kondenzace, spojují několik vět do jedné zhuštěné věty, čímž dosahují ekonomičnosti vyjádření. Jedná se především o konstrukce infinitivní, participiální a gerundijní.

a) Infinitiv

Infinitivní konstrukce vyjadřující zejména účelový vztah.

(5) *Je suis venu avec Hervé Novelli et Luc Chatel pour présenter la loi de modernisation de notre économie qui vous concerne.*

(8) *On s'est donné beaucoup de mal pour empêcher les gens de travailler.*

(19) *Mais si vous voulez travailler plus pour gagner plus et faire des heures supplémentaires, pourquoi vous en empêcher?*

(34) *Donc d'un côté on veut libérer la possibilité de travailler davantage pour gagner davantage et de l'autre on veut mettre davantage de concurrence pour permettre d'avoir des prix qui baissent et vous rendre du pouvoir d'achat.*

(47) *J'ai été élu pour changer les choses et pour obtenir des résultats.*

(82) *Ce n'est pas pour faire plaisir aux riches, mais parce que l'économie espagnole a besoin de l'argent de ceux qui en ont pour se développer.*

b) Gerundia

Z hlediska syntaxe se gerundium vyznačuje příslovečným charakterem. „K adverbiálnímu charakteru gerundia se připojuje příznak povahy dějové, připojuje k ději primárního predikátu vedlejší okolnosti děje.“ (ŠABRŠULA 1986) Gerundium se pravidelně vztahuje k podmětu slovesa řídicího. Gerundia v tomto textu vyjadřují způsob děje:

(12) *Et on a investi beaucoup d'argent pour que les gens travaillent moins en faisant partir des gens en préretraite.*

(14) *Pourquoi les fait-on partir en préretraite alors qu'il faut cotiser plus longtemps pour nos retraites, en les faisant travailler moins avec les 35 heures et avec cette idée absurde que le partage du temps de travail est une solution?*

(48) *Mais si en travaillant plus, vous augmentes vos salaires et que les prix continuent à augmenter, votre pouvoir d'achat va diminuer.*

3. Napojování větných celků pomocí konektorů

Ve druhém projevu Nicolase Sarkozyho je významně zastoupeno napojování větných celků pomocí konektorů vyjadřujících:

Vztah slučovací:

(12) ***Et** on a investi beaucoup d'argent pour que les gens travaillent moins en faisant partir des gens en préretraite.*

Další ukázky viz. 21, 24

Shrnutí:

(13) ***Alors**, les Français ne comprennent rien.*

(37) *Grosso modo, les entreprises françaises distribuent 5 milliard par an d'intéressement, je voudrais que l'on passe à 15 milliards.*

(58) ***Voilà donc** ce que la loi doit essayer de modifier.*

Odporování:

(19) ***Mais** si vous voulez travailler plus pour gagner plus et faire des heures supplémentaires, pourquoi vous en empêcher?*

Další ukázky viz. 27, 48

Vytčení některých položek:

(34) ***Donc d'un côté** on veut libérer la possibilité de travailler davantage pour gagner davantage et **de l'autre** on veut mettre ...*

Výčet:

(36) **Puis** il y a une troisième opportunité...

Vztah stupňovací:

(62-63) **Plus** il y aura de richesses créées dans notre pays, **plus** il y aura d'emplois. **Plus** il y aura d'emplois, **plus** il y aura de pouvoir d'achat, **plus** cela améliorera le commerce local, **plus** cela permettra à chacun d'élever son niveau de vie.

4. Vsuvky

Větné vsuvky:

Sloužící k vysvětlení a doplnění obsahu věty, do níž jsou vloženy nebo k vyjádření stanoviska mluvčího k obsahu této věty:

(4) *Inutile de vous le dire: bien sûr qu'il faut que notre pays garde ses usines – j'ai eu l'occasion souvent d'en parler – parce que ce sont nos emplois.*

(36) *Puis il y a une troisième opportunité (mais je l'évoque simplement), qui est celle que l'on fera avant l'été, qui passera au Parlement début septembre, c'est l'intéressement.*

Vsuvkový výraz:

Také vsuvkový výraz slouží k doplnění obsahu věty či k vyjádření stanoviska mluvčího k obsahu věty, do níž je vložen. V řečnických projevech se tento prostředek často používá pro vyplnění pauzy či pro získání času. Takové výrazy můžeme označit jako parazitní (HENDRICH a kol 2001: 586)

(11) *... pas toujours pour les bonnes raisons, c'est-à-dire pas toujours pour des raisons de matière première.*

(37) **Grosso modo**, les entreprises françaises distribuent 5 milliards par an d'intéressement, ...

5. Zdůraznění příslovečného určení

Mluvčí dosahuje zdůraznění příslovečného určení jeho postavením na začátek větného celku

(52-53) *Je veux de la transparence aussi. Avec cette concurrence, cette modernisation de l'économie française, nous allons essayer de faire comme ailleurs en Europe.*

V případě ukázky 53 se poziční zdůraznění pojí s anaforickou funkcí.

6. Syntaktická modalita

Jako příklad syntaktické modalitě můžeme uvést následující konstrukce:

- Dislokace tématu vlevo od větné struktury:

(28) *Notre idée, c'est de mettre davantage de concurrents pour que les prix baissent...*

(61) *L'objectif, c'est d'augmenter la possibilité de créer des richesses dans notre pays.*

- Konstrukce *ce qui / que ... c'est* segmentující nový obsah výpovědi a zároveň zdůrazňující část tematickou a rématickou:

(7) *Ce qui ne va pas, c'est que l'on a dévalorisé le travail.*

(44) *Ce qui compte, c'est de laisser le choix aux gens.*

- Prezentativní konstrukce *voilà ce qui / que*:

(58-59) *Voilà donc ce que la loi doit essayer de modifier. Cela n'empêche pas de protéger les petits commerçants, de protéger aussi le secteur agricole, de protéger enfin les PME.*

3.2.7.2. Lexikální jazykové prostředky

A) Prostředky autorského hodnocení

Nejvýraznějším jazykovým prostředkem ve druhém Sarkozyho projevu je užití příslovce:

(3) ... *j'ai été **très** impressionné par le savoir-faire des équipes de Yoplait...*

Další ukázky viz. 74, 76

(8) *On s'est donné **beaucoup** de mal pour empêcher les gens de travailler.*

Další ukázky viz. 12, 45

(19) *Que les gens souhaitent faire 35 heures s'ils le veulent, **tant mieux**.*

(30) *La concurrence est donc **assez** relative!*

V tomto případě je autorské hodnocení ještě posíleno větou zvolací, která vedle věcného obsahu vyjadřuje především citový vztah mluvčího k obsahu výpovědi.

(32) *Une idée **aussi** simple que la possibilité pour un producteur ou un fournisseur et un distributeur de négocier leur prix ou leur tarif, cela n'existait pas.*

B) Lexikum z veřejné oblasti pracovního trhu

Kromě ekonomických termínů souvisejících s trhem práce a zvyšováním konkurenceschopnosti používá Nicolas Sarkozy ve svém druhém projevu i výrazy, které jsou vlastní běžné francouzštině. Slovní zásobě na téma zaměstnanost dominuje slovo *travail*, což dokládá, že práce tvoří hlavní hodnotu politického programu Nicolase Sarkozyho. V jeho prezidentském diskursu se podle Mayaffre (2012: 57) práce přetváří v morální až kvasi-náboženskou hodnotu. Tomu odpovídají výrazy, které s prací spojuje, a které ji pozvedá na základní morální hodnotu.

Podle mluvčího bylo největší chybou jeho předchůdců, že snížili hodnotu práce. Hodnota zde není míněna ve smyslu peněz, ale ve smyslu morálních hodnot:

(7) *Ce qui ne va pas, c'est que l'on a dévalorisé le travail.*

(42-44) *Mais pourquoi empêcher les gens de travailler? Pourquoi dévaloriser le travail? Ce qui compte, c'est de laisser le choix aux gens.*

Hospodářství se snaží prezentovat jako rodinnou záležitost:

(84) *Avoir un actionnaire familial, que l'on connaît l'entreprise, implanté dans le département ou dans la ville, qui connaît la région, c'est bien aussi.*

(78) *Il faut réconcilier les Français avec le capitalisme familial.*

Podle Mayaffre (2012: 89) činí tyto výrazy ze Sarkozyho diskurzu diskurz axiologický neboli hodnotově orientovaný. Soudí, že ideologizace se u Sarkozyho projevuje především tím, že debatu přemísťuje z technické či materiální oblasti do hodnotové oblasti. Tento jazykový prostředek slouží Sarkozymu k naplňování své strategie oslovit všechny potenciální voliče napříč politickým spektrem. Ve svém politickém diskursu nekonfrontuje stanoviska různých sociálních skupin, například zaměstnanců a zaměstnavatelů. Toto sociální štěpení společnosti se snaží zakrýt tím, že konfrontuje morální a nemorální praktiky (MAYAFFRE 2012: 234)

C) Termíny

Nicolas Sarkozy ve svém projevu předkládá svou vizi ekonomiky a pracovního trhu ve Francii. Využívá k tomu zvláštní stylovou lexikální vrstvu vytvářející pojmenování užívaná v odborném stylu neboli termíny.

V projevu se objevují termíny z jazykové oblasti ekonomiky a konkrétněji z oblasti zaměstnanosti. Některé termíny mluvčí v textu nijak nevysvětluje, jelikož předpokládá, že jsou adresátům projevu známé. Považuje je za součást obecně sdílených znalostí. Jde o termíny, které se z textů čistě odborného stylu přenesly do textů stylu publicistického nebo popularizujícího:

(12) *la préretraite*

(14) *cotiser*

(20) *la feuille de paie*

(21) *défiscalisé*

(80) *l'impôt sur la fortune*

Na některých místech ale mluvčí užití odborné termíny vysvětluje, neboť u publika nepředpokládá jejich znalost. Jindy je úmyslem mluvčího vysvětlit daný termín tak, jak jej chápe on sám:

l'intéressement:

(37-38) *Grosso modo, les entreprises françaises distribuent 5 milliards par an d'intéressement, je voudrais que l'on passe à 15 milliards. Vous voyez qu'avec cela, on va essayer d'accroître **la masse de travail des gens** pour qu'il y ait plus de gens qui travaillent.*

les 'veuves écossaises'¹¹:

(86) *Mais ce n'est pas la même chose que d'avoir quelqu'un qui aime la ville où il se trouve, l'entreprise où il est, qui connaît les salariés et qui investit durablement.*

Zde termín užívaný v ekonomii pro označení zahraničního kapitálu nevysvětluje přímo, ale jen negativním vymezením, co tento termín neznamena. Mluvčí tím dává najevo, že počítá s tím, že publikum je s tímto termínem alespoň částečně obeznámeno. *Les veuves écossaises* je označení pro „vzájemnou pojišťovnu“, kterou v roce 1815 založily skotské vdovy v Edimbourgu. Časem se tato instituce stala jednou z nejmocnějších finančních institucí v Evropě a dodnes půjčuje velkým evropským společnostem desítky miliard euro. Jde ale o půjčku ze zahraničního fondu, cizí kapitál, a proti tomu se Nicolas Sarkozy snaží vymezit.

V textu se objevuje také akronymum, které se však vyslovuje jako souvislé slovo. Mluvčí jej považuje za notoricky známé a proto jeho význam nevysvětluje:

¹¹ <http://www.tradingsat.com/lexique-boursier/definition-veuves-ecossaises-258.html>

(59-60) les PME [Les petits et moyennes entreprises] : Cela n'empêche pas de protéger les petits commerçants, de protéger aussi le secteur agricole, de protéger enfin les PME. Pour les PME, la loi va leur réserver 15% de la commande publique en matière de marché technologiques.

3.3. Texte - Discours de Grenoble

3.3.1. Socio-kulturní kontext

Mluvčí projevu Nicolas Sarkozy pronáší svůj projev dne 30. července 2010 u příležitosti jmenování nového prefekta prefektury v departementu Isère Érica Le Douarona.

Projev je pronesen na prefektuře sídlící v Grenoblu a trval přibližně třicet minut. Adresátem je za prvé fyzicky přítomné publikum: starosta Grenoblu Michel Destot (Socialistická strana), předseda Generální rady departementu Isère André Vallini (Socialistická strana), nový prefekt Éric Le Douaron, členové parlamentu, dva ministři vlády Nicolase Sarkozyho a zaměstnanci prefektury. Druhou část posluchačů tvoří televizní diváci a čtenáři novin:

(7) Et je le dis aux Français, nous les retrouverons tous.

Kromě těchto dvou skupin se Nicolas Sarkozy obrací ještě na třetí skupinu adresátů, což jsou pořádkové složky zabezpečující bezpečnost v ulicích – policisté a četníci. Vystoupení Nicolase Sarkozyho předcházely dvě události související s bezpečnostními otázkami. V noci 16. července a 17. července došlo v regionu k loupežným přepadením, po nichž následovaly přestřelky mezi zločinci a policisty. V obou případech došlo k úmrtí na straně zločinců a k poranění na straně pořádkových sil. Tyto události odstartovaly nepokoje na předměstích Grenoblu, při kterých došlo k požárům aut, budov a napadání četníků. Na místo se proto vydal ministr vnitra Brice Hortefeux. Nicolas Sarkozy dne 21. července oznámil jmenování nového prefekta. Odvolání prefekta a dosazení jeho nástupce spolu s jeho spolupracovníky, kteří byli blízcí prezidentovi, vyvolalo na prefektuře v Grenoblu i mezi tamními komunálními politiky pobouření. Z jejich pohledu se Éric Le Douaron dostal na místo prefekta díky své známosti s prezidentem republiky a nikoliv díky svým kompetencím. Proto se Nicolas Sarkozy rozhodl

uklidnit situaci a přijel do Grenobleu při příležitosti jmenování nového prefekta. Zde pak pronesl zásadní projev na téma bezpečnost, vzdělávání, národnost, imigrace a městská politika.

Text projevu je v práci členěn na šest částí označených písmeny A až F. Části jsou rozděleny dle obsahově tematické stránky textu.

3.3.2. Komunikativní záměr

Komunikativní záměr obsáhlého projevu vyplývá z komunikativní smlouvy mezi prezidentem a jeho posluchači. Tu i ve třetím předkládaném textu tvoří politický projev začínající oslovením fyzicky přítomných účastníků. Záměrem je obhájit před publikem kroky, které jako prezident republiky v rámci znepokojivé situace v Grenobleu podnikl. Tedy obhájit svou intervenci do lokální politiky svým rozhodnutím odvolat stávajícího prefekta a dosadit na jeho místo svého kandidáta. Dále pak přesvědčit publikum o tom, že jeho další kroky povedou ke zvýšení bezpečnosti v ulicích a obecně přispějí ke zlepšení stavu francouzské společnosti.

3.3.3. Komunikativní strategie

K naplnění svého komunikativního cíle volí komunikativní strategii založenou na vícero komunikativních postupech. Prvním z nich je vyložení události v Grenobleu ze svého pohledu. Vyvolává v posluchači dojem dramatické situace, která navíc není jen problémem departementu Isère, ale celé Francie.

Nicolas Sarkozyho zde vystupuje jako bývalý ministr vnitra, který byl v boji proti kriminalitě úspěšný. Podle Mayaffre (2012: 77) se Sarkozy díky tomuto věhlasu staví do role ochránce a zachránce svého lidu.

Z toho vyplývá i další prvek Sarkozyho strategie. Mluví se snaží publikum přesvědčit, že problém kriminality není problém, který má pravicové či levicové řešení. Tím, stejně jako ve druhém textu, povznáší hlavní téma projevu – kriminalitu – do nadstranické sféry, kde z něj činí otázku hodnot a morálních zásad. Sleduje tím svůj politický cíl – přeměnit společnost na základě konzervativních hodnot. Nicolas Sarkozy je pravicovým konzervativním politikem, ale zároveň velmi aktivistickým. Proto interpretuje současnou společnost jako společnost, která ztratila tradiční konzervativní hodnoty, a to

způsobilo její demoralizaci, která se projevuje například kriminalitou mladistvých a problémy na předměstích. Tuto společnost chce proto dle Mayaffreho (2012: 17) reformovat.

Jeho projev je výčtem politických slibů, které předkládá na základě vlastního popisu problematiky. Ke každému svému řešení předkládá i protiargumenty jakoby je posluchače nechal vyslovit. Pokaždé ale na protiargument odpovídá. Často na něj odpovídá řečnickou otázkou, díky které protiargument bagatelizuje a Nicolas Sarkozy tím oslabuje sílu protiargumentů, ještě předtím, než je jejich autoři vysloví.

Jde o projev, který se nejvíce blíží dialogu. K dialogičnosti přispívá i přímá řeč, autorovo obracení se na konkrétní adresáty projevu či otázky, které sám mluvčí pokládá.

3.3.4. Odraz komunikativní strategie a komunikativního záměru v textové kompozici

Úvod je atypicky tvořen omluvnou textovou sekvencí, kterou mluvčí reaguje na aktuální situaci v momentu vypovídání, tedy jeho pozdní příchod před publikum. Proto se v oslovení omezuje na krátké „Mesdames et Messieurs,“ Již v tomto úvodu, kterým ještě nezačíná samotný projev, dává posluchačům na vědomí, že do Grenoblu přijel diskutovat:

(1A) ...il y a un grand appétit de paroles,...

Poté přichází na řadu série oslovení politických funkcionářů, kteří jsou přítomni v sále: ministryně spravedlnosti, ministr vnitra, členové parlamentu, prefekt Eric Le Douaron, starosta Grenoblu Michel Destot a předseda Generální rady departementu Isère André Vallini.

2) Madame le Garde des Sceaux, Monsieur le Ministre, Mesdames et Messieurs les parlementaires, Monsieur le Préfet, Monsieur le Maire de Grenoble, Monsieur le Président du Conseil Général.

Skutečný úvod začíná vymezením tématu řeči, kterým se mluvčí bude zabývat v první části proslovu. Jednou větou metaforicky a hyperbolicky popisuje, co se z jeho pohledu v Grenoblu odehrálo.

(3A) Grenoble vient de connaître une flambée de violence sans précédent, qui a profondément choqué nos concitoyens.

Následují narativní a též hodnotící sekvence, popisující, co se v místě událo:

(5A) Les forces de l'ordre ont été prises à partie par des assaillants qui se sont permis de leur tirer dessus à balles réelles avec l'intention de tuer.

(12-14A) L'homme qui est tombé sous le tir d'un policier venait de commettre un braquage. Non content d'avoir commis un braquage, il a ouvert le feu avec une arme automatique, une arme de guerre, contre les policiers. Ceux-ci ont riposté en état de légitime défense.

Situaci v Grenoblu, tedy násilí spáchané na policistech, připodobňuje k situaci, která panovala v Seine-Saint-Denis a řečnickou otázkou

(10B) Qui peut bien avoir intérêt à ce qu'on tolère, qu'on tire à l'arme automatique contre des fonctionnaires de police, personne.

se dostává k tomu, že ani v případě Grenoblu nemůže jednat jinak - nominoval nového prefekta. Pokračuje argumentační sekvencí obhajující kvality Erica Le Douarona jako nového prefekta.

(13B – 22B) Éric Le Douaron a une longue expérience, ...

Zajímavé je, že jedním z argumentů, kterými Nicolas Sarkozy obhajuje výběr nového prefekta, jsou bohaté zkušenosti z praxe a nikoli škola, na níž nový prefekt absolvoval studia.

(18B) Et je n'ai pas à choisir avec le Ministre de l'intérieur les préfets uniquement en fonction de leur rang de sortie dans une grande école de la République mais en fonction de leur expérience, de leur connaissance, de leur capacité humaine et de leur envie de travailler.

Vzhledem k socio-kulturnímu kontextu je třeba zmínit, že funkce prefekta je jedna z nejvyšších administrativních funkcí ve Francii a kandidáti na tuto funkci obvykle pocházejí z École nationale d'administration. Eric Le Douarn ovšem touto školou neprošel. Stejně jako Nicolas Sarkozy, který jako jeden z mála vysokých státních představitelů touto školou neprošel. Mluví tak tímto argumentem zdůrazňuje i své kvality, které se nezakládají na vzdělání, ale na zkušenostech z praxe.

Po obhajobě nového prefekta přichází s oznámením konkrétního opatření, které reaguje na nepokoje v Grenoblu: vznik regionálních zásahových skupin (GIR).

V dalším odstavci předjímá argument svých odpůrců, kteří by mu vyčítali, že se vměšuje do regionálních záležitostí a sám si na něj odpovídá protiargumentem, kterým ospravedlňuje svůj postup. Následuje další předjímání argumentu svých kritiků:

(1C) J'ajoute que l'on m'a proposé, je l'ai vu, un „Grenelle de la sécurité“.

Pronominální kataforou zde poukazuje na zákon Grenelle, což je zákon o životním prostředí, který vznikl na základě četných politických setkání. Celkem se zákon připravoval dva roky a o rok později k němu byl vypracován ještě doplněk. Způsob, jakým se Nicolas Sarkozy rozhodl řešit kriminalitu v Grenoblu, byl naprosto opačný. V argumentační sekvenci vysvětluje proč.

Zde projev přechází do druhé tematické části, ve které Nicolas Sarkozy formou argumentů prezentuje opatření, ke kterým v rámci zvýšení bezpečnosti přistoupí na národní úrovni.

1) Do roku 2012 chce do ulic nainstalovat 60 000 kamer. Časový výraz „ici“ odkazuje k momentu výpovědi.

(18C) 60 000 caméras seront installées d'ici 2012.

2) Posílení policistů v aglomeracích.

(23C) Nous allons aussi développer les „polices d'agglomération“.

3) Zavedení 30 leté trestní sazby za zabití policisty či četníka. Mluvčí slibuje, že se o tomto tématu bude jednat v parlamentu po parlamentních prázdninách. Výrazem *dès la rentrée* počítá se sdílenou znalostí svého publika. Ve Francii se takto označuje návrat z prázdnin, tedy vzhledem k datu, kdy byl projev pronesen, se o nové trestní sazbě začne jednat v září.

(2D) L'instauration d'une peine de prison incompressible de 30 ans pour les assassins de policiers ou de gendarmes sera également discutée au Parlement dès la rentrée.

4) Parlamentní diskuse o povinném nošení elektrického náramku pro recidivisty.

(12D) Je vous demanderai également, je le dis aux parlementaires, de débattre du champ d'application du bracelet électronique.

5) Zpochybnit možnost automatického získání francouzského občanství u mladistvých delikventů při dosažení osmnácti let.

(21D) Je souhaite également que l'acquisition de la nationalité française par un mineur délinquant au moment de sa majorité ne soit plus automatique.

- 6) Opatření zavádějící větší odpovědnost rodičů za své děti. Pokud nebudou děti docházet do školy, rodina by mohla přijít o sociální dávky. Tomuto opatření předchází vysvětlující textová sekvence, ve které mluvčí předjímá hlavní argument, a to, že současná míra delikvence je výsledkem pohrdání základními hodnotami společnosti.

(30D) Je souhaite que la responsabilité des parents soit mise en cause lorsque des mineurs commettent des infractions.

- 7) Vznik dvacítky speciálních škol pro problémové děti.

(43D) Nous allons donc ouvrir à la rentrée prochaine une vingtaine d'établissements que j'appelle de réinsertion scolaire...

V části 50 až 59D najdeme explikativní sekvenci, kde mluvčí vysvětluje, proč je třeba jednat rázně.

- 8) Zajištění práce nebo vzdělávání pro mladé lidi do 18 let.

(61D) ...nous leur proposerons une formation ou un travail jusqu'à leur majorité...

Část 1E začíná konektorem označujícím závěr jeho vystoupení.

(1E) Enfin,...

- 9) Vyhodnocení práv a dávek, na které mají nárok nelegální přistěhovalci.

(20E) Nous allons donc évaluer les droits et les prestations auxquelles ont aujourd'hui accès les étrangers en situation irrégulière.

V části 28-35E jde o informativní textovou sekvenci ohledně situace Romů na francouzském území.

- 9) Zavírání táborů pro nelegální romské imigranty, které má probíhat od momentu výpovědi do konce září.

(41E) Nous allons procéder d'ici fin septembre au démantèlement de l'ensemble des camps qui font l'objet d'une décision de justice.

- 10) Vypracování reformy pro zlepšení boje proti nelegální imigraci.

(47E) Parallèlement, je souhaite que nous engagions une importante réforme pour améliorer la lutte contre l'immigration irrégulière.

Konektorem *Enfin* (1F) oznamuje již poslední téma svého vystoupení a to politiku měst.

V části 11-20F především anticipuje případné argumenty svých odpůrců. Od věty 40F shrnuje a zakončuje projev výzvou směrem k fyzicky přítomným posluchačům. Od věty 44F se obrací i k divákům televizních obrazovek a čtenářům novin. Na závěr označuje metaforou svůj boj proti zločincům za válku a končí výzvou k aktivní podpoře vlády.

3.3.5. Odraz komunikativní strategie a komunikativního záměru v rétorických postupech

Důležité místo v třetím projevu Nicolase Sarkozyho zastává řečnický koncept étos. Jeho úkolem k získání pozornosti fyzicky přítomného publika je totiž prostřednictvím svého diskurzu vytvořit svůj obraz jako obraz konajícího a rozhodného státníka, který v rámci společných zájmů míní sjednotit i různé politické názory.

Étos experta na boj proti kriminalitě vytváří připomenutím své kariéry ministra vnitra:

(25-27C) Depuis 2002, je suis en première ligne dans la lutte contre l'insécurité. Le nombre des crimes et délits a diminué de 17,54 %. Parallèlement, le „taux d'élucidation“, qui reflète l'efficacité des forces de l'ordre, a augmenté d'un tiers. En 2001, les forces de police et de gendarmerie trouvaient 25 % des coupables, en 2010 ils trouvent 38% des coupables.; (31-34E)

Étos prezidentské autority vytváří připomenutím pozice, z které k publiku mluví:

(15A) En tant que chef de l'État,...; (14B)

Hlavní linkou, která z hlediska étosu protíná celý projev je apel na nadstranickost problematiky kriminality a bezpečnosti. Opatření, která v projevu oznamuje, zcela zapadají do pravicového politického diskurzu ve Francii. Mnohdy dokonce do radikálně pravicového diskurzu. Prostřednictvím étosu se tak Nicolas Sarkozy snaží vyvolat dojem, že v bezpečnostních otázkách o žádné dělení na pravici a levici nejde. Prostřednictvím étosu sjednocujícího vůdce se navíc mluvčí ještě pokouší vypořádat s tím, že jeho posluchači z řad regionálních a

komunálních politiků mohou jeho aktivitu vnímat jako vměšování do jejich kompetencí. Nad to si uvědomuje, že jak starosta města Grenoble, tak předseda rady departementu Isère jsou členy opoziční Socialistické strany:

(9A) Tous les élus sont concernés, ce n'est pas une affaire d'opposition, de majorité, de gauche ou de droite, c'est une affaire d'intérêt général.

(13C) Il n'y a pas les caméras de gauche et les caméras de droite. Il y a le fait que les délinquants grands ou petits craignent par-dessus tout d'être pris dans les images parce que ce sont des preuves judiciaires;

Další příklady viz. 8C, 10C, 3-6D, 10-11D, 54D, 25E, 7F, 43F, 45-46F

Svoji až extremisticky orientovanou rétoriku omlouvá tím, že pouze mluví o věcech, které se jiní politikové bojí vyslovit jako nekorektní:

(14E) Moi ce n'est pas de faire le constat qui me fait peur, c'est la réalité.

(22F) L'évaluation n'est pas un gros mot.

Citové pohnutí v řadách posluchačů se mluvčí snaží vyvolat dramatickým popisem událostí, které se odehrály v Grenoblu a okolí.

(3A) Grenoble vient de connaître une flambée de violence sans précédent, qui a profondément choqué nos concitoyens.

Účinek rétorického konceptu patos v tomto projevu užívá také při přenášení témat politického boje do roviny hodnot a morálky. Patos se projevuje v Sarkozyho axiologickém diskurzu:

(19D) La nationalité française se mérite et il faut pouvoir s'en montrer digne.

Nicméně patos uplatňuje mluvčí v pasážích, kde se obrací na veškeré své potenciální posluchače:

(20C) Moi je pense que la liberté individuelle est gravement atteinte lorsque les voyous font régner la terreur devant des immeubles d'habitation.

(38-39C) Je comprends parfaitement que telle ou telle mère de famille, notamment dans les familles monoparentales, soit dépassée. C'est si difficile d'élever ses enfants.

Častěji se ale v projevu obrací na fyzicky přítomné posluchače a vzhledem k jejich profesi uplatňuje spíše řečnický koncept étos a logos na úkor patosu.

Logos, tedy úvahové postupy charakteristické pro argumentační diskurz:

a) Dedukce sylogismem:

(17B) Quand on est policier, on a le sens de l'Etat et le préfet représente l'Etat.

Jde o odpověď na otázku, zda může být policista prefektem. Pomocí sylogismu tak Nicolas Sarkozy odpovídá, že ano.

(3-5D) Et là je veux que les choses soient claires en tant que chef de l'État, mon devoir est de travailler avec tout le monde. Je n'ai pas à voir si Grenoble est une ville qui a choisi un maire de gauche ou un maire de droit. Je dois travailler avec les élus, comme les élus doivent travailler avec le chef de l'Etat.

b) Podmínečná dedukce:

Mluvčí zakládá argumentaci pomocí podmínkových vět.

– Podmínka neskutečná v minulosti:

(27B) Si devant des évènements de cette gravité, je n'étais pas venu, on m'aurait à juste titre, à juste titre, reproché de ne pas avoir pris la mesure de la gravité du problème.

(3C) Mais réfléchissez, si j'étais venu ici pour vous dire: on a tiré à balle réelle sur des policiers, j'organise un colloque, qui m'aurait pris au sérieux.

c) Dedukce založená na kalkulaci

(15-16D) Je faisais le point avec le ministre de l'Intérieur: imaginez que nous avons 19000 délinquants en France qui sont plus de 50 fois mis en cause dans nos fichiers. Est-ce que l'on va continuer à les amener de tribunaux à tribunaux?

d) Vysvětlení sylogismem

(12-13C) Il n'y a pas les caméras de gauche et les caméras de droite. Il y a le fait que les délinquants grands ou petits craignent par-dessus tout d'être pris dans les images parce que ce sont des preuves judiciaires.

(24C) Lille, Lyon, Marseille seront bientôt concernées pour une raison simple et vous le savez bien, les délinquants ignorent les frontières administratives de nos communes, de nos départements et même de nos régions.

(23-24F) Et puis par ailleurs, réfléchissons à la diversité sociale aussi. Parce que si on met toujours les mêmes dans les mêmes quartiers, ne nous plaignons pas ensuite qu'ils deviennent des ghettos.

(28-31F)...Ça ne fait pas bien de le dire et pourtant c'est la vérité. Pourquoi?
Parce qu'on ferme les yeux. Et parce qu'on ne remet pas en cause.

g) Restriktivní předpoklad:

(13-15F) Je ne mets pas en cause la politique de la ville, qui est en progrès.
Et nous allons continuer. Mais nos compatriotes, qui paient pour cette
politique de la ville, sont en droit d'attendre de nous autre chose.

(6-7C) Alors je sais que dans le cadre du débat républicain, il peut y avoir des
échanges entre les forces politiques, ce qui est normal. Mais qui peut penser
que ce sont quelques îlots supplémentaires qui permettront d'éradiquer les
caïds, les trafiquants et les trafics.

h) Argument analogii

(6-8B) C'est donc une guerre que nous avons décidé d'engager contre les
trafiquants et les délinquants. Comme nous l'avons fait en Seine-Saint-Denis,
nous avons décidé de nous occuper particulièrement de certains territoires
qui ont besoin d'une action ciblée pour que les conditions de l'ordre
républicain y soient rétablies. Tel est le cas de cette ville et de ce département,
il n'y a aucune volonté de stigmatisation.

(36-38F) La société ne peut pas fonctionner comme ça. Vos propres familles
ne fonctionnent pas comme ça. Dans notre vie professionnelle ou personnelle,
on ne fonctionne pas comme ça.

3.3.6. Další rétorické postupy

3.3.6.1. Řečnické tropy

Hyperbola

Nejčastěji je zde realizovaná hodnotícím adverbium či adjektivem:

- (3A)...qui a **profondément** choqué...; (4A)...une **extrême** gravité...; (9A)
C'est **inacceptable**.; (23B)...de façon **extrêmement approfondie**.;
(30B)...des choses **formidables**...; (20C)...la liberté individuelle est
gravement atteinte; (38D) je comprends **parfaitement**; (16E)...il faut
impérativement maîtriser le flux migratoire.; (16F)...ce qui se passe dans
ces quartiers est **extraordinaire**.

Metafora

(3A) *Grenoble vient de connaître **une flambée de violence** sans précédent...*

(4A)...*je n'y irai pas **par quatre chemins**...*

(44F) ***La guerre** que j'ai décidé d'engager contre les trafiquants, contre les voyous, cette guerre-là vaut pour plusieurs années.*

Zde mluvčí připodobňuje své tažení proti kriminalitě k válce.

Synekdocha

(4B) *les quartiers de Grenoble*

Mayaffre (2012) si všímá, že Sarkozy ve svých projevech používá slovo *quartier* pro obecné vyjádření míst kriminality. Tak tomu je i v této ukázce. Proto můžeme říci, že jde o synekdochu, která částí vyjadřuje celek.

Personifikace

(20C) *Moi je pense que la liberté individuelle est gravement atteinte lorsque que les voyous font **régner la terreur** devant des immeubles d'habitation.*

Elipsa

(21E)...*des étrangers en régulière...*

Z jazykového okolí této věty již víme, že autor míní *en situation régulière* (tj. legálně žijící na francouzském území).

Dysfemismus

Použití negativně citově zabarvených výrazů. V případě projevu Nicolase Sarkozyho se nejedná přímo o neslušná slova, ale v mnoha případech volí vyjádření, pro která existuje i více neutrální varianta. Funkcí dysfemismu je v případě tohoto projevu šokovat a mluvčí jimi dává najevo, že se nebojí mluvit o nepříjemných tématech:

(1B, 4C) *les truands*

(44F) *les voyous*

(19F) *pagaille*

(24F) *des ghettos*

Paralepse

(18E) *Je ne reprendrai pas la célèbre phrase de Michel Rocard dans laquelle je me retrouve: „La France ne peut accueillir toute la misère du monde“.*

(24-25D) *Je n'ai pas la vérité. Mais convenons que l'ordonnance de 1945 n'est plus adaptée aux mineurs aujourd'hui.*

3.3.6.2. Přímá řeč

Přímou řečí mluvčí reprodukuje původně mluvící osobu. V psané normě označují reprodukovanou výpověď třetí osoby dvojtečka a uvozovky a v tomto textu též pouze dvojtečka:

(38E) *J'ai vu que tel ou tel responsable politique disait: „mais pourquoi vous vous occupez de cela [camps illégaux des Roms], le problème ne se pose pas“.*

(32F) *Alors évidemment à moi on me dit: „des policiers supplémentaires!“*

(28B) *Je viens, on me dit: il ne faut pas stigmatiser.*

Prostřednictvím přímé řeči evokuje hypotetickou situaci, která by z jeho prohlášení vyplynula:

(3C) *Mais réfléchissez, si j'étais venu ici pour vous dire: on a tiré à balle réelle sur des policiers, j'organise un colloque, qui m'aurait pris au sérieux.*

V případě podtržené části se jedná o reprodukci vlastní přímé řeči mluvčího, která je signalizovaná dvojtečkou (podobně jako v případě předcházejícím). Jde o ukázkou mluveného kódu.

3.3.6.3. Opakování a výčet

Výčet:

(10A) *Je veux les assurer **de notre soutien, de ma confiance, de ma reconnaissance** et leur dire que nous n'aurons aucune complaisance, aucune faiblesse vis-à-vis des délinquants et des criminels qui...*

(16A)...*j'appelle chacun à ne pas confondre **les délinquants, les victimes et les forces de l'ordre.***

(18B) *Et je n'ai pas à choisir avec le Ministre de l'intérieur les préfets uniquement en fonction de leur rang de sortie dans une grande école de la République mais en fonction **de leur expérience, de leur connaissance, de leur capacité humaine et de leur envie de travailler.***

(31B)...*à Crolles...qui a tellement **de chercheurs, d'étudiants, de personnes de qualité.***

(24C)...*les délinquants ignorent les frontières administratives **de nos communes, de nos départements et même de nos régions.***

(51D) *Nous devons nous poser les questions **sans tabou, sans excès** c'est vrai, **sans stigmatisation, sans amalgame** c'est vrai.*

(54D) *Il s'agit d'être à la hauteur des responsabilités que nous ont confiées les Français, qu'elles soient **locales, départementales, régionales ou nationales**.*

Opakování

Opakování stejných slovních spojení za sebou má zdůrazňující funkci a vyjadřuje též citové zaujetí řečníka:

(24B) *...et nous allons nous intéresser au patrimoine des délinquants à Grenoble comme dans l'Isère de façon **extrêmement approfondie, extrêmement approfondie**.*

(27B) *Si devant des évènements de cette gravité, je n'étais pas venu, on m'aurait à **juste titre, à juste titre**, reproché de ne pas avoir pris la mesure de la gravité du problème.*

(9D) *Les policiers nous regardent, les gendarmes **nous regardent**, la population **nous regarde**.*

(36-38F) *La société ne peut pas **fonctionner comme ça**. Vos propres familles **ne fonctionnent pas comme ça**. Dans notre vie professionnelle ou personnelle, on **ne fonctionne pas comme ça**.*

Opakování určitého výrazu pro připomenutí autority:

(15A) ***En tant que chef de l'Etat**, je veux dire que les policiers n'ont fait que leur devoir.*

(37E) *Mais **en tant que chef de l'Etat**, puis-je accepter qu'il y ait 539 campements illégaux en 2010 en France?*

(3D) *Et là je veux que les choses soient claires **en tant que chef de l'État**, mon devoir est de travailler avec tout le monde.*

3.3.6.4. Metatextové prvky

(7A) *Et **je le dis** aux Français, nous les retrouverons tous.*

(15A) *..., **je veux dire que** les policiers n'ont fait que leur devoir.*

3.3.6.5. Řečnické otázky

Řečnické otázky zahrnují mluvčího i autority působící v trestním řízení:

(16D) *Est-ce que l'on va continuer à les amener de tribunaux à tribunaux?*

(25D) Ou est-ce que l'on doit considérer que ce texte, qui a plus de 60 ans, ne peut pas être touché, ne peut pas évoluer.

(37D) Est-ce que cette famille peut continuer à aller au bureau de la Caisse d'Allocations Familiales pour percevoir les allocation, comme s'il ne s'était rien passé?

Řečnické otázky, na které sám mluvčí odpovídá:

(10B) Qui peut bien avoir intérêt à ce qu'on tolère, qu'on tire à l'arme automatique contre des fonctionnaires de police, personne.

(29-30F) Pourquoi? Parce qu'on ferme les yeux.

Řečnickou otázkou aktualizuje kontakt s posluchači:

(2-3C) Pourquoi pas? Mais réfléchissez, ...

Řečnickou otázku ponechává bez explicitní odpovědi:

(7C) Mais qui peut penser que ce sont quelques îlotiers supplémentaires qui permettront d'éradiquer les caïds, les trafiquants et les trafics.

Další ukázky viz. 15D, 32D, 3E, 37E, 12F

Řečnická otázka, kterou si mluvčí pokládá ústy neurčitého tazatele:

(62-63D) On me dit „vous allez faire un fichier“? Oui. Mais si on ne fait pas le fichier, les jeunes qui sortent de l'école à 16 ans et qui disparaissent jusqu'à 18 ans, vous croyez que ça leur fait du bien de rester comme ça pendant 2 ans?

3.3.7. Výběr jazykových prostředků

Výběr jazykových prostředků odráží nejenom komunikativní záměr a komunikativní strategii, ale především celou komunikační situaci.

3.3.7.1. Morfo-syntaktické jazykové prostředky

A) Ukazatelé subjektivity mluvčího

1. Osobní zájmena 1. a 2. osoby – odkazování k mluvčímu/adresátovi

Sarkozyho podmětné *JE* se vztahuje k činnostem a stavům vztahujícím se k okamžiku promluvy slovesným vyjádřením v přítomném čase (slovesný prézens), v minulosti (*passé composé*), v budoucím čase (*futur simple*, *futur proche*).

- V kombinaci se slovesem v přítomném čase potvrzuje své místo v aktuálním okamžiku vyprávění:

(14D) Je parle des multirécidivistes.

(21-22E) Je ne parle pas des étrangers en régulière qui ont naturellement le droit à des prestations....! Je parle des étrangers en situation irrégulière.

(17D) Je prends mes responsabilités

a) V kombinaci se slovesem *appeler* a *demander* v přítomném čase vyjadřuje mluvčí vlastní výzvu či požadavek v aktuálním okamžiku vyprávění. Tyto výzvy a žádosti jsou často adresovány konkrétnímu publiku (nikoli všem), a proto jsou ve 3. osobě.

(14B) Cet homme a toute ma confiance et comme à Christian Lambert, je lui demande de restaurer l'autorité de l'Etat.

(22C) Des procédures sont en cours, et je demande à votre préfet d'être particulièrement attentif...pour l'utilisation de cette nouvelle loi.

(26E) Je demande à Eric le Douaron, qui connaît bien le sujet en tant qu'ancien directeur de la PAF, de faire preuve d'une fermeté absolue dans la lutte contre l'immigration illégale.

(16A) ...j'appelle chacun à ne pas confondre les délinquants, les victimes et les forces de l'ordre.

(21F) J'appelle à ce que nous repensions nos procédures.

b) V kombinaci se slovesem *souhaiter* v přítomném čase vyjadřuje mluvčí přání v aktuálním okamžiku vyprávění.

(10C) Je souhaite d'ailleurs qu'au-delà des divergences entre nous, nous nous rassemblions...

(15C) Je souhaite d'ailleurs qu'on tente dans ce département une expérience en dotant un certain nombre de véhicules de police et de gendarmerie de nuit, de caméras embarquées.

(13D) Je souhaite notamment que les magistrats puissent condamner automatiquement les multirécidivistes au port du bracelet électronique pendant quelques années après l'exécution de leur peine.

Další ukázky viz. 21D, 23D,30D,44D, 44E, 47E

Přání může být posíláno slovesem *vouloir* v přítomném čase jako v ukázce 3D:

(3D) Et là je veux que les choses soient claires en tant que chef de l'État, mon devoir est de travailler avec tout le monde.

Nebo může být přání mluvčího v příkladu s *vouloir* užitím kondicionálu v intenzivním vyjádření přání adresovaného publiku:

(26B) Mais je voudrais que vous me compreniez.

c) V kombinaci se slovesem *comprendre* v přítomném čase vyjadřující souznění se spoluobčany v aktuálním okamžiku vypovídání.

(38D) Je comprends parfaitement que telle ou telle mère de famille, notamment dans les familles monoparentales, soit dépassée.

d) V kombinaci se slovesem *annoncer* v přítomném čase vyjadřuje mluvčí rozhodnutí v aktuálním okamžiku vypovídání.

(23B) Par ailleurs, je vous annonce que notre volonté de déloger les trafiquants de leurs repaires, va nous amener à créer à Grenoble et dans l'Isère un GIR départemental...

(1D) Par ailleurs, je vous annonce que dès le 7 septembre prochain, les peines planchers qui fonctionnent bien mais qui ne s'appliquent aux multirécidivistes...seront désormais étendues à toutes les formes de violences aggravées...

- V kombinaci se slovesy v budoucím čase (futur simple) podmětne JE vyjadřuje Sarkozyho budoucí činy vzhledem k aktuálnímu momentu vypovídání:

(7-8D) Sur une peine incompressible de 30 ans, je demanderai au Parlement d'en débattre. Et je demanderai à chacun de faire abstraction de ses appartenances partisanses...

(19C) Je laisserai ceux qui le veulent crier à l'atteinte aux libertés individuelles.

Futur proche

(23C) Nous allons aussi développer les „polices d'agglomération“.

- V kombinaci se slovesy v minulém čase (passé composé) se podmětově JE obvykle vztahuje:

a) k činům v minulosti vztahující se bezprostředně k momentu vypovídání:

(23D) J'ai demandé à Michèle Alliot-Marie de préparer une réforme profonde du droit pénal applicable aux mineurs...

(28E) *Et c'est dans cet esprit d'ailleurs que j'ai demandé au ministre de l'Intérieur de mettre un terme aux implantations sauvages de campements de Roms.*

(33E) *J'ai fait le point avec le ministre.*

(28E) *J'ai fixé au ministre un objectif...*

(44F) *La guerre que j'ai décidé d'engager contre les trafiquants, contre les voyous, cette guerre là vaut pour plusieurs années.*

b) k momentům před převzetím prezidentské funkce, a které vypovídají o Sarkozyho nynějších postojích

(7E) *Je ne me suis jamais laissé intimider par la pensée unique.*

(38E) *J'ai vu que tel ou tel responsable politique disait: „mais pourquoi vous vous occupez de cela, le problème ne se pose pas.“*

(31B) *Et j'ai été suffisamment à Creolles, le Président Vallini le sait bien, pour dire combien je me félicite de l'imagination de la population de ce département et de cette ville...*

Podmětné MOI zdůrazňující osobu mluvčího

Zde se jedná o prostředek mluveného kódu.

(20C) *Moi je pense que la liberté individuelle est gravement atteinte lorsque que les voyous font régner la terreur devant des immeubles d'habitation.*

(14E) *Moi ce n'est pas de faire le constat qui me fait peur, c'est la réalité.*

Zájmena předmětná 1. osoby odkazující k mluvčímu

(26-28B) *Mais je voudrais que vous **me** compreniez. Si devant des évènements de cette gravité, je n'étais pas venu, on **m'**aurait à juste titre, à juste titre, reproché de ne pas avoir pris la mesure de la gravité du problème. Je viens, on **me** dit: il ne faut pas stigmatiser.*

(1-3C) *J'ajoute que l'on **m'**a proposé, je l'ai vu, un „Grenelle de la sécurité“ „des états généraux de la sécurité“...si j'étais venu ici pour vous dire: on a tiré à balle réelle sur des policiers, j'organise un colloque, qui **m'**aurait pris au sérieux.*

(32F) *Alors évidemment **à moi** on **me** dit: „des policiers supplémentaires!“*

Zájmena 2. osoby plurálu vous odkazující od mluvčího k adresátovi

Podmětným *vous* se mluvčí obrací na své bezprostřední publikum v sále. Komunikativním záměrem mluvčího je přesvědčit politické funkcionáře a státní úředníky, aby přijali jeho argumentaci a souhlasili s celou řadou opatření, která Nicolas Sarkozy prezentuje. Jeho komunikativní strategií je proto přímé oslovení, jehož účinkem může být sugesce žádoucího názoru svým posluchačům. Komunikativním záměrem je také udržení interakce mezi mluvčím a publikem:

(9-11E) Tous ici vous pourriez en porter témoignage. Tous. Tous vous avez des exemples.

(45D) Vous savez!

(11A) ...je ne peux naturellement pas en dire plus mais vous verrez que les résultats ne vont pas tarder.

(19B) Et je le dis aux élus, qui ont déjà eu un contact avec Éric Le Douaron, vous vous félicitez d'avoir un préfet de cette qualité.

(33B) Je vous le dis pas un seul policier ne s'en ira.

Další ukázky viz. 26B, 45D, 63D, 27F

Zájmena 1. osoby plurálu *nous*

Zájmeno v první osobě plurálu zde mluvčí používá trojím způsobem.

a) Podmětné *Nous* ve smyslu všichni Francouzi:

(1E) Enfin, il faut le reconnaître, je me dois de le dire, nous subissons les conséquences de 50 années d'immigration insuffisamment régulée qui ont abouti à un échec de l'intégration.

(2E) Nous sommes si fiers de notre système d'intégration.; (1F,5F)

b) Podmětné *Nous* ve smyslu vláda Nicolase Sarkozyho:

(31E) Nous avons fait depuis la loi Besson de grands progrès pour les aires mises à leur disposition.

(41E) Nous allons procéder d'ici fin septembre au démantèlement de l'ensemble des camps qui font l'objet d'une décision de justice.; (47E, 14F, 43F, 7A, 10A, 6B, 7B, 11B, 24B, 17D, 61D, 20E,)

c) Podmětné *Nous* ve smyslu všichni fyzicky přítomní posluchači, převážně tedy volení zástupci lidu s rozhodovací pravomocí:

(15E) Nous n'avons pas le droit à la complaisance en la matière.

Další ukázky viz. 7F, 24F, 8C, 10C, 17C, 23D, 42D, 43D

Zájmena předmětná 1. osoby plurálu

(9D) *Les policiers **nous** regardent, les gendarmes **nous** regardent, la population **nous** regarde.*

Zde nous zahrnuje všechny fyzicky přítomné posluchače, převážně tedy volené zástupce lidu s rozhodovací prací.

2. Zájmena 3. osoby jednotného a množného čísla a substantiva – nepřímé odkazování k adresátovi

- Zájmena a posesivní determinanty

Mluvčí se k adresátům obrací i nepřímo prostřednictvím osobních zájmen 3. osoby množného čísla a přivlastňovacích zájmen 3. osoby množného čísla:

(8-10A) *Des policiers de la BAC de Grenoble ont fait l'objet de menaces de mort. C'est inacceptable. Je veux **les** assurer de notre soutien...et **leur** dire que nous n'aurons aucune complaisance...vis-à-vis des délinquants...*

(14B) *Cet homme a toute ma confiance et comme à Christian Lambert, je **lui** demande de restaurer l'autorité de l'État, sans faiblesse, partout où elle sera mise en cause.*

(61D) *Chacun d'entre **eux**, nous **leur** proposerons une formation ou un travail jusqu'à **leur** majorité, parce qu'on ne peut plus laisser des décrocheurs sortir de nos systèmes comme cela.*

(43F) *...nous sommes décidés à travailler avec **tous ceux qui** de bonne foi et de bonne volonté veulent travailler avec nous pour résoudre ce problème.*

18B, 63D, 8E, 27E, 31E, 19F

- Substantiva

V následující ukázce se mluvčí obrací k adresátům prostřednictvím substantiva:

(7A) *Et je le dis **aux Français**, nous les retrouverons tous.*

(19B) *Et je le dis **aux élus**, qui ont déjà eu un contact avec Éric Le Douaron, vous vous félicitez d'avoir un préfet de cette qualité.*

(12D) *Je vous demanderai également, je le dis **aux parlementaires**, de débattre du champ d'application du bracelet électronique.*

(22C) *Des procédures sont en cours, et je demande à votre préfet d'être particulièrement attentif avec Madame le Procureur Général et Monsieur le Procureur de la République, que je remercie de leur présence, pour l'utilisation de cette nouvelle loi.*

V těchto příkladech jsme zaznamenali pokaždé také přítomnost alokutivního spojení: *je dis* nebo *je demande*

3. Oslovení – přímé odkazování k adresátovi

(23E) *Mesdames et Messieurs, mes chers compatriotes.*

(22D) *Au fond, la principale cause de la violence, Mesdames et Messieurs, c'est la permissivité et c'est la démission.*

(14B) *Éric Le Douaron: aucune cité, aucune rue, aucune cage d'escalier, aucune barre d'immeubles ne doit échapper dans ce département et dans cette ville à l'ordre républicain.*

Zde zvláště oslovuje jednoho z posluchačů, nového prefekta. Za oslovením nového prefekta mluvčí použil dvojtečku jako předěl mezi oslovením a naléhavou výzvou vyjádřenou slovesem *devoir* a zejména výčtem s opakováním *aucune*.

Neutralizace osoby (subjektivity mluvčího) zájmenem ON

Vedle zájmenných ukazatelů subjektivity mluvčího je však v celém projevu pozoruhodné využití zájmena *ON*, jež autor využívá v různých funkcích:

a) *On* zahrnující vládu Nicolase Sarkozyho

(15C) *Je souhaite d'ailleurs qu'on tente dans ce département une expérience...*

(44D) *Je souhaite avec les élus du département en en discutant que l'on puisse en ouvrir un à Grenoble ou dans l'Isère dans les meilleurs délais.*

Další ukázky viz. 61D,33F

b) *On* všeobecně zahrnující vládu, občany i fyzicky přítomné posluchače

(1A) *...quand on discute c'est normal, on accumule beaucoup de retard.*

(10B) *Qui peut bien avoir intérêt qu'on tolère, qu'on tire à l'arme automatique contre des fonctionnaires de police, personne.*

(11C) *On en a besoin.*

Další ukázky viz. 25D,45D,48D,24F,38F,42F

d) *On* odkazující k těm druhým (rozuměno Sarkozyho oponentům)

(27-28B) *Si devant des évènements de cette gravité, je n'étais pas venu, on m'aurait à juste titre, à juste titre, reproché Je viens, on me dit: il ne faut pas stigmatiser.*

(62D) *On me dit „vous allez faire un fichier“?*

Další ukázky viz. 12E, 13E, 12F, 20F, 30-32F

e) *On ve funkci blíže neurčeného původce děje*

(19A) *Si on ne veut pas d'ennui avec la police, on ne tire pas à l'arme de guerre sur la police dans un pays qui est un Etat de droit comme la France.*

(20D) *Quand on tire sur un agent chargé des forces de l'ordre on n'est plus digne d'être français.*

4. Posesivní determinanty 1. a 2. osoby

- Posesivní determinanty 1. osoby jednotného čísla odkazující k mluvčímu

(1A) *...mon grand retard...*

(10A) *Je veux les assurer de notre soutien, de **ma** confiance, de **ma** reconnaissance...*

(21B) *...il est de **mon** devoir de trouver la meilleure personne à la meilleure place.*

(3D) *...en tant que chef de l'Etat, **mon** devoir est de travailler avec tout le monde.*

(23E) *Mesdames et Messieurs, **mes** chers compatriotes.*

- Posesivní determinanty 1. a 2. osoby množného čísla

Střídání determinantů *notre – votre*, popřípadě ještě v kombinaci s osobními zájmeny 1. a 2. osoby zvýrazňuje interaktivitu a kontakt mluvčího s fyzicky přítomnými posluchači.

a) *Notre* zahrnující mluvčího, fyzicky přítomné posluchače i ostatní občany Francie:

(24C) *...et vous le savez bien, les délinquants ignorent les frontières administratives de **nos** communes, de **nos** départements et même de **nos** régions.*

(28D) *La délinquance actuelle ne provient pas d'un mal être comme je l'entends dire souvent: elle résulte d'un mépris pour les valeurs fondamentales de **notre** société.; (2E, 57D)*

(47F) *Je vous remercie de **votre** attention.*

b) *Notre / votre* zahrnující mluvčího a fyzicky přítomné posluchače – zvolené zástupce lidu s rozhodovací pravomocí.

(36D) *Nos compatriotes attendent que nous assumions **nos** responsabilités.;*
(3A,15F,21F,40F)

(22C) *Je demande à **votre** préfet d'être particulièrement attentif avec Madame le Procureur Général et....pour l'utilisation de cette nouvelle loi.*

(37-39F) *Vos propres familles ne fonctionnent pas comme ça. Dans **notre** vie professionnelle ou personnelle, on ne fonctionne pas comme ça...leur gravité imposent de **notre** part une réponse ferme...*

c) *Notre* odkazující k Sarkozyho vládě a jejím snahám:

(23B) *Je vous annonce que **notre** volonté de déloger les trafiquants de leurs repaires, va nous amener à créer à Grenoble et dans l'Isère un GIR...*

d) *Votre* odkazující k jednomu konkrétnímu adresátovi:

(15B) (Éric Le Douaron) *C'est **votre** devoir.*

5. Základní slovesné časy vytvářející rámec vzhledem k aktuálnímu momentu vyprávění

- Prézens aktuální vztahující se k momentu vyprávění

(8-9B) *Tel est le cas de cette ville et de ce département, il n'y a aucune volonté de stigmatisation. Tous les élus sont concernés, ce n'est pas une affaire d'opposition, de majorité, de gauche ou de droite, c'est une affaire d'intérêt général.*

(14B) *Cet homme a toute ma confiance et comme à Christian Lambert, je lui demande de restaurer l'autorité de l'État, ...*

(28D) *La délinquance actuelle ne provient pas d'un mal être comme je l'entends dire trop souvent: elle résulte d'un mépris pour les valeurs fondamentales de notre société.*

(19F) *Et tout ceci peut être mis par terre parce qu'une minorité met la pagaille sous le regard des médias qui font leur travail, attachés qu'ils sont au spectaculaire.*

(40F) *Grenoble ne mérite pas l'image qui en a été donnée la semaine dernière.*

- Aktuálně probíhající děj vyjadřuje konstrukce être en train de + infinitiv:

(4C) *... ce sont des valeurs qui sont en train de disparaître.*

- Minulý čas (Passé composé)

a) Passé composé odkazující k vyprávění násilných událostí, které se v Grenoblu odehrály před příjezdem Nicolase Sarkozyho:

(5A) *Les forces de l'ordre ont été prises à partie par des assaillants qui se sont permis de leur tirer dessus à balles réelles avec l'intention de tuer.*

(8A) *Des policiers de la BAC de Grenoble ont fait l'objet de menaces de mort.*

(12-17A) *L'homme qui **est tombé** sous le tir d'un policier venait de commettre un braquage. Non content d'avoir commis un braquage, il **a ouvert** le feu avec une arme automatique, une arme de guerre, contre les policiers. Ceux-ci **ont riposté** en état de légitime défense. En tant que chef de l'État, je veux dire que les policiers **n'ont fait** que leur devoir. Les policiers **ont fait** leur devoir et j'appelle chacun à ne pas confondre les délinquants, les victimes et les forces de l'ordre. Les policiers **ont bien agi**, il n'y a rien à leur reprocher.*

b) Odkazující k činnostem Sarkozyho vlády:

(6-7B) *C'est donc une guerre que nous **avons décidé** d'engager contre les trafiquants et les délinquants. Comme nous **l'avons fait** en Seine-Saint-Denis, nous **avons décidé** de nous occuper particulièrement de certains territoires qui ont besoin d'une action ciblée pour que les conditions de l'ordre républicain y soient rétablies.*

(11B) *Avec le Ministre de l'intérieur, nous **avons donc décidé** la nomination d'un nouveau préfet, Eric le Douaron.*

c) Odkazující k minulým činnostem mlučícího, souvisejícím s obdobím, kdy byl ve funkci ministra vnitra:

(26-27C) *Le nombre des crimes et délits **a diminué** de 17,54%. Parallèlement, le „taux d'élucidation“, qui reflète l'efficacité des forces de l'ordre, **a augmenté** d'un tiers.*

(32E) *Lorsque je **suis devenu** ministre de l'Intérieur en 2002, moins de 20% des aires de stationnement étaient prévues.*

- Blízkou minulost vyjadřuje konstrukce *il vient de + infinitiv*:

(3A) *Grenoble vient de connaître une flambée de violence sans précédent...*

- Budoucí čas

a) Budoucí čas odkazuje k akcím, které budou následovat jako přímý důsledek násilných událostí, které se v Grenoblu odehrály před příjezdem Nicolase Sarkozyho:

(6A) *Ce sont des tentatives de meurtre, tous les moyens **seront mis** en oeuvre pour que les auteurs soient retrouvés et châtiés.*

(7A) *...nous les **retrouverons** tous.*

(11A) *...tous **seront** retrouvés et déférés devant la justice, je ne peux naturellement pas en dire plus mais vous **verrez** que les résultats ne vont pas tarder.*

(4B) *Nous ne **laisserons** pas des caïds s'installer dans les quartiers de Grenoble, devenus à la fois leurs proies et leurs repaires.*

b) Budoucí čas odkazuje k slibům, kterými se Nicolas Sarkozy zavazuje pro zajištění větší bezpečnosti. Tyto akce lze považovat za nepřímé důsledky násilných událostí z Grenoblu.

Futur simple

(18C) *60 000 caméras seront installées d'ici 2012.*

(1-2D) *Par ailleurs, je vous annonce que dès le 7 septembre prochain, les peines planchers.... **seront désormais étendues** à toutes les formes de violences aggravées... L'instauration d'une peine de prison incompressible de 30 ans pour les assassins de policiers ou de gendarmes **sera également discutée** au Parlement dès la rentrée.*

(12D) *Je vous **demandrai** également, je le dis aux parlementaires, de débattre du champs d'application du bracelet électronique.*

(31D) *Les parents manifestement négligents **pourront** voir leur responsabilité engagée sur le plan pénal.*

(41D) *Et quand la famille **réagira**, les allocations familiales qui ne lui auront pas été versées lui **seront reversées** quand l'enfant **ira** de nouveau à l'école.*

(Zde se jedná o opatření, kterým by rodičům, jejichž děti zanedbávají školní docházku, zanikl nárok na sociální dávky do té doby, než děti začnou do školy opět docházet.)

(61D) *Chacun d'entre eux [des jeunes qui sortent de l'école à 16 ans qui n'ont aucune qualification], nous leur **proposerons** une formation ou un travail jusqu'à leur majorité...*

(43E) *Dans les trois mois, la moitié de ces implantations sauvages **auront disparu** du territoire français.*

Futur proche jako alternace futur simple

(23B) *Par ailleurs, je vous annonce que notre volonté de déloger les trafiquants de leurs repaires, **va nous amener** à créer à Grenoble et dans l'Isère un GIR départemental qui pourra porter...*

(23C) *Nous **allons** aussi **développer** les „policiers d'agglomération.*

(20E) *Nous **allons** donc **évaluer** les droits et les prestations auxquelles ont aujourd'hui accès les étrangers en situation irrégulière.*

Futur proche s distinktivní funkcí pro vyjádření blízké budoucnosti

(43D) *Nous **allons** donc **ouvrir** à la rentrée prochaine une vingtaine d'établissement que j'appelle de réinsertion scolaire, qui **disposeront** d'un encadrement renforcé et adapté.*

Mluvčí zde slovesem ve futur proche vyjadřuje, že v blízké době dojde k otevření zařízení pro reintegraci do školní docházky. Konkrétně na začátku nového školního roku. Slovesem ve futur simple pak vyjadřuje charakteristiku těchto zařízení. Tímto funkčním užitím futur proche a futur simple vyjadřuje časovou posloupnost dějů v budoucnosti.

(41E) *Nous **allons procéder** d'ici fin septembre au démantèlement de l'ensemble des camps qui font l'objet d'une décision de justice.*

Mluvčí zde slovesem ve futur proche vyjadřuje blízkou budoucnost děje. Blízká budoucnost je zdůrazněná příslovečným určením času *d'ici fin septembre*.

(11A) *Une enquête est engagée pour trouver ceux qui sont à l'origine de ces menaces, tous **seront retrouvés** et **déférés** devant la justice, je ne peux naturellement pas dire plus mais vous **verrez** que les résultats **ne vont pas tarder**.*

Mluvčí zde užitím obou slovesných časů budoucích určuje posloupnost dějů. Sloveso *ne pas tarder* ve futur proche označuje, že jako první přijdou výsledky práce vyšetřovatelů. Sloveso *voir* ve futur simple označuje, že teprve poté publikum tyto výsledky uvidí.

6. Příslovce odkazující k času a místu vypovídání

(4A) *Les actes qui ont été commis **ici**, je n'irai pas par quatre chemins, je les qualifierai d'une extrême gravité...*

Příslovcem *ici* mluvčí odkazuje k místu spáchání násilností, tedy ke Grenoblu.
(7B) *Comme nous l'avons fait en Seine-Saint-Denis, nous avons décidé de nous occuper particulièrement de certains territoires qui ont besoin d'une action ciblée pour que les conditions de l'ordre républicain y soient rétablies.*

Příslovcem *y* mluvčí odkazuje do situace, tedy k určitým problematickým územím.

(3C) *Mais réfléchissez, si j'étais venu **ici** pour vous dire: on a tiré à balle réelle sur des policiers, j'organise une colloque, qui m'aurait pris au sérieux.*

Příslovce *ici* odkazuje k místu vypovídání, tedy k sídlu prefektury v Grenoblu.
(18C) *60 000 caméras seront installées d'**ici** 2012.*

Příslovce *ici* odkazuje k momentu vypovídání.

(3D) *Et **là** je veux que les choses soient claires en tant que chef de l'État, mon devoir est de travailler avec tout le monde.*

Příslovce *là* odkazuje do předchozího kontextu:

(2D) *L'instauration d'une peine de prison incompressible de 30 ans pour les assassins de policiers ou de gendarmes sera également iscutée au Parlement dès la rentrée.*

Příslovce *là* v následující větě odkazuje k faktu, že návrh na zvýšení trestní sazby bude diskutován v Parlamentu, kde jako hlava země nebude obracet pouze na své příznivce, ale o zákonu bude jednat se všemi reprezentacemi politického spektra.

(9E) *Tous **ici** vous pourriez en porter témoignage.*

Příslovce *ici* odkazuje k místu vypovídání, tedy posluchačům přítomným na prefektuře v Grenoblu. Příslovce *là* odkazuje do situace vypovídání.

(34E) ***Aujourd'hui** plus de 60 % des aires de stationnement légales sont prévues.*

Příslovce *aujourd'hui* odkazuje k momentu vypovídání.

(41E) *Nous allons procéder d'**ici** fin septembre au démantèlement de l'ensemble des camps qui font l'objet d'une décision de justice.*

Příslovce *ici* odkazuje k momentu vypovídání.

(9F) ***Aujourd'hui**, tous les quartiers les demandent.*

Příslovce *aujourd'hui* odkazuje k momentu vypovídání.

7. Slovesná modalita jako ukazatel subjektivity mluvčího

- Imperativ

- a) 1. osoba plurálu.

Má vybědnout ke společnému zamyšlení nad tvrzením obsaženým v dané výpovědi:

(25D) *Mais **convenons** que l'ordonnance de 1945 n'est plus adaptée aux mineurs d'aujourd'hui.*

(23F) *Et puis par ailleurs, **réfléchissons** à la diversité sociale aussi.*

- b) 2. osoba plurálu.

I zde je cílem vzbudit zájem posluchačů, ale tentokrát rozkazovací způsob směřuje pouze k adresátům, nezahrnuje autora.

(2-3C) *Pourquoi pas? Mais **réfléchissez**,...*

(15D) *Je faisais le point avec le ministre de l'Intérieur: **imaginez** que nous avons 19 000 délinquants en France qui sont plus de 50 fois mis en cause dans nos fichiers.*

Obě formy imperativu především upevňují interakci mezi mluvčím a publikem.

- Konjunktiv

Konjunktiv se ve třetím projevu Nicolase Sarkozyho objevuje nejčastěji jako slovesný způsob po výrazech přání *je souhaite que*, vůle *je veux que*, nutnosti *il faut que*. Kromě budoucího času indikativu tak mluvčí k prezentaci nových vládních opatření a slibů používá i konjunktiv.

Užití konjunktivu vyžaduje také přítomnost spojek *pour que*, *sans que* a dalších:

(10C) ***Je souhaite d'ailleurs qu'au-delà des divergences entre nous, nous nous rassemblions, la vidéosurveillance, la vidéo-protection.**; (15C, 13D, 21D, 23D, 30D, 44D, 44E, 47E)*

(6A) *...tous les moyens seront mis en oeuvre **pour que** les auteurs soient retrouvés et châtiés.*

(26B) *Mais **je voudrais que** vous me compreniez.; (3D, 46E)*

(65D) *Il ne peut pas y avoir un seul de ces décrocheurs **sans qu'il** y ait une réponse adaptée.*

(37E) *Mais en tant que chef de l'Etat, **puis-je** accepter qu'il y ait 539 campements illégaux en 2010 en France? Qui peut l'accepter?*

Zde vynucuje užití konjunktivu inverze.

(7F) *Il faut d'ailleurs que nous posions ensemble...le problème d'attribution à certains quartiers.*

(3D) *Et là je veux que les choses soient claires...*

- Modální slovesa

Sloveso *vouloir* vyjadřující vůli mluvčího.

(10A) *Je veux les assurer de notre soutien, de ma confiance, de ma reconnaissance et ...*

(15A) *Je veux dire que les policiers n'ont fait que leur devoir.*

Sloveso *pouvoir* vyjadřující nemožnost stejných výhod pro ty, kteří nedodrží pravidla.

(37D) *Est-ce que cette famille peut continuer à aller au bureau de la Caisse d'Allocations Familiales pour percevoir les allocations, comme s'il ne s'était rien passé?*

(24E) *Une situation irrégulière ne peut conférer plus de droits qu'une situation régulière et légale!*

Sloveso *devoir* vyjadřující nutnost změn v udělování francouzské národnosti.

(18D) *La nationalité française doit pouvoir être retirée à toute personne d'origine étrangère qui aurait volontairement porté atteinte à la vie d'un fonctionnaire de police ou d'un militaire de la gendarmerie ou de toute autre personne dépositaire de l'autorité publique.*

(26D) *Ou est-ce que l'on doit considérer que ce texte, qui a plus de 60 ans, ne peut pas être touché, ne peut pas évoluer.*

(50D) *Nous devons nous poser les questions sans tabou, sans excès c'est vrai...*

Syntaktická modalita viz. větná stavba na straně 109.

B) Prostředky sloužící zpřehlednění obsahu a snazší orientaci v mluveném projevu

1. Demonstrativní determinant

- S funkcí endoforickou – převážně anaforickou:

(6A) *Ce sont des tentatives de meurtre.*

(11A) Une enquête est engagée pour trouver ceux qui sont à l'origine de ces menaces.

(4B) Nous ne laisserons pas **des caïds** s'installer dans les quartiers de Grenoble, devenus à la fois leurs proies et leurs repaires.

(5B) Parce que **ces** deux individus, une fois le braquage commis, sont revenus à dessein dans ce quartier, espérant bénéficier de l'impunité du quartier.

(13B) Éric Le Douaron a une longue expérience, il a exercé les plus hautes responsabilités dans le domaine de la sécurité.

(14B) Cet homme a toute ma confiance...

(21B) Simplement face à certaines situations, il est de mon devoir de trouver la meilleur personne à la meilleur place.

(22B) Éric Le Douaron, comme Christian Lambert, sera cette personne.

Další ukázky viz. 22C odkazující k 21C, 8D odkazující k 7D, 45D odkazující k 42D, 65D

odkazující k 63D

- Demonstrativní determinant odkazující do místa vyprávění s funkcí exoforickou:

(8B) Tel est le cas de cette ville et de ce département, il n'y a aucune volonté de stigmatisation.

(14B) Éric Le Douaron: aucune cité, aucune rue, aucune cage d'escalier, aucune barre d'immeubles ne doit échapper dans ce département et dans cette ville à l'ordre républicain.

(15C) Je souhaite d'ailleurs qu'on tente dans ce département une expérience en dotant un certain nombre de véhicules de police et de gendarmerie de nuit, de caméras embarquées.

Demonstrativní determinant *cette* odkazuje k městu Grenoble, demonstrativní determinant *ce* odkazuje k départementu Isère.

2. Ukazovací zájmena cela, ceci, ce

Ukazovací zájmena s funkcí endoforickou - převážně anaforickou.

- Důrazová forma *cela* typická pro mluvený projev:

(19B) ...vous vous félicitez d'avoir un préfet de *cette* qualité. (20B) **Cela** ne veut pas dire qu'il convient de condamner l'action de son prédécesseur qui est un homme de qualité.

Ukazovací zájmeno *cela* odkazuje k obsahu ukázky 19B.

(60D) *...beaucoup de jeunes qui sortent de l'école à 16 ans n'ont aucune qualification.*

(61D) *Chacun d'entre eux, nous leur proposerons une formation ou un travail jusqu'à leur majorité, parce qu'on ne peut plus laisser les décrocheurs sortir de nos systèmes comme **cela**.*

Ukazovací zájmeno *cela* odkazuje k obsahu ukázky 60B.

- Důrazová forma *ceci*:

(18F) *Il y a des résultats considérables. (19F) Et tout **ceci** peut être mis par terre parce qu'une minorité met la pagaille sous le regard des médias...*

Ukazovací zájmeno *ceci* odkazuje k textu ukázky 18E.

- Důrazová forma *ça*:

Mluvčí zde používá i zkrácenou formou ukazovacích zájem *ceci* a *cela*, tedy ukazovací zájmeno *ça*. Ta je charakteristická zejména pro jazyk mluvený. Užití tohoto výrazu tady alternuje s důrazovým *cela*.

(62-63D) *Mais si on ne fait pas le fichier, les jeunes qui sortent de l'école à 16 ans et qui disparaissent jusqu'à 18 ans, vous croyez que **ça** leur fait du bien de rester comme **ça** pendant 2 ans?*

Zde má *ça* funkci anaforickou.

(21E) *Je ne parle pas des étrangers en régulière qui ont naturellement le droit à des prestations, **ça** serait un comble qu'il en soit autrement!*

Zde má *ça* funkci anaforickou.

(27-28F) *Il est certains collègues, j'en parlais avec le président, où malgré les efforts que vous faites tous, il n'y a plus une famille qui veut mettre ses enfants. **Ca** ne fait pas bien de le dire et pourtant c'est la vérité*

Zde má *ça* funkci anaforickou.

(35-38F) *Des moyens supplémentaires bien sûr mais l'Etat **ça** ne peut pas être donner toujours plus et attendre toujours moins.*

Zde má *ça* funkci kataforickou.

(36-38F) *La société ne peut pas fonctionner comme **ça**. Vos propres familles ne fonctionnent pas comme **ça**. Dans notre vie professionnelle ou personnelle, on ne fonctionne pas comme **ça**.*

Zde má *ça* funkci anaforickou.

- Forma zájmena *ce* funguje anaforicky

Jako součást (re)prezentativu odkazujícího demonstrativní složkou k antecedentu do předešlého kontextu a zároveň odkazujícího k nové informaci v rématické části.

(22D) *Au fond, la principale cause de la violence, Mesdames et Messieurs, c'est la permissivité et c'est la démission.*

Zde je *ce* podmětné zájmeno odkazující k dislokovanému tématu.

(50D) *Nous devons nous poser les questions sans tabou, sans excès c'est vrai, sans stigmatisation, sans amalgame c'est vrai.*

Zde je *ce* podmětné zájmeno substituující obsah hlavní věty. Plní funkci prezentace a segmentace.

(2-3F) *Nous lui consacrons 15 milliards d'euros depuis 2005. Ce sont des moyens considérables apportés par l'Etat.*

Zde je *ce* podmětné zájmeno substituující předmět předcházející věty.

(27-28E) *...malgré les efforts que vous faites tous, il n'y a plus une famille qui veut mettre ses enfants. Ça ne fait pas bien de le dire et pourtant c'est la vérité.*

Zde je *ça* podmětné zájmeno substituující obsah předcházející věty. Plní zdůrazňující funkci.

3. Demonstrativní zájmeno ceux qui

Toto zájmeno uvozuje relativní větu zdůrazňující podmětový element.

(11A) *Une enquête est engagée pour trouver ceux qui sont à l'origine de ces menaces.*

(19C) *Je laisserai ceux qui le veulent crier à l'atteinte aux libertés individuelles.*

(53D) *Non, il ne s'agit pas d'opposer ceux qui ont un coeur et ceux qui sont fermes.*

(43F) *Et je voudrais vous dire en terminant que nous sommes décidés à travailler avec tous ceux qui de bonne foi et de bonne volonté veulent travailler avec nous pour résoudre ce problème.*

C) Větná stavba

Celkově se větná stavba vyznačuje na jedné straně uvolněností odpovídající mluvenému kódu, na straně druhé sevřeností výrazu odpovídající primárně předem připravenému napsanému projevu:

1. Rozvinutá větná stavba

- Souvětí souřadné

- spojení juxta pozicí:

(6A) Ce sont des tentatives de meurtre, tous les moyens seront mis en oeuvre pour que les auteurs soient retrouvés et châtiés.

(17A) Les policiers ont bien agi, il n'y a rien à leur reprocher.

(9B) Tous les élus sont concernés, ce n'est pas une affaire d'opposition, de majorité, de gauche ou de droite, c'est une affaire d'intérêt général.

- spojené slučovacími spojkami:

(16A) Les policiers ont fait leur devoir et j'appelle chacun à ne pas confondre les délinquants, les victimes et les forces de l'ordre.

(25B) Alors j'entends bien le discours qui parfois est tenu et je n'en veux à personne.

(24C) Lille, Lyon, Marseille seront bientôt concernées pour une raison simple et vous le savez bien, les délinquants ignorent les frontières administratives de nos communes, de nos

départements et même de nos régions.

(19D) La nationalité française se mérite et il faut pouvoir s'en montrer digne.

- adverzativní spojení s odporovacími spojkami:

(11A)...je ne peux naturellement pas en dire plus mais vous verrez que les résultats ne vont pas tarder.

(18A) Et je n'ai pas à choisir avec le Ministre de l'intérieur les préfets uniquement en fonction de leur rang de sortie dans une grande école de la République mais en fonction de leur expérience, de leur connaissance, de leur capacité humaine et de leur envie de travailler.

(1D) Par ailleurs, je vous annonce que dès le 7 septembre prochain, les peines planchers qui fonctionnent bien mais qui ne s'appliquent aux multirécidivistes, 24 000 peines planchers ont été prononcées,...

(47D) *Ce n'est pas non plus une question de droit ou de gauche, mais une question de bon sens.*

- adverzativní spojení s odporovacími konektory:

(26B) *Mais je voudrais que vous me compreniez.*

(32B) *Mais en même temps, je dois voir la réalité telle qu'elle est,...*

(6D) *Mais chacun d'entre nous, nous seront mis face à nos responsabilités.*

- Rozvinuté a podřadné souvětí zpřehledňující mluvený projev
- Vedlejší věty relativní (3A, 5A, 10A, 19A, 6B, 7B, 19B, 23B, 25B, 31B, 26C, 1D, 4D, 18D, 26D, 41D, 43D, 49D, 60D, 63D, 17E, 21E, 26E, 35E, 41E, 8F, 13F, 15F, 19F, 20F, 26F, 27F, 39F, 40F, 44F, 46F)
- Vedlejší věty účelové připojené spojkou *pour que* (6A, 7B, 42E) a jim odpovídající účelové infinitivní konstrukce (49E, 47F).
- Vedlejší věty příčinné:

(45D) *Il s'agit, vous savez, de ces jeunes collégiens qui ont été déjà renvoyés deux ou trois fois des autres établissements, que l'on se repasse d'établissement en établissement parce que l'on ne sait plus quoi en faire.*

(61D) *Chacun d'entre eux, nous leur proposerons une formation ou un travail jusqu'à leur majorité, parce qu'on ne peut plus laisser les décrocheurs sortir de nos systèmes comme cela.*

(16F) *Et je le dis parce que ce qui se passe dans ces quartiers est extraordinaire.*

2. Negace

Juxtapozice záporné a kladné věty slouží jako jazykový prostředek pro vyjádření teze a antiteze. Jedná se tedy o ukázkou Sarkozyho stylu pro vyjádření teze a antiteze. Pro vyjádření kontrastu obsahu vzhledem k adresátovi zvolil mluvčí syntaktický paralelismus.

(18A) *Les policiers ont bien agi, il n'y a rien à leur reprocher. Il y a à les soutenir totalement.*

(9B) *Tous les élus sont concernés, ce n'est pas une affaire d'opposition, de majorité, de gauche ou de droite, c'est une affaire d'intérêt général.*

(17-18C) Il ne s'agit pas du tout d'interférer dans la vie privée des habitants de Grenoble ou du département d'Isère. Il s'agit que nous soyons le plus efficaces possible.

(11D) Il ne s'agit pas de savoir ce que pensera tel ou tel parti, c'est son droit, il s'agit de savoir ce qu'il faut faire face à cette situation.

(34D) Il ne s'agit pas de sanctionner. Il s'agit de faire réagir.

(38-40D) Je comprends parfaitement que telle ou telle mère de famille, notamment dans les familles monoparentales, soit dépassée. C'est difficile d'élever des enfants. Mais je ne comprends pas qu'on ne le signale pas au chef d'établissement.

(5-6E) Il [système d'intégration] a marché. Il ne marche plus.

3. Pasivní konstrukce jako prostředek tematizace

(4A) Les actes qui **ont été commis** ici, je n'irai pas par quatre chemins, je les qualifierai d'une extrême gravité et ils méritent une condamnation sans réserve.

(5A) Les forces de l'ordre **ont été prises** à partie par des assaillants qui se sont permis de leur tirer dessus à balles réelles avec l'intention de tuer.

(11A) Une enquête **est engagée** pour trouver ceux qui sont à l'origine de ces menaces,,...

(2-3B) C'est trop facile de dire qu'il y a d'un côté la grande délinquance et de l'autre la petite délinquance. En l'occurrence la petite délinquance **a été instrumentalisée** par la grande délinquance.

(1D) Par ailleurs, je vous annonce que dès le 7 septembre prochain, les peines planchers qui fonctionnent bien mais qui ne s'appliquent aux multirécidivistes, 24 000 peines planchers **ont été prononcées, seront désormais étendues** à toutes les formes de violences aggravées, c'est-à-dire notamment les violences sur des personnes dépositaires d'une autorité publique.

(29D) La question de la responsabilité des parents est clairement posée.

4. Polovětné konstrukce jako prostředky větné kondenzace

Jak jsme pozorovali ve druhém projevu Nicolase Sarkozyho, gerundivum a infinitiv jsou důležité prostředky syntaktické kondenzace. Tím, že umí spojit obsah několika vět do jedné zhuštěné věty, mluvčí do své výpovědi zahrne více informací, aniž by musel výrazněji protahovat svoji řeč. Kromě infinitivních a gerundijních konstrukcí se ve třetím projevu můžeme setkat také s konstrukcí participiální.

Participium přítomné:

Participium přítomné je slovesný tvar tvořený pomocí přípony *ant*. Vyjadřuje současnost s jiným dějem a často nahrazuje větu vztaznou.

(5B) Parce que ces deux individus, une fois le braquage commis, sont revenus à dessein dans ce quartier, espérant bénéficié de l'impunité du quartier.

5. Syntaktická modalita

- Uvolněná větná konstrukce (construction détachée) tematizující:

Uvolněné konstrukce jsou prostředky textové kondenzace a jako takové přispívají k hutnosti textu. Uvolněná část je sekundární informací, která se váže na podmět i přísudek a proto má z hlediska syntaktického plánu funkci doplňku, z hlediska obsahové výstavby bývá sekundárním rématem. Z hlediska sémantického plánu plní uvolněná část často funkci vyjádření příčiny:

(13A) Non content d'avoir commis un braquage, il a ouvert le feu avec une arme automatique, une arme de guerre, contre les policiers.

- Dislokace tématu vlevo:

(4A) Les actes qui ont été commis ici, je n'irai pas par quatre chemins, je les qualifierai d'une extrême gravité et ils méritent une condamnation sans réserve.

Vytčené téma *Les actes qui ont été commis ici* je ve větné struktuře zastoupeno osobním zájmenem ve funkci předmětu přímého *les* a v souřadně připojené větě osobním zájmenem *ils* ve funkci syntaktického podmětu. Samotné téma je od obsahu větné stavby ještě odděleno parentetickou poznámkou.

- Izolace:

Izolace je prostředek, který izoluje téma nejčastěji nalevo od věty. V naší ukázce je v apozici k podmětному *JE*.

(15A) *En tant que le chef de l'État, je veux dire que les policiers n'ont fait que leur devoir.*

- Tematizace příslovečného určení stojícího v čele věty:

(21B) *Simplement face à certaines situations, il est de mon devoir de trouver la meilleure personne à la meilleure place.*

(25C) *Depuis 2002, je suis en première ligne dans la lutte contre l'insécurité.*

- Segmentující rematizující konstrukce *ce qui/que ... c'est*:

(52D) *Ce qu'attendent de nous les Français ce n'est pas que nous nous réfugions derrière une posture: „A moi le grand coeur, ou à moi le grand bâton“.*

(13-14E) *On a peur? Moi ce n'est pas de faire le constat qui me fait peur, c'est la réalité.*

3.3.7.2. Lexikální jazykové prostředky

A) Autorské hodnocení

Autorské hodnocení se zde projevuje především užitím adverbii míry:

(16A) *Les policiers ont **bien** agi...*

(18A) *...il y a à les soutenir **totalemment***

(2B) *C'est **trop** facile de dire qu'...*

(31B) *Et j'ai été **suffisamment** à Crolles... pour dire...et qui a **tellement** de chercheurs,*

d'étudiants, de personnes de qualité.

(1D) *...les peines planchers qui fonctionnent **bien** mais ne s'appliquent aux multirécidivistes,...*

(29D) *La question de la responsabilité des parents est **clairement** posée.*

(2E) *Nous sommes **si** fiers de notre système d'intégration.*

B) Lexikum vztahující se k oblasti zločinnosti a potírání zločinnosti

(3A) *une flambée de violence*

(5A) *l'intention de tuer*

(6A) *Ce sont des tentatives de meurtre, tous les moyens seront mis en oeuvre pour que les auteurs soient retrouvés et châtiés.*

(8A) *Des policiers de la BAC de Grenoble ont fait l'objet de menaces de mort.*

Lexikum pojmenovávající zločince:

(10A) *des délinquants et des criminels*

(6B) *les trafiquants*

C) Lexikum vztahující se k morálním hodnotám

Mluvčí zde navazuje na druhý projev, kde na hodnotovou rovinu převáděl téma práce. Zde se morálce a hodnotám věnuje explicitně v souvislosti s měnící se francouzskou společností:

(4C) *Ce n'est pas un problème social, ce qui s'est passé, c'est un problème de truands, ce sont **des valeurs** qui sont en train de disparaître.*

(19D) *La nationalité française **se mérite** et il faut pouvoir s'en montrer digne.*

(28D) *La délinquance actuelle ne provient pas d'un mal être comme je l'entends dire trop souvent: elle résulte d'un **mépris pour les valeurs fondamentales de notre société.***

(58D) ***Des valeurs** ont été détruites...*

D) Termíny

Užití termínů je zde zastoupeno především prostřednictvím zkratkových jmen souvisejících s bezpečnostními jednotkami státu. Mluvčí zde počítá s obecně sdílenou znalostí publika.

(8A) *la BAC*: Zkratka pro název *Brigade anti-criminalité*. Je to složka národní policie, která vznikla v roce 1994 jako jednotka policistů specializovaných na zásahy v problematických oblastech. Jejich úkolem je boj proti méně a středně závažné kriminalitě.¹²

(23B) *... je vous annonce que notre volonté de déloger les trafiquants de leurs repaires, va nous amener à créer à Grenoble et dans l'Isère **un GIR** départemental qui pourra porter l'effort d'investigation judiciaire au plus près des besoins du terrain.*

¹² <http://www.police-nationale.net/bac/>

Regionální zásahové skupiny, které v roce 2002 zavedl Nicolas Sarkozy jako ministr vnitra pro boj proti kriminalitě v problematických čtvrtích měst. Tyto skupiny sdružují celníky, policisty nebo četníky a úředníky.¹³

(26E) *la PAF*: Zkratka pro název „*Police aux frontières*“. Jejím hlavním úkolem je kontrola imigrace na hranicích Francie.¹⁴

Jiné typy zkratk jsou jednoslovná pojmenování zkracující syntaktická spojení:

(24B) *Inspecteur du fisc*: Zkratka pro „*administration fiscale*“. Jde o státní úřad dohlížející na výběr daní.¹⁵

13 http://www.lemonde.fr/politique/article/2010/07/30/delinquance-immigration-sarkozy-poursuit-son-virage-a-droite_1393909_823448.html

14 <http://www.police-nationale.interieur.gouv.fr/Organisation/Direction-Centrale-de-la-Police-Aux-Frontieres>

15 <http://www.impots.gouv.fr/portal/dgi/home>

4. Závěr

V této práci jsme se pokusili charakterizovat jazykové prostředky francouzského politického diskurzu prostřednictvím rozboru tří zásadních projevů politika Nicolase Sarkozyho. Tím, že jsme výběr francouzského politického diskurzu omezili na jednoho mluvčího, nemůžeme zde mluvit o politickém diskurzu jako o samostatném funkčním stylu. I přes to jsme se ale pokusili přispět k bližšímu poznání této jazykové oblasti.

U každého z textů můžeme vysledovat odlišné pragmatické podmínky vzniku. První text se vyznačuje slavnostním tónem a je určen nejširšímu možnému publiku. Ve druhém textu slavnostní tón ustupuje naléhavějšímu tónu, kterým autor argumentuje s cílem obhájit a přesvědčit své posluchače o konkrétním politickém programu v oblasti řízení národního hospodářství. Ve druhém textu se bezprostřední adresáti mluvčího omezují na zaměstnance jedné z továren Yoplait. Ve třetím textu již jeho naléhavost zcela dominuje a mluvčí se snaží publikum zaujmout především prostřednictvím rétorického konceptu patosu, kterým svůj diskurz v posledním textu naplňuje. V naší práci se jako nejčastější rétorický postup objevují řečnické otázky.

Z rozboru textů tří politických projevů lze vysledovat, že tyto odlišné pragmatické podmínky u Nicolase Sarkozyho ovlivnily jeho komunikativní záměr, strategii, diskurzivní postupy i výběr jazykových prostředků vzhledem k adresátovi. Vliv pragmatických podmínek na výslednou podobu diskurzu lze demonstrovat na tématech lexika Nicolase Sarkozy, která v jednotlivých projevech dominují svou naléhavostí.

V prvním projevu dominuje téma slibů, které je nedílnou součástí prvního oficiálního projevu nově nastupujícího prezidenta. V něm dává prezident celému národu na srozuměnou, jaké politické cíle míní během výkonu své funkce splnit.

Druhý projev Nicolas Sarkozy pronáší po prvním roce své vlády, tedy v momentu, kdy prezident začíná realizovat své sliby. V tomto případě šlo o legislativní změny, které měly vést k modernizaci národního hospodářství, zvláště pak v oblasti zaměstnanosti. Práce je proto logicky téma, které se ve druhém projevu Nicolase Sarkozyho vyskytuje nejnaléhavěji.

Třetí projev Nicolas Sarkozy pronáší ve druhé polovině svého mandátu, kdy se slibované reformy sice spustily, ale ještě nestihly přinést kýžený efekt, a proto je úkolem politika pokusit se získat popularitu na půdě jiného tématu. Ve druhé polovině funkčního období prezidenta je také čas, kdy jeho političtí konkurenti začínají politickou kampaň pro další volby a prezident, pokud stojí o znovu zvolení, musí další kampaň zahájit. Nicolas Sarkozy si za své téma pro tuto politickou situaci zvolil otázky bezpečnosti a přistěhovalců, což se projevilo na volbě lexika z jazykové oblasti zločinnosti, boje se zločinem a imigrantskou politikou.

Kromě lexika ovlivňují pragmatické podmínky vzniku textu také výběr morfo-syntaktických prostředků. Pro vyjádření slibů Nicolas Sarkozy používá budoucí slovesný čas v kombinaci s podmětným *JE*. Ve druhém projevu se pro co nejpochoptelnější vysvětlení reform nejvíce snaží přiblížit adresátům (zaměstnancům firmy Yoplait) s pomocí střídání autorského *JE* s *nous* (zastupující vládu), *vous* (zastupující zaměstnance firmy Yoplait) a s *ON*. Přičemž *ON* má v textu různé funkce. Střídá se zde *ON* zahrnující činitele nastupující vlády a její snahy; *ON* všeobecně zahrnující vládu, občany i zaměstnance Yoplait; *ON* zastupující mluvčího diskutujícího se zaměstnanci a *ON* odkazující k předchůdcům tehdejší vlády. Ve třetím projevu jde o politicky citlivé téma a jeho autor proto dbá na užití jazykových prostředků přispívajících ke zpřehlednění obsahu a snazší orientaci v mluveném projevu. Jedná se zejména o demonstrativní determinanty a ukazovací zájmena.

Pro shrnutí lze říci, že v našich textech lze vysledovat jazykové prostředky, které odpovídají komunikativním záměrům mluvčího, a které jsou pro francouzský politický diskurz do jisté míry typické. V oblasti morfo-syntaktických jazykových prostředků hrají hlavní roli prostředky, kterými mluvčí odkazuje k sobě samému, dále pak k momentu vypovídání a také slovesné časy vytvářející rámec vypovídání vzhledem k aktuálnímu momentu vypovídání. Neméně důležitou roli hraje také slovesná modalita, kterou mluvčí nejčastěji vyjadřuje pomocí konjunktivu. Právě tyto morfo-syntaktické jazykové prostředky svědčí o vysoké míře subjektivity, kterou se politický diskurz Nicolase Sarkozyho v roli prezidenta francouzské republiky vyznačuje.

Z hlediska větné stavby politický diskurz francouzského politika charakterizuje preference souvětí před vyjadřováním myšlenek jednoduchými větami. V souvětích pak dominují vedlejší věty relativní a příčinné. Oby tyto typy vět totiž mluvčímu umožňují explicitní a explikativní vyjádření myšlenek. Pro větnou stavbu Sarkozyho diskurzu jsou typické segmentované věty, které přispívají k přehlednosti rozčleněného větného obsahu v mluveném / poslouchaném projevu. Pro snazší orientaci adresáta v poslouchaném projevu mají význam též syntaktické paralelismy. Jako prostředek zdůraznění slouží mluvčímu také opakování větných členů.

Typickým znakem politického diskurzu Nicolase Sarkozyho je také užívání jazykových prostředků charakteristických pro mluvený kód jakými jsou relativní vedlejší věty či mluvené formy ukazovacích zájmen *cela, ceci, ça*.

Závěrem lze říci, že francouzský politický diskurz nese především znaky publicistického a řečnického stylu. Zvláštní pozornost by se při studiu politického diskurzu měla věnovat především rétorice. Právě tato disciplína je pro studium politických projevů plodným zdrojem.

5. Résumé

Le choix des moyens d'expression du discours politique est influencé par plusieurs facteurs, dont les plus importants sont sans doute les conditions pragmatiques de ce discours. Après avoir analysé trois discours politiques essentiels de Nicolas Sarkozy, il est possible de constater qu'un changement de situation politique influence le choix des unités au niveau morfo-syntaxique et des unités lexicales que le l'orateur utilise envers ses auditeurs situés dans une situation communicative concrète et en poursuivant son intention communicative.

Chacun de ces trois textes est à son origine caractérisé par des conditions pragmatiques différentes. C'est un ton solennel qui caractérise le premier texte et il est destiné au public le plus large possible. Dans le deuxième texte, le ton solennel est remplacé par un ton plus insistant. L'orateur l'utilise avec le but de convaincre ses auditeurs de son programme politique concernant une gestion de l'économie nationale. Dans le troisième texte, c'est un ton d'urgence qui domine clairement car on se trouve dans la deuxième moitié du mandat présidentiel de Nicolas Sarkozy et il entame une campagne électorale pour les prochaines élections.

Selon le vocabulaire qui domine dans les discours de Nicolas Sarkozy, il est possible de démontrer l'influence des conditions pragmatiques données. C'est un thème de promesses qui domine dans le premier discours. Ce thème est un thème inhérent dans n'importe quel discours lors de l'installation d'un nouveau président dans ses fonctions. Le président y présente ses buts politiques sous une forme de promesses.

Le deuxième discours a été prononcé en 2008, une année après l'élection de Nicolas Sarkozy. Habituellement, c'est à ce moment que les présidents commencent à réaliser leurs promesses. Dans ce cas, il s'agit de changements dans la législation du travail. Donc logiquement, le travail devient le thème le plus important de ce deuxième discours.

Nicolas Sarkozy prononce son troisième discours en 2010 quand il entame une campagne électorale et il essaie d'attirer l'attention des électeurs sur d'autres sujets que les réformes économiques. Donc il ouvre les thèmes de la sécurité, de la criminalité et de l'immigration ce qui influence son vocabulaire dans ce troisième discours.

C'est également le choix des moyens d'expression au niveau morpho-syntaxique qui est influencé par des conditions pragmatiques du discours. Pour pouvoir exprimer des promesses, Nicolas Sarkozy emploie le futur simple comme verbe en association avec le pronom JE comme sujet. Pour le deuxième discours il emploie l'alternance de JE qui représente l'auteur avec NOUS, VOUS et ON qui représentent son public.

Le thème du troisième discours est sensible pour la société française. Donc l'auteur est obligé d'expliquer ses idées à l'aide de moyens d'expression qui contribuent à la clarté et à l'orientation simple du texte. Il s'agit de déterminants démonstratifs et de pronoms démonstratifs.

Dans les trois textes il est donc possible de décrire des moyens d'expression qui correspondent à des intentions communicatives de l'orateur et qui sont également assez typiques pour les discours politiques français en général. Les unités au niveau morpho-syntaxique sont très importants pour que l'orateur puisse faire référence à lui-même lors d'une allocution. Ce sont également les temps utilisés pour les verbes qui sont importants pour créer le cadre d'une allocution lors de sa présentation.

La modalité verbale qui est surtout représentée sous une forme du subjonctif joue un rôle aussi important. Ce sont ces moyens d'expression qui démontrent le haut niveau de la subjectivité qui caractérise le discours politique de Nicolas Sarkozy.

Du point de vue d'une structure phrastique du discours politique français, c'est une préférence pour des phrases complexes plutôt que pour des phrases simples qui le caractérise. L'orateur emploie surtout des propositions relatives et causales qui jouent le rôle qualificatif et explicatif.

En plus, Nicolas Sarkozy emploie des phrases segmentées qui contribuent à la clarté et à la précision des idées qui sont présentées dans un discours oral. Des parallélismes syntaxiques ajoutent à l'orientation facile dans le discours écouté. Et des répétitions des éléments phrastiques ajoutent à l'accentuation des éléments phrastiques.

Le discours de Nicolas Sarkozy est aussi caractérisé par l'emploi des moyens d'expression de la langue courante. Par exemple des pronoms démonstratifs *cela*, *ceci*, *ça*.

Pour conclure on peut dire que le discours politique français porte des attributs d'un style du domaine journalistique et des attributs de la rhétorique. Une attention des chercheurs devrait être portée surtout à la rhétorique.

Bibliografie

- ADAM, J.-M. (1999): *Linguistique textuelle: Des genres de discours aux textes*. Paris: Nathan.
- AMOSSY, R. (2010): *L'argumentation dans le discours*. Paris: Armand Colin.
- BRUNEL, A.; ŠOTOLOVÁ, J. (2012): *Stylistická analýza českých a francouzských textů*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta.
- ČECHOVÁ, M.; KRČMOVÁ, M.; MINÁŘOVÁ, E. (2008): *Současná stylistika*. Praha: Lidové noviny.
- DUBOIS, J.; EDELIN, F.; KLINKENBERG, J.-M.; MIGUET, P.; PIRE, F.; TRINON, H. (1970): *Rhétorique générale*. Paris: Larousse.
- FROMILHAGUE, C. (1995): *Les figures de style*. Paris: Nathan.
- HAUSENBLAS, K. (1972): *Výstavba jazykových projevů a styl*. Praha: Karolinum.
- HAUSER, P. (1980): *Nauka o slovní zásobě*. Praha: SPN.
- HAVRÁNEK, B.; JEDLIČKA, A. (1986): *Česká mluvnice*. Praha: SPN.
- HENDRICH, J.; RADINA, O.; TLÁSKAL, J. (2001): *Francouzská mluvnice*. Plzeň: Fraus.
- CHARAUDEAU, P. (1992): *Grammaire du sens et de l'expression*. Paris: Hachette.
- CHLOUPEK, J. a kol. (1991): *Stylistika češtiny*. Praha: SPN.
- KOLBERG, J. (1993): *Les techniques du style*. Paris: Nathan.
- KRAUS, J. (2010): *Rétorika a řečová kultura*. Praha: Karolinum.
- LOUCKÁ, H. (2005): *Introduction à la linguistique textuelle*. Praha: Karolinum.
- LOUCKÁ, H. (2010): *La communication verbale et le texte: analyse linguistique de textes*. Praha: Karolinum.
- MAINGUENEAU, D. (1994): *L'énonciation et linguistique française*. Paris: Hachette.
- MAYAFFRE, D. (2012): *Nicolas Sarkozy: Mesure & démesure du discours (2007-2012)*. Paris: Presses de Sciences Po.
- PEROTTINO, M. (2005): *Francouzský politický systém*. Praha: SLON.
- RIEGEL, M.; PELLAT, J.-C.; RIOUL, R. (2009): *Grammaire méthodique du français*. Paris: PUF.
- ŠABRŠULA, J. (1970): *Úvod do francouzské stylistiky I*. Praha: SPN.

ŠABRŠULA, J. (1986): *Vědecká mluvnice francouzštiny*. Praha: Academia.
W.JABŁOŃSKI, A. (2006): *Politický marketing*. Brno: Barrister & Principal.

Články:

CHAUVEAU, G. (1978): Analyse linguistique du discours jaurésien., *Langages*.,
Décembre 1978, č. 52.
COMBETTES, B. et al. (2002): La stylistique entre rhétorique et linguistique.,
Langue française, Septembre 2002, č. 135.
GUESPIN, L. et al. (1976): Typologie du discours politique., *Langages*, Mars
1976, č. 41.
WLASSOFF, M. (1997): Une méthode d'entrée synthétique dans les textes. *Studia
Romanica Posnaniensia*, t. 22, s. 187-200.

Monotematické číslo periodika:

Le français dans le monde (1996): *Le discours: enjeux et perspectives*. Paris:
Hachette, juillet 1996.

Elektronické zdroje:

<http://www.legifrance.gouv.fr>

<http://www.police-nationale.net>

<http://www.impots.gouv.fr>

<http://www.insee.fr>

http://www.lemonde.fr/politique/article/2010/07/30/delinquance-immigration-sarkozy-poursuit-son-virage-a-droite_1393909_823448.html

Příloha I.

Text - Cérémonie d'installation du Président de la République

1 Mesdames et Messieurs,

2 En ce jour où je prends officiellement mes fonctions de Président de la République française, je pense à la France, ce vieux pays qui a traversé tant d'épreuves et qui s'est toujours relevé, qui a toujours parlé pour tous les hommes et que j'ai désormais la lourde tâche de représenter aux yeux du monde.

3 Je pense à tous les Présidents de la Ve République qui m'ont précédé.

4 Je pense au Général De Gaulle qui sauva deux fois la République, qui rendit à la France sa souveraineté et à l'Etat sa dignité et son autorité.

5 Je pense à Georges Pompidou et à Valéry Giscard d'Estaing qui, chacun à leur manière, firent tant pour que la France entrât de plain-pied dans la modernité.

6 Je pense à François Mitterrand, qui sut préserver les institutions et incarner l'alternance politique à un moment où elle devenait nécessaire pour que la République soit à tous les Français.

7 Je pense à Jacques Chirac, qui pendant douze ans a oeuvré pour la paix et fait rayonner dans le monde les valeurs universelles de la France. **8** Je pense au rôle qui a été le sien pour faire prendre conscience à tous les hommes de l'imminence du désastre écologique et de la responsabilité de chacun d'entre eux envers les générations à venir.

9 Mais en cet instant si solennel, ma pensée va d'abord au peuple français qui est un grand peuple, qui a une grande histoire et qui s'est levé pour dire sa foi en la démocratie, pour dire qu'il ne voulait plus subir. **10** Je pense au peuple français qui a toujours su surmonter les épreuves avec courage et trouver en lui la force de transformer le monde.

11 Je pense avec émotion à cette attente, à cette espérance, à ce besoin de croire à un avenir meilleur qui se sont exprimés si fortement durant la campagne qui vient de s'achever.

12 Je pense avec gravité au mandat que le peuple français m'a confié et à cette exigence si forte qu'il porte en lui et que je n'ai pas le droit de décevoir.

13 Exigence de rassembler les Français parce que la France n'est forte que lorsqu'elle est unie et qu'aujourd'hui elle a besoin d'être forte pour relever les défis auxquels elle est confrontée.

14 Exigence de respecter la parole donnée et de tenir les engagements parce que jamais la confiance n'a été aussi ébranlée, aussi fragile. Exigence morale parce que jamais la crise des valeurs n'a été aussi profonde, parce que jamais le besoin de retrouver des repères n'a été aussi fort.

15 Exigence de réhabiliter les valeurs du travail, de l'effort, du mérite, du respect, parce que ces valeurs sont le fondement de la dignité de la personne humaine et la condition du progrès social.

16 Exigence de tolérance et d'ouverture parce que jamais l'intolérance et le sectarisme n'ont été aussi destructeurs, parce que jamais il n'a été aussi nécessaire que toutes les femmes et tous les hommes de bonne volonté mettent en commun leurs talents, leurs intelligences, leurs idées pour imaginer l'avenir.

17 Exigence de changement parce que jamais l'immobilisme n'a été aussi dangereux pour la France que dans ce monde en pleine mutation où chacun s'efforce de changer plus vite que les autres, où tout retard peut être fatal et devient vite irrattrapable.

18 Exigence de sécurité et de protection parce qu'il n'a jamais été aussi nécessaire de lutter contre la peur de l'avenir et contre ce sentiment de vulnérabilité qui découragent l'initiative et la prise de risque.

19 Exigence d'ordre et d'autorité parce nous avons trop cédé au désordre et à la violence, qui sont d'abord préjudiciables aux plus vulnérables et aux plus humbles.

20 Exigence de résultat parce que les Français en ont assez que dans leur vie quotidienne rien ne s'améliore jamais, parce que les Français en ont assez que leur vie soit toujours plus lourde, toujours plus dure, parce que les Français en ont assez des sacrifices qu'on leur impose sans aucun résultat.

21 Exigence de justice parce que depuis bien longtemps autant de Français n'ont pas éprouvé un sentiment aussi fort d'injustice, ni le sentiment que les sacrifices n'étaient pas équitablement répartis, ni que les droits n'étaient pas égaux pour tous.

22 Exigence de rompre avec les comportements du passé, les habitudes de pensée et le conformisme intellectuel parce que jamais les problèmes à résoudre n'ont été aussi inédits.

23 Le peuple m'a confié un mandat. Je le remplirai. Je le remplirai scrupuleusement, avec la volonté d'être digne de la confiance que m'ont manifestée les Français.

24 Je défendrai l'indépendance et l'identité de la France.

25 Je veillerai au respect de l'autorité de l'Etat et à son impartialité.

26 Je m'efforcerai de construire une République fondée sur des droits réels et une démocratie irréprochable.

27 Je me battrai pour une Europe qui protège, pour l'union de la Méditerranée et pour le développement de l'Afrique.

28 Je ferai de la défense des droits de l'homme et de la lutte contre le réchauffement climatique les priorités de l'action diplomatique de la France dans le monde.

29 La tâche sera difficile et elle devra s'inscrire dans la durée.

30 Chacun d'entre vous à la place qui est la sienne dans l'Etat et chaque citoyen à celle qui est la sienne dans la société ont vocation à y contribuer.

31 Je veux dire ma conviction qu'au service de la France il n'y a pas de camp. Il n'y a que les bonnes volontés de ceux qui aiment leur pays. Il n'y a que les compétences, les idées et les convictions de ceux qui sont animés par la passion de l'intérêt général.

32 A tous ceux qui veulent servir leur pays, je dis que je suis prêt à travailler avec eux et que je ne leur demanderai pas de renier leurs convictions, de trahir leurs amitiés et d'oublier leur histoire. A eux de décider, en leur âme et conscience d'hommes libres, comment ils veulent servir la France.

33 Le 6 mai il n'y a eu qu'une seule victoire, celle de la France qui ne veut pas mourir, qui veut l'ordre mais qui veut aussi le mouvement, qui veut le progrès mais qui veut la fraternité, qui veut l'efficacité mais qui veut la justice, qui veut l'identité mais qui veut l'ouverture.

34 Le 6 mai il n'y a eu qu'un seul vainqueur, le peuple français qui ne veut pas renoncer, qui ne veut pas se laisser enfermer dans l'immobilisme et dans le conservatisme, qui ne veut plus que l'on décide à sa place, que l'on pense à sa place.

35 Eh bien, à cette France qui veut continuer à vivre, à ce peuple qui ne veut pas renoncer, qui méritent notre amour et notre respect, je veux dire ma détermination à ne pas les décevoir.

36 Vive la République ! Vive la France !

Příloha II.

Text - Allocution devant les salariés de l'entreprise Yoplait

0 Mesdames, Messieurs,

1 Merci de votre accueil. **2** Depuis le temps que je consomme des yaourts, il était temps que je voie comment on les fabrique ! **3** Je dois dire que j'ai été très impressionné par le savoir-faire des équipes de Yoplait, par les machines et les investissements que vous avez réalisés ici.

4 Inutile de vous le dire : bien sûr qu'il faut que notre pays garde ses usines - j'ai eu l'occasion souvent d'en parler - parce que ce sont nos emplois. **5** Je suis venu avec Hervé NOVELLI et Luc CHATEL pour présenter la loi de modernisation de notre économie qui vous concerne. **6** Qu'est-ce qu'on essaie d'arranger ? **7** Ce qui ne va pas, c'est que l'on a dévalorisé le travail. **8** On s'est donné beaucoup de mal pour empêcher les gens de travailler. **9** Les 35 heures ont été une erreur économique et ont pesé sur les salaires. **10** Il n'y a plus de discussion sur les salaires. **11** On se retrouve avec des salariés français qui voient les prix qui augmentent, c'est vrai, et pas toujours pour les bonnes raisons, c'est-à-dire pas toujours pour des raisons de matière première. **12** Et on a investi beaucoup d'argent pour que les gens travaillent moins en faisant partir des gens en préretraite. **13** Alors les Français ne comprennent rien. **14** Pourquoi les fait-on partir en préretraite alors qu'il faut cotiser plus longtemps pour nos retraites, en les faisant travailler moins avec les 35 heures et avec cette idée absurde que le partage du temps de travail est une solution ?

15 Qu'est-ce qu'on essaie de faire ? **16** C'est essayer d'augmenter la croissance française en libérant les possibilités de travail. **17** C'est la raison pour laquelle j'ai voulu que vous puissiez faire des heures supplémentaires. **18** Que les gens souhaitent faire 35 heures s'ils le veulent, tant mieux. **19** Mais si vous voulez travailler plus pour gagner plus et faire des heures supplémentaires, pourquoi vous en empêcher ? **20** C'est quand même une idée invraisemblable. **21** Et maintenant sur la feuille de paie de ceux qui font des heures supplémentaires, il y a des soustractions sur le salaire mensuel et pour les heures supplémentaires, il n'y a pas de soustraction puisqu'elles sont défiscalisées. **22** Comme le dirait mon ami Didier MIGAUD, cela marche. **23** La meilleure preuve que cela marche, c'est qu'au lieu de mettre de l'argent pour que les gens travaillent moins, on met de l'argent pour que les gens travaillent plus.

24 Et on a le problème du pouvoir d'achat avec les prix qui augmentent. **25** On ne peut pas être dans un pays où les produits frais par exemple, pour des raisons qui ne tiennent en rien à votre travail mais à l'organisation structurelle de notre système de distribution, sont vendus plus chers que dans les autres pays de la communauté européenne. **26** Qu'il y ait des augmentations de prix parce qu'il y a des augmentations de matière première, je le comprends et je ne reviendrai pas sur le prix du lait. **27** Mais on peut aussi parler des matières grasses et des céréales. **28** Notre idée, c'est de mettre davantage de concurrents pour que les prix baissent et que cela vous rende du pouvoir d'achat. **29** Je n'ai rien contre personne, mais je regarde à Vienne, 50 % des hypermarchés appartiennent à la même enseigne. **30** La concurrence est donc assez relative !

31 Quand je suis devenu Président de la République, je retrouve ce système des marges arrière auquel personne ne comprend rien. **32** Une idée aussi simple que la possibilité pour un producteur ou un fournisseur et un distributeur de négocier leur prix ou leur tarif, cela n'existait pas. **33** Il n'y a pas de raison que l'on ait des prix plus chers ici qu'en Europe parce qu'au fond, vous êtes salariés mais consommateurs aussi, et quand vous allez faire vos courses, vous voyez bien que cela augmente.

34 Donc d'un côté on veut libérer la possibilité de travailler davantage pour gagner davantage et de l'autre on veut mettre davantage de concurrence pour permettre d'avoir des prix qui baissent et vous rendre du pouvoir d'achat. **35** Je ne vois pas comment on pourrait faire autrement.

36 Puis il y a une troisième opportunité (mais je l'évoque simplement), qui est celle que l'on fera avant l'été, qui passera au Parlement début septembre, c'est l'intéressement. **37** Grosso modo, les entreprises françaises distribuent 5 milliards par an d'intéressement, je voudrais que l'on passe à 15 milliards. **38** Vous voyez qu'avec cela, on va essayer d'accroître la masse de travail des gens pour qu'il y ait plus de gens qui travaillent. **39** Vous vous rendez compte qu'il y a 35 % des plus de cinquante-cinq ans qui travaillent seulement ; il y en a 47 % en Allemagne, 68 % en Suède. **40** Quand on est quinquagénaire, on est encore jeune. **41** Ceux qui veulent partir à la retraite et liquider leur retraite peuvent le faire. **42** Mais pourquoi empêcher les gens de travailler ? **43** Pourquoi dévaloriser le travail ? **44** Ce qui compte, c'est de laisser le choix aux gens.

45 J'attache beaucoup de prix à cette loi sur la modernisation de l'économie. **46** Je vais à la rencontre de beaucoup de corporatismes et de beaucoup d'immobilisme. **47** J'ai été élu pour changer les choses et pour obtenir des résultats. **48** Mais si en travaillant plus, vous augmentez vos salaires et que les prix continuent à augmenter, votre pouvoir d'achat va diminuer. **49** Dans les grandes surfaces, chez les grandes marques, certaines craintes s'expriment. **50** Je dis qu'il ne faut pas avoir peur. **51** Avec la concurrence, les prix doivent baisser. **52** Je veux de la transparence aussi. **53** Avec cette concurrence, cette modernisation de l'économie française, nous allons essayer de faire comme ailleurs en Europe. **54** Il n'y a aucune raison que certaines grandes marques, concurrentes de la vôtre, vendent leurs yaourts plus cher en France que dans d'autres pays de la Communauté. **55** Pourquoi ? **56** Au nom de quoi ? **57** Il n'y a aucune raison quand les coûts sont les mêmes.

58 Voilà donc ce que la loi doit essayer de modifier. **59** Cela n'empêche pas de protéger les petits commerçants, de protéger aussi le secteur agricole, de protéger enfin les PME. **60** Pour les PME, la loi va leur réserver 15 % de la commande publique en matière de marchés technologiques. **61** L'objectif, c'est d'augmenter la possibilité de créer des richesses dans notre pays. **62** Plus il y aura de richesses créées dans notre pays, plus il y aura d'emplois. **63** Plus il y aura d'emplois, plus il y aura de pouvoir d'achat, plus cela améliorera le commerce local, plus cela permettra à chacun d'élever son niveau de vie. **64** Si on réduit le travail, on réduit la création de richesse. **65** Le partage du temps de travail n'a rien réglé. **66** La France est l'un des pays qui a le plus de jeunes au chômage et le plus de quinquas qui ne travaillent pas. **67** Quand on met un quinquas au chômage, on ne crée pas un emploi pour un jeune.

68 Il faut augmenter la capacité de notre pays à produire des richesses, à avoir de la croissance. **69** Il n'y a pas un pays qui a fait comme nous, pas un seul, et pourtant il y a douze pays en Europe qui ont le plein emploi. **70** Ces pays ont libé-

ré les possibilités pour les gens de travailler. **71** Avec 7,5 % de chômeurs, nous avons atteint le meilleur résultat depuis vingt-cinq ans. **72** L'objectif est d'atteindre 5 % et pour cela il faut laisser les gens travailler parce qu'ils auront plus de revenus, ils pourront davantage consommer, ils créeront des richesses. **73** Les trois manettes que nous voulons utiliser sont donc les heures supplémentaires pour ceux qui en font, la baisse des prix par plus de concurrence et dans quelques semaines davantage d'intéressement.

74 Yoplait en 2002 était dans une situation très difficile. **75** Il y en a peut-être certains d'entre vous qui étaient là. **76** Des restructurations très douloureuses ont été faites et des investissements très lourds ont été consentis. **77** Aujourd'hui, vous êtes de nouveau profitables et il est normal que vous en receviez le bénéfice.

78 Il faut réconcilier les Français avec le capitalisme familial. **79** Je le dis comme je le pense, je préfère les gens qui investissent dans les entreprises pour que l'on garde nos entreprises et nos usines en France plutôt que de faire fuir tout le monde. **80** Vous avez vu que le Premier ministre socialiste espagnol, M. ZAPATE-RO, a décidé de supprimer l'impôt sur la fortune. **81** Pourquoi ? **82** Ce n'est pas pour faire plaisir aux riches, mais parce que l'économie espagnole a besoin de l'argent de ceux qui en ont pour se développer.

83 Vous avez trouvé avec le management un fonds d'investissement. **84** Avoir un actionnaire familial, que l'on connaît, qui connaît l'entreprise, implanté dans le département ou dans la ville, qui connaît la région, c'est bien aussi. **85** Je n'ai rien contre les " veuves écossaises " et les fonds de pension. **86** Mais ce n'est pas la même chose que d'avoir quelqu'un qui aime la ville où il se trouve, l'entreprise où il est, qui connaît les salariés et qui investit durablement.

87 Je voudrais vous dire que j'ai parfaitement conscience que la vie de chacun d'entre vous n'est pas facile. **88** J'essaie de moderniser le pays pour en faire un pays où ceux qui travaillent, qui se donnent du mal en auront la juste récompense. **89** Avant de terminer par une dégustation, je veux encore vous dire merci pour cette matinée d'échange.

Příloha III.

Text – Discours de Grenoble

0A Mesdames et Messieurs,

1A Je vous demande d'excuser mon grand retard qui est dû au fait qu'il y a un grand appétit de paroles, ce que je comprends parfaitement, et donc quand on discute c'est normal, on accumule beaucoup de retard.

2A Madame le Garde des Sceaux,

Monsieur le Ministre,

Mesdames et Messieurs les parlementaires,

Monsieur le Préfet,

Monsieur le Maire de Grenoble,

3A Monsieur le Président du Conseil Général, Grenoble vient de connaître une flambée de violence sans précédent, qui a profondément choqué nos concitoyens.

4A Les actes qui ont été commis ici, je n'irai pas par quatre chemins, je les qualifierai d'une extrême gravité et ils méritent une condamnation sans réserve. **5A** Les forces de l'ordre ont été prises à partie par des assaillants qui se sont permis de leur tirer dessus à balles réelles avec l'intention de tuer. **6A** Ce sont des tentatives de meurtre, tous les moyens seront mis en oeuvre pour que les auteurs soient retrouvés et châtiés. **6A** Et je le dis aux Français, nous les retrouverons tous. **8A** Des policiers de la BAC de Grenoble ont fait l'objet de menaces de mort. **9A** C'est inacceptable. **10A** Je veux les assurer de notre soutien, de ma confiance, de ma reconnaissance et leur dire que nous n'aurons aucune complaisance, aucune faiblesse vis-à-vis des délinquants et des criminels qui seront mis hors d'état de nuire et dont la seule place est en prison. **11A** Une enquête est engagée pour trouver ceux qui sont à l'origine de ces menaces, tous seront retrouvés et déférés devant la justice, je ne peux naturellement pas en dire plus mais vous verrez que les résultats ne vont pas tarder.

12A L'homme qui est tombé sous le tir d'un policier venait de commettre un braquage. **13A** Non content d'avoir commis un braquage, il a ouvert le feu avec une arme automatique, une arme de guerre, contre les policiers. **14A** Ceux-ci ont riposté en état de légitime défense. **15A** En tant que chef de l'État, je veux dire que les policiers n'ont fait que leur devoir. **16A** Les policiers ont fait leur devoir et j'appelle chacun à ne pas confondre les délinquants, les victimes et les forces de l'ordre. **17A** Les policiers ont bien agi, il n'y a rien à leur reprocher. **18A** Il y a à les soutenir totalement. **19A** Si on ne veut pas d'ennui avec la police, on ne tire pas à l'arme de guerre sur la police dans un pays qui est un Etat de droit comme la France.

20A La réponse policière et judiciaire a été ferme : 26 placements en garde à vue, 11 comparutions immédiates, 5 personnes écrouées et 10 convoquées devant un juge.

1B Les violences qui ont frappé la ville de Grenoble sont le fait d'une petite minorité, certes d'une minorité qui a voulu marquer son allégeance envers les truands. **2B** C'est trop facile de dire qu'il y a d'un côté la grande délinquance et de l'autre la petite délinquance. **3B** En l'occurrence la petite délinquance a été instru-

mentalisée par la grande délinquance. **4B** Nous ne laisserons pas des caïds s'installer dans les quartiers de Grenoble, devenus à la fois leurs proies et leurs repaires. **5B** Parce que ces deux individus, une fois le braquage commis, sont revenus à dessein dans ce quartier, espérant bénéficier de l'impunité du quartier.

6B C'est donc une guerre que nous avons décidé d'engager contre les trafiquants et les délinquants. **7B** Comme nous l'avons fait en Seine-Saint-Denis, nous avons décidé de nous occuper particulièrement de certains territoires qui ont besoin d'une action ciblée pour que les conditions de l'ordre républicain y soient rétablies. **8B** Tel est le cas de cette ville et de ce département, il n'y a aucune volonté de stigmatisation. **9B** Tous les élus sont concernés, ce n'est pas une affaire d'opposition, de majorité, de gauche ou de droite, c'est une affaire d'intérêt général. **10B** Qui peut bien avoir intérêt à ce qu'on tolère, qu'on tire à l'arme automatique contre des fonctionnaires de police, personne.

11B Avec le Ministre de l'intérieur, nous avons donc décidé la nomination d'un nouveau préfet, Eric Le Douaron.

12B Éric Le Douaron a une longue expérience, il a exercé les plus hautes responsabilités dans le domaine de la sécurité. **13B** Cet homme a toute ma confiance et comme à Christian Lambert, je lui demande de restaurer l'autorité de l'État, sans faiblesse, partout où elle sera mise en cause. **14B** Éric Le Douaron : aucune cité, aucune rue, aucune cage d'escalier, aucune barre d'immeubles ne doit échapper dans ce département et dans cette ville à l'ordre républicain. **15B** C'est votre devoir.

16B Alors il y a eu un grand débat pour savoir si un policier pouvait être préfet. **17B** Quand on est policier, on a le sens de l'État et le préfet représente l'État. **18B** Et je n'ai pas à choisir avec le Ministre de l'intérieur les préfets uniquement en fonction de leur rang de sortie dans une grande école de la République mais en fonction de leur expérience, de leur connaissance, de leur capacité humaine et de leur envie de travailler. **19B** Et je le dis aux élus, qui ont déjà eu un contact avec Éric Le Douaron, vous vous félicitez d'avoir un préfet de cette qualité. **20B** Cela ne veut pas dire qu'il convient de condamner l'action de son prédécesseur qui est un homme de qualité. **21B** Simplement face à certaines situations, il est de mon devoir de trouver la meilleure personne à la meilleure place. **22B** Éric Le Douaron, comme Christian Lambert, sera cette personne.

23B Par ailleurs, je vous annonce que notre volonté de déloger les trafiquants de leurs repaires, va nous amener à créer à Grenoble et dans l'Isère un GIR départemental qui pourra porter l'effort d'investigation judiciaire au plus près des besoins du terrain. **24B** Depuis 3 jours, un inspecteur du fisc est installé dans les services de police et nous allons nous intéresser au patrimoine des délinquants à Grenoble comme dans l'Isère de façon extrêmement approfondie, extrêmement approfondie.

25B Alors j'entends bien le discours qui parfois est tenu et je n'en veux à personne. **26B** Mais je voudrais que vous me compreniez. **27B** Si devant des événements de cette gravité, je n'étais pas venu, on m'aurait à juste titre, à juste titre, reproché de ne pas avoir pris la mesure de la gravité du problème. **28B** Je viens, on me dit : il ne faut pas stigmatiser. **29B** Il faut savoir. **30B** Bien sûr qu'il y a des choses formidables à Grenoble et dans l'Isère qui pourrait le contester. **31B** Et j'ai été suffisamment à Crolles, le Président Vallini le sait bien, pour dire combien je me félicite de l'imagination de la population de ce département et de cette ville qui a accueilli il y a quelques années des Jeux Olympiques qui font date et qui a telle-

ment de chercheurs, d'étudiants, de personnes de qualité. **32B** Mais en même temps, je dois voir la réalité telle qu'elle est, ce qui s'est passé n'est pas acceptable. **33B** Je vous le dis pas un seul policier ne s'en ira. Ce sont les délinquants qui reculeront.

1C J'ajoute que l'on m'a proposé, je l'ai vu, un " Grenelle de la sécurité " " des états généraux de la sécurité " **2C** Pourquoi pas ? **3C** Mais réfléchissez, si j'étais venu ici pour vous dire : on a tiré à balle réelle sur des policiers, j'organise un colloque, qui m'aurait pris au sérieux. **4C** Ce n'est pas un problème social, ce qui s'est passé, c'est un problème de truands, ce sont des valeurs qui sont en train de disparaître. **5C** Il faut marquer un coup d'arrêt. **6C** Alors je sais que dans le cadre du débat républicain, il peut y avoir des échanges entre les forces politiques, ce qui est normal. **7C** Mais qui peut penser que ce sont quelques îlotiers supplémentaires qui permettront d'éradiquer les caïds, les trafiquants et les trafics. **8C** Nous avons besoin de nous rassembler pour montrer à cette minorité qu'elle n'a aucun espoir et que nous allons agir. **9C** Et il ne peut pas y avoir de naïveté et d'angélisme en la matière.

10C Je souhaite d'ailleurs qu'au-delà des divergences entre nous, nous nous rassemblions, la vidéosurveillance, la vidéo-protection. **11C** On en a besoin. **12C** Il n'y a pas les caméras de gauche et les caméras de droite. **13C** Il y a le fait que les délinquants grands ou petits craignent par-dessus tout d'être pris dans les images parce que ce sont des preuves judiciaires. **14C** Et par ailleurs, c'est la meilleure façon de protéger la police et la gendarmerie de toute polémique.

15C Je souhaite d'ailleurs qu'on tente dans ce département une expérience en dotant un certain nombre de véhicules de police et de gendarmerie de nuit, de caméras embarquées. **16C** Il ne s'agit pas du tout d'interférer dans la vie privée des habitants de Grenoble ou du département de l'Isère. **17C** Il s'agit que nous soyons le plus efficace possible. **18C** 60 000 caméras seront installées d'ici 2012. **19C** Je laisserai ceux qui le veulent crier à l'atteinte aux libertés individuelles. **20C** Moi je pense que la liberté individuelle est gravement atteinte lorsque que les voyous font régner la terreur devant des immeubles d'habitation.

21C La loi anti-bandes adoptée par le Parlement en mars dernier prévoit une peine d'un an de prison pour quiconque appartient à une bande violente. **22C** Des procédures sont en cours, et je demande à votre préfet d'être particulièrement attentif avec Madame le Procureur Général et Monsieur le Procureur de la République, que je remercie de leur présence, pour l'utilisation de cette nouvelle loi.

23C Nous allons aussi développer les " polices d'agglomération ". C'est le cas depuis l'an dernier en région parisienne. **24C** Lille, Lyon, Marseille seront bientôt concernées pour une raison simple et vous le savez bien, les délinquants ignorent les frontières administratives de nos communes, de nos départements et même de nos régions.

25C Depuis 2002, je suis en première ligne dans la lutte contre l'insécurité. **26C** Le nombre des crimes et délits a diminué de 17,54%. Parallèlement, le " taux d'élucidation ", qui reflète l'efficacité des forces de l'ordre, a augmenté d'un tiers. **27C** En 2001, les forces de police et de gendarmerie trouvaient 25% des coupables, en 2010 ils trouvent 38% des coupables. **28C** J'ai fixé au ministre un objectif de 40%.

1D Par ailleurs, je vous annonce que dès le 7 septembre prochain, les peines planchers qui fonctionnent bien mais qui ne s'appliquent aux multirécidivistes, 24 000 peines planchers ont été prononcées, seront désormais étendues à toutes les formes de violences aggravées, c'est-à-dire notamment les violences sur des personnes dépositaires d'une autorité publique.

2D L'instauration d'une peine de prison incompressible de 30 ans pour les assassins de policiers ou de gendarmes sera également discutée au Parlement dès la rentrée. **3D** Et là je veux que les choses soient claires en tant que chef de l'État, mon devoir est de travailler avec tout le monde. **4D** Je n'ai pas à voir si Grenoble est une ville qui a choisi un maire de gauche ou un maire de droite. **5D** Je dois travailler avec les élus, comme les élus doivent travailler avec le chef de l'État. **6D** Mais chacun d'entre nous, nous serons mis face à nos responsabilités. **7D** Sur une peine incompressible de 30 ans, je demanderai au Parlement d'en débattre. **8D** Et je demanderai à chacun de faire abstraction de ses appartenances partisans pour voter des textes non pas en fonction du ministre qui le présente mais de l'utilité de ce texte.

9D Les policiers nous regardent, les gendarmes nous regardent, la population nous regarde. **10D** Les postures politiciennes d'un côté comme de l'autre ne sont pas à la hauteur de la situation. **11D** Il ne s'agit pas de savoir ce que pensera tel ou tel parti, c'est son droit, il s'agit de savoir ce qu'il faut faire face à cette situation.

12D Je vous demanderai également, je le dis aux parlementaires, de débattre du champ d'application du bracelet électronique. **13D** Je souhaite notamment que les magistrats puissent condamner automatiquement les multirécidivistes au port du bracelet électronique pendant quelques années après l'exécution de leur peine. **14D** Je parle des multirécidivistes. **15D** Je faisais le point avec le ministre de l'Intérieur : imaginez que nous avons 19 000 délinquants en France qui sont plus de 50 fois mis en cause dans nos fichiers. **16D** Est-ce que l'on va continuer à les amener de tribunaux à tribunaux ?

17D De même nous allons réévaluer les motifs pouvant donner lieu à la déchéance de la nationalité française. Je prends mes responsabilités. **18D** La nationalité française doit pouvoir être retirée à toute personne d'origine étrangère qui aurait volontairement porté atteinte à la vie d'un fonctionnaire de police ou d'un militaire de la gendarmerie ou de toute autre personne dépositaire de l'autorité publique. **19D** La nationalité française se mérite et il faut pouvoir s'en montrer digne. **20D** Quand on tire sur un agent chargé des forces de l'ordre on n'est plus digne d'être français. **21D** Je souhaite également que l'acquisition de la nationalité française par un mineur délinquant au moment de sa majorité ne soit plus automatique.

22D Au fond, la principale cause de la violence, Mesdames et Messieurs, c'est la permissivité et c'est la démission. **23D** J'ai demandé à Michèle Alliot-Marie de préparer une réforme profonde du droit pénal applicable aux mineurs et je souhaite que nous examinions sans tabou toutes les pistes envisageables. **24D** Je n'ai pas la vérité. **25D** Mais convenons que l'ordonnance de 1945 n'est plus adaptée aux mineurs d'aujourd'hui. **26D** Ou est-ce que l'on doit considérer que ce texte, qui a plus de 60 ans, ne peut pas être touché, ne peut pas évoluer. **27D** Là aussi, ce n'est pas une question partisane, une question de réflexion.

28D La délinquance actuelle ne provient pas d'un mal être comme je l'entends dire trop souvent : elle résulte d'un mépris pour les valeurs fondamentales de notre société. **29D** La question de la responsabilité des parents est clairement posée. **30D** Je souhaite que la responsabilité des parents soit mise en cause lorsque des

mineurs commettent des infractions. **31D** Les parents manifestement négligents pourront voir leur responsabilité engagée sur le plan pénal. **32D** Quand je regarde les rapports de police, et je vois qu'un mineur de 12 ans ou de 13 ans, à une heure du matin, dans le quartier d'une ville lance des cocktails Molotov sur un bus qui passe, n'y a-t-il pas un problème de responsabilités des parents ? **33D** Il ne s'agit pas de sanctionner. **34D** Il s'agit de faire réagir. **35D** De même la question des allocations familiales. **36D** Quand une famille ne signale pas que son enfant ne va plus à l'école. **37D** Est-ce que cette famille peut continuer à aller au bureau de la Caisse d'Allocations Familiales pour percevoir les allocations, comme s'il ne s'était rien passé ?

38D Je comprends parfaitement que telle ou telle mère de famille, notamment dans les familles monoparentales, soit dépassée. **39D** C'est si difficile d'élever des enfants. **40D** Mais je ne comprends pas qu'on ne le signale pas au chef d'établissement. **41D** Et quand la famille réagira, les allocations familiales qui ne lui auront pas été versées lui seront reversées quand l'enfant ira de nouveau à l'école.

42D J'ajoute que nous ne pouvons pas non plus tolérer le comportement de certains jeunes qui empêchent les autres d'étudier. **43D** Nous allons donc ouvrir à la rentrée prochaine une vingtaine d'établissements que j'appelle de réinsertion scolaire, qui disposeront d'un encadrement renforcé et adapté. **44D** Je souhaite avec les élus du département en en discutant que l'on puisse en ouvrir un à Grenoble ou dans l'Isère dans les meilleurs délais.

45D Il s'agit, vous savez, de ces jeunes collégiens qui ont été déjà renvoyés deux ou trois fois des autres établissements, que l'on se repasse d'établissement en établissement parce que l'on ne sait plus quoi en faire. **46D** Et qui empêchent les autres d'étudier et de vivre tranquillement. **47D** Ce n'est pas non plus une question de droite ou de gauche, mais une question de bons sens. **48D** Qu'est-ce que l'on en fait et comment on réagit ? **49D** La menace de l'exclusion est une plaisanterie face à des collégiens ou des lycéens qui, de toute manière, ne vont plus à l'école.

50D Nous devons nous poser les questions sans tabou, sans excès c'est vrai, sans stigmatisation, sans amalgame c'est vrai. **51D** Mais sans faiblesse non plus. **52D** Ce qu'attendent de nous les Français ce n'est pas que nous nous réfugions derrière une posture : " A moi le grand coeur, ou à moi le grand bâton ". **53D** Non, il ne s'agit pas d'opposer ceux qui ont un coeur et ceux qui sont fermes. **54D** Il s'agit d'être à la hauteur des responsabilités que nous ont confiées les Français, qu'elles soient locales, départementales, régionales ou nationales. **55D** Et de nous hisser au niveau de ces responsabilités. **56D** Le monde change. **57D** Beaucoup de nos jeunes ont changé. **58D** Des valeurs ont été détruites, il nous faut proposer des réponses adaptées à la situation. **59D** Et ne pas décliner comme les autres un catéchisme qui serait frappé par la plus grande inefficacité.

60D J'ajoute que beaucoup de jeunes qui sortent de l'école à 16 ans n'ont aucune qualification et disparaissent totalement de la situation. **61D** Chacun d'entre eux, nous leur proposerons une formation ou un travail jusqu'à leur majorité, parce qu'on ne peut plus laisser les décrocheurs sortir de nos systèmes comme cela. **62D** On me dit " vous allez faire un fichier " ? **63D** Oui. Mais si on ne fait pas le fichier, les jeunes qui sortent de l'école à 16 ans et qui disparaissent jusqu'à 18 ans, vous croyez que ça leur fait du bien de rester comme ça pendant 2 ans ? **64D** Sans rien. **65D** Il ne peut pas y avoir un seul de ces décrocheurs sans qu'il n'y ait une réponse adaptée.

1E Enfin, il faut le reconnaître, je me dois de le dire, nous subissons les conséquences de 50 années d'immigration insuffisamment régulée qui ont abouti à un échec de l'intégration. **2E** Nous sommes si fiers de notre système d'intégration. **3E** Peut-être faut-il se réveiller ? **4E** Pour voir ce qu'il a produit. **5E** Il a marché. **6E** Il ne marche plus. **7E** Je ne me suis jamais laissé intimider par la pensée unique. **8E** Il est quand même invraisemblable que des jeunes gens de la deuxième, voire de la troisième génération, se sentent moins Français que leurs parents ou leurs grands-parents. **9E** Tous ici vous pourriez en porter témoignage. **10E** Tous. **11E** Tous vous avez des exemples. **12E** Pourquoi ne le dit-on pas ? **13E** On a peur ? **14E** Moi ce n'est pas de faire le constat qui me fait peur, c'est la réalité. **15E** Nous n'avons pas le droit à la complaisance en la matière.

16E Pour réussir ce processus d'intégration, il faut impérativement maîtriser le flux migratoire. **17E** Avec un taux de chômage des étrangers non communautaires qui a atteint 24% en 2009.

18E Je ne reprendrai pas la célèbre phrase de Michel ROCARD dans laquelle je me retrouve : " La France ne peut accueillir toute la misère du monde ". **19E** Je dis simplement, c'est un constat lucide.

20E Nous allons donc évaluer les droits et les prestations auxquelles ont aujourd'hui accès les étrangers en situation irrégulière. **21E** Je ne parle pas des étrangers en régulière qui ont naturellement le droit à des prestations, ça serait un comble qu'il en soit autrement ! **22E** Je parle des étrangers en situation irrégulière. **23E** Mesdames et Messieurs, mes chers compatriotes. **24E** Une situation irrégulière ne peut conférer plus de droits qu'une situation régulière et légale ! **25E** Là aussi, ce n'est pas une affaire de majorité, de gauche ou de droite, de président de la République ou de maire.

26E Je demande à Eric le Douaron, qui connaît bien le sujet en tant qu'ancien directeur de la PAF, de faire preuve d'une fermeté absolue dans la lutte contre l'immigration illégale. **27E** La règle générale est claire : les clandestins doivent être reconduits dans leur pays.

28E Et c'est dans cet esprit d'ailleurs que j'ai demandé au ministre de l'Intérieur de mettre un terme aux implantations sauvages de campements de Roms. **29E** Ce sont des zones de non-droit qu'on ne peut pas tolérer en France. **30E** Il ne s'agit pas de stigmatiser les Roms, en aucun cas. **31E** Nous avons fait depuis la loi Besson de grands progrès pour les aires mises à leur disposition. **32E** Lorsque je suis devenu ministre de l'Intérieur en 2002, moins de 20% des aires de stationnement étaient prévues. **33E** J'ai fait le point avec le ministre. **34E** Aujourd'hui plus de 60% des aires de stationnement légales sont prévues. **35E** Les Roms qui viendraient en France pour s'installer sur des emplacements légaux sont les bienvenus. **36E** Mais en tant que chef de l'Etat, puis-je accepter qu'il y ait 539 campements illégaux en 2010 en France ? **37E** Qui peut l'accepter ?

38E J'ai vu que tel ou tel responsable politique disait : " mais pourquoi vous vous occupez de cela, le problème ne se pose pas ". **39E** Il ne se pose pas pour un responsable politique dont le domicile ne se trouve pas à côté d'un campement. **40E** Peut-être son opinion serait-elle différente s'il était lui-même concerné ?

41E Nous allons procéder d'ici fin septembre au démantèlement de l'ensemble des camps qui font l'objet d'une décision de justice. **42E** Là où cette décision de justice n'a pas encore été prise, nous engagerons des démarches pour qu'elle intervienne le plus rapidement possible. **43E** Dans les trois mois, la moitié de ces implantations sauvages auront disparu du territoire français.

44E Je souhaite également que dès l'automne prochain, nous réformions la loi applicable à ce type de situations. **45E** La décision d'évacuer les campements sera prise sous la seule responsabilité des préfets et leur destruction interviendra par référé du tribunal de grande instance, dans un délai bref. **46E** Nos compatriotes attendent que nous assumions nos responsabilités.

47E Parallèlement, je souhaite que nous engagions une importante réforme pour améliorer la lutte contre l'immigration irrégulière. **48E** Chaque année, une dizaine de milliers de migrants en situation irrégulière, dont des Roms, repartent volontairement avec une aide de l'Etat. **49E** Et l'année suivante, après avoir quitté le territoire avec une aide de l'Etat, ils reviennent en toute illégalité pour demander une autre aide de l'Etat pour repartir. **50E** Cela s'appelle " un abus du droit à la libre circulation ".

1F Enfin, la politique de la ville. **2F** Nous lui consacrons 15 milliards d'euros depuis 2005. **3F** Ce sont des moyens considérables apportés par l'Etat. **4F** Y compris en Isère. **5F** Mais nous sommes en droit d'attendre en échange le respect d'un certain nombre de règles.

6F Les moyens ne sont pas tout. **7F** Il faut d'ailleurs que nous posions ensemble, élus comme ministres et président, le problème de l'attribution à certains quartiers. **8F** Ces aides doivent être attribuées aux quartiers qui en ont le plus besoin. **9F** Aujourd'hui, tous les quartiers les demandent. **10F** Il faut bien reconnaître les choses, le zonage géographique n'est plus adapté à la situation.

11F Autre chose, il n'y a pas d'évaluation. **12F** On refait des quartiers, on refait des immeubles mais si on y met les mêmes personnes dans les mêmes conditions, qu'est-ce qu'on va changer ? **13F** Je ne mets pas en cause la politique de la ville, qui est un progrès. **14F** Et nous allons continuer. **15F** Mais nos compatriotes, qui payent pour cette politique de la ville, sont en droit d'attendre de nous autre chose. **16F** Et je le dis parce que ce qui se passe dans ces quartiers est extraordinaire. **17F** Il y a des gens qui ne demandent qu'à s'en sortir. **18F** Il y a des résultats considérables. **19F** Et tout ceci peut être mis par terre parce qu'une minorité met la pagaille sous le regard des médias qui font leur travail, attachés qu'ils sont au spectaculaire. **20F** Et c'est ainsi des années de travail de militants associatifs, d'élus locaux, de gouvernements qui se trouvent réduites à néant et on est parti pour la stigmatisation.

21F J'appelle à ce que nous repensions nos procédures. **22F** L'évaluation n'est pas un gros mot. **23F** Et puis par ailleurs, réfléchissons à la diversité sociale aussi. **24F** Parce que si on met toujours les mêmes dans les mêmes quartiers, ne nous plaignons pas ensuite qu'ils deviennent des ghettos. **25F** Des quartiers, y compris de la ville de Grenoble, étaient il y a quelques années des quartiers où il y avait une diversité. **26F** Diversité sociale et diversité d'origine. **27F** Il est certains collègues, j'en parlais avec le président, où malgré les efforts que vous faites tous, il n'y a plus une famille qui veut mettre ses enfants. **28F** Ça ne fait pas bien de le dire et pourtant c'est la vérité. **29F** Pourquoi ? **30F** Parce qu'on ferme les yeux. **31F** Et parce qu'on ne remet pas en cause. **32F** Alors évidemment à moi on me dit : " des policiers supplémentaires ! " **33F** On en mettra à Grenoble et dans l'Isère. **34F**

Mais ce n'est pas tout. **35F** Des moyens supplémentaires bien sûr mais l'Etat ça ne peut pas être donner toujours plus et attendre toujours moins. **36F** La société ne peut pas fonctionner comme ça. **37F** Vos propres familles ne fonctionnent pas comme ça. **38F** Dans notre vie professionnelle ou personnelle, on ne fonctionne pas comme ça. **39F** Les événements que Grenoble vient de connaître et leur gravité imposent de notre part une réponse ferme mais c'est peut-être une opportunité de sortir de la pensée unique sur la politique de la ville, sur la politique de l'immigration et sur la politique de la sécurité.

40F Grenoble ne mérite pas l'image qui en a été donnée la semaine dernière. **41F** L'Isère pas davantage. **42F** On n'a pas le droit de gâcher nos atouts par la faute d'une poignée de délinquants. **43F** Et je voudrais vous dire en terminant que nous sommes décidés à travailler avec tous ceux qui de bonne foi et de bonne volonté veulent travailler avec nous pour résoudre ce problème.

44F La guerre que j'ai décidé d'engager contre les trafiquants, contre les voyous, cette guerre-là vaut pour plusieurs années. **45F** Elle dépasse de beaucoup la situation d'un gouvernement, d'une majorité ou d'un parti. **46F** Et je suis sûr que dans toutes les formations politiques, il se trouve des femmes et des hommes de bonne volonté qui sont décidés à réagir et à apporter leur soutien dans cette action au gouvernement de la République.

47F Je vous remercie de votre attention.